NGUYỄN CẢNH BÌNH, NGUYỄN THỤY ANH, NGUYỄN HOÀNG ÁNH,
ROSIE NGUYỄN, DƯƠNG LINH, LÂM HẠ

Làm thế nào để ĐỌC SÁCH HIỆU QUẢ?

CẨM NANG ĐỌC SÁCH DÀNH CHO NGƯỜI VIỆT

alphabooks

NHÀ XUẤT BẢN CÔNG THƯƠNG

MỤC LỤC

CHƯƠNG I: VAI TRÒ CỦA VIỆC ĐỌC SÁCH

TÓM TẮT

Nếu bạn đang có cuộc sống tốt, ổn định và bạn hài lòng với điều đó thì có cần phải đọc sách không? Chương đầu cuốn sách sẽ giải đáp giúp bạn.

ĐỌC ĐỂ LÀM GÌ

— Nguyễn Cảnh Bình —

Việc đọc rất quan trọng. Nếu bạn biết cách đọc, cả thế giới sẽ mở ra cho bạn.

- Barack Obama

Câu hỏi này thuộc loại những câu hỏi khiến người nghe ấp úng, bởi thoạt tiên nó nghe chung chung. Thường thì những câu hỏi dễ trả lời phải thật cụ thể. Trong vòng 10 giây, hầu hết chúng ta đều bịa ra được một vài ý trả lời nào đó nhưng nhiều khả năng các ý sẽ lẫn lộn vào nhau và không được mạch lạc.

Thực ra, chung chung hay cụ thể

nằm ở tư duy của chúng ta. Nếu bạn bất ngờ, bạn sẽ khó hiểu được câu hỏi và trả lời không mạch lạc, nhưng nếu có thời gian suy nghĩ lâu hơn, bạn sẽ nói sao? Dưới đây tôi đưa ra câu trả lời của mình. Nếu bạn có ý khác, hãy bàn thêm với tôi nhé!

ĐỌC ĐỂ GIẢI TRÍ

Việc này giúp cho đầu óc của chúng ta đỡ căng thẳng. Nhưng câu hỏi đầu tiên cần đặt ra khi nói đến mục đích này là: có nên đọc kiểu giải trí hay không? Câu trả lời là "Có!". Giải trí là nhu cầu bình thường và có những loại sách để phục vụ nhu cầu này. Và nếu có, bạn cứ thế mà đọc đi, chẳng sao cả. Nhưng bạn biết vấn đề nằm ở đâu không? Đó là khi bạn dành-cả-cuộc-đời chỉ để đọc sách giải trí.

Các vĩ nhân toàn đọc sách cao siêu trời ơi đất hỡi thì cũng tốt cho các vị, nhưng hầu hết chúng ta đang không phải là vĩ nhân hoặc sẽ không trở thành vĩ nhân (điều này bạn đã tự đi đến kết luận được rồi đúng không?).

Nói tóm lại, cũng tương tự, nếu bạn thích đọc sách giải trí thì cứ đọc, không cần áy náy mất thời gian, nhưng tôi có vài kinh nghiệm muốn chia sẻ thế này. Tôi thường đọc sách giải trí vào buổi tối để thư giãn đầu óc và thường chọn sách, truyện hài hước hoặc lãng mạn dễ đọc. Thứ hai, sách giải trí không hoàn toàn vô ích, nó giúp thư giãn thì không phải bàn cãi, ngoài ra không phải là không cung cấp được một chút kiến thức hữu ích nào. Kiến thức đến qua con đường hài hước thì không còn gì dễ vào bằng. Trong cuộc sống chúng ta cũng cần khiếu hài hước, cần tận

hưởng và nếu tự sở hữu thì càng tốt. Chúng ta cũng cần những đề tài để nói chuyện với người khác, bạn đọc 50 sắc thái (Fifty Shades of Grey) rồi đi buôn chuyện cũng được, cho dù cần lưu ý là 50 sắc thái không phải là nhẹ nhàng lắm, bạn cần vận dụng nhiều đến trí tưởng tượng của mình.

Bạn có thể thấy tôi khá là "trung dung" về khoản đọc sách giải trí, vì tôi cho rằng thái độ đó là phù hợp nhất rồi và không nhất thiết phải nghiêng về bên này hoặc bên kia.

Nói về các yếu tố làm nên sách giải trí thì nói về các yếu tố không làm nên sách giải trí sẽ nhanh hơn. Chúng ta không nhất thiết phải trả lời các câu hỏi theo- hướng-tư-duy-của-người-hỏi đúng không nào?

Nên nói thế này, không có loại sách gọi là “sách vớ vẩn” trong số những cuốn sách đọc để giải trí. Bởi đơn giản, nếu như nó vớ vẩn hẳn và không có ích cho một ai trong số chúng ta thì đà chẳng ai thèm đọc rồi. Mà đã không thèm đọc thì cũng không cần phải “lăn tăn” là vớ vẩn hay không vớ vẩn.

Sau khi loại được những sách vớ vẩn, bạn tiếp tục loại những sách triết lý cao siêu, ví dụ sách nghiên cứu về triết học siêu hình. Dạng sách này có đối tượng đọc của riêng nó, tất nhiên rồi, nhưng trong phần lớn trường hợp thì bạn không thuộc nhóm đối tượng đó. Và đó là nhóm đối tượng đọc để nghiên cứu đấy nhé, họ cũng không đọc để giải trí, mà giải trí lại là dạng sách chúng ta đang tìm kiếm ở đây, bạn nhớ chứ nhỉ?

ĐỌC ĐỂ NÂNG CAO KIẾN THỨC

Nói phô trương hơn một chút thì là "để trở thành người giỏi". Đây là nơi bạn nên kết thúc quá trình đọc để giải trí cho dù trong khi đọc để nâng cao kiến thức thì bạn cũng được giải trí không ít đâu. Bất kể học ngành gì, bạn phải có một nền tảng kiến thức nhất định.

Tôi từng gặp những bác sĩ thành công không chỉ với kiến thức y học chuyên môn mà họ còn thông thạo về lịch sử và văn hóa. Một phóng viên không chỉ biết viết lách mà còn phải có kiến thức tốt, trở thành người giỏi nhất trong lĩnh vực của mình thì cơ hội thành công sẽ rộng mở hơn.

Điều đó tưởng nói nghe đã dễ hiểu rồi, và khi bạn trực tiếp trải nghiệm "lợi thế của kiến thức” thì còn dễ hiểu hơn. Riêng tôi thì có một câu chuyện thế này. Khi tôi đi sang Mỹ, gặp ông chủ của tạp chí Think! Inc., tạp chí về doanh nghiệp nhỏ và vừa danh giá nhất nước Mỹ. Cuộc gặp diễn ra ở tòa nhà World Trade Center ngày trước. Lúc đầu, khi mới gặp nhau, tất nhiên chúng tôi chưa nói chuyện công việc mà chỉ dừng lại ở giao tiếp xã giao, hỏi thăm. Tôi nói với ông ta rằng đây là lần đầu tiên tôi đến nước Mỹ, tôi có nghiên cứu và đã viết một cuốn sách về nước Mỹ. Ông ta mới hỏi lại, lúc đó cũng chưa có vẻ gì là quan tâm lắm: Thế anh biết gì về đất nước của chúng tôi? Cuốn sách anh viết nói về cái gì? Tôi trả lời, tôi viết cuốn sách Hiến pháp Mỹ được làm ra như thế nào?, rằng tôi nghiên cứu về

Alexander Hamilton và thời kỳ lập quốc của nước Mỹ. Ông ấy vỗ tay bảo hay quá và tiết lộ rằng, chính ông cũng tốt nghiệp ngành lịch sử, và đề tài nghiên cứu luận văn của ông trước đây là về thời kỳ lập hiến của nước Mỹ. Thế là chúng tôi mải mê ngồi nói chuyện. Lẽ ra câu chuyện xã giao đó sẽ chỉ diễn ra trong 5, 10 phút, nhưng rồi kéo dài đến 20, 30 phút. Chúng tôi nói về những gì cả hai đều nghiên cứu và tâm đắc về lịch sử nước Mỹ.

Quá trình đàm phán công việc sau đó của chúng tôi? Chắc bạn cũng đoán được. Suôn sẻ hơn rất nhiều so với dự kiến vì đối tác nhận thấy chúng tôi chia sẻ được với họ về cả kiến thức lẫn sở thích.

Khi gặp gỡ người này người kia, ở

Việt Nam hay nước ngoài, tôi luôn để ý đối tác sinh ra ở vùng quê nào, và ở nơi đó có điểm gì đặc biệt về lịch sử, địa lý, văn hóa, thậm chí dòng họ của đối tác... Các cuộc nói chuyện tưởng như xã giao sẽ trở nên hữu ích đủ để bạn bất ngờ.

Một kinh nghiệm quan trọng không kém khác: bạn muốn thành công trong nghề nghiệp gì, bạn hãy tìm hiểu về những người thành công nhất trong nghề nghiệp đó mà bạn nghe nói đến. Những người thành công nhất ấy. Những người chỉ hơi hơi thành công thì cứ từ từ đã.

Không ai thành công một mình, nhưng ta có thể thành công cùng với những người mà nếu không đọc sách thì ta còn không tưởng tượng nổi là có lúc họ sẽ đồng hành cùng ta.

LÃNH TỤ VÀ SÁCH

Tôi không biết một vị lãnh tụ nào mà trong đầu họ không có cả một gia tài về sách.

Kennedy đọc không biết bao nhiêu cuốn sách mà kể. Mao Trạch Đông đọc một lúc bốn, năm quyển sách. Mao Trạch Đông và Tưởng Giới Thạch có hai cách đọc khác nhau, mặc dù cả hai đều là những "kho" sách. Tưởng Giới Thạch đọc hết cuốn này mới chuyển sang quyển khác rất nhanh, còn Mao Trạch Đông lại rất khác người, ông ta có năng lực đang đọc dở quyển này vẫn có thể chuyển sang đọc quyển khác, đang đọc dở quyển khác chuyển sang đọc quyển khác nữa, cứ thế hoặc quay lại quyển đầu tiên... Làm như thế không dễ chút nào. Khi một

người chọn đọc theo cách đó, họ có khả năng xếp các thông tin thu lượm được từ mỗi cuốn sách vào một ngăn riêng. Tôi cho đó là cách đọc của thiên tài. Người bình thường thì sẽ mất tập trung, quên hoặc lẫn lộn các thông tin trong những quyển sách.

Các lãnh tụ đọc sách không ngừng nghỉ và những tri thức của nhân loại được tập hợp trong trí não của họ như một dòng thác chảy.

Thêm ví dụ về một nhân vật đọc sách rất "kinh khủng" là Napoléon Bonaparte. Từ năm 15 tuổi đến 22 tuổi, ông ta đắm chìm trong những trang sách.

Ở Việt Nam, tôi chỉ có thể đưa ra những ví dụ mà tôi được nghe kể trực tiếp về họ, nguyên Tổng bí thư Đỗ Mười, Đại tướng Võ Nguyên

Giáp hay nguyên Bộ trưởng Bộ Thương mại Trương Đình Tuyển chẳng hạn. Ông Võ Đại Lược, nguyên Viện trưởng Viện kinh tế chính trị thế giới, từng kể với tôi rằng nguyên Tổng bí thư Đỗ Mười đọc sách nhiều đến mức khi bộ sách đồ sộ kinh tế chính trị học Nhật Bản (hơn 2000 trang) đang được dịch, ông Đỗ Mười yêu cầu cứ dịch được 50 trang lại mang đến cho ông đọc, chứ không chờ đến khi sách ra mới đọc.

ĐỌC ĐỂ GIẢI QUYẾT MỘT VẤN ĐỀ CỤ THỂ

Bạn muốn tìm hiểu cách ứng xử với đồng nghiệp trong công sở? Cách nấu món ăn này món ăn kia? Cách giao tiếp với bố mẹ vợ (chồng) tương lai? Cách để trở thành một

nhân viên giỏi? Cách để trở thành một lãnh đạo giỏi? Hoặc làm sao để có một vẻ ngoài gây thiện cảm? Làm sao để thoát khỏi những cơn stress?

Trong cuộc sống có không ít trường hợp ta phải xử lý những vấn đề mà các thông tin, kiến thức có sẵn không bao giờ là đủ, hoặc quá chung chung mà không đi vào cụ thể và không chỉ cho bạn thấy một con đường rõ ràng để đi theo. Mỗi lần, bạn nên cụ thể hóa "đề bài". Mọi việc đều không thể được giải quyết chừng nào "đề bài" còn chưa rõ ràng. Mỗi người khi sống đều đi tìm chính mình (kể cả khi họ không biết là họ đang làm thế), nhưng công cuộc tìm kiếm đó sẽ còn hoang mang lắm nếu như không có những đề bài rõ ràng.

Nếu bạn chưa đi làm, hãy đợi đến

lúc đi làm và những đề bài sẽ ngày càng hiện rõ. Nhưng không vì thế mà bạn đợi đến lúc đi làm mới bắt đầu đọc. Hãy nhớ điều này: đọc nhiều nhất có thể khi bạn còn đang học và nghiên cứu vì đó là giai đoạn bạn có thể dành toàn tâm toàn ý và toàn thời gian cho việc đọc. Với nhiều người, bước chân vào đời (hiểu theo nghĩa là nhận được một công việc) cũng đồng nghĩa với việc ngừng đọc tạm thời hoặc vĩnh viễn, hoặc chỉ còn đọc rất ít trong phần còn lại của cuộc đời.

Từ góc nhìn của tôi, đọc trước và tích lũy, đợi đến lúc nào gặp những "đề bài" cho cuộc đời, bạn sẽ tìm lời giải nhanh hơn và ít đau đớn, ít hối tiếc hơn so với khi bạn không có nền tảng từ trước. Tôi nhớ một bài kiểm tra toán năm lớp 12 và thầy giáo trẻ

sau khi nêu đề đã nói rất hàm súc rằng: “Các em hãy sử dụng mọi kiến thức đã học để giải bài toán này”. Từ gì đặc biệt ở đây? “Mọi” - một từ rất rộng. Lúc đó, chúng tôi, vốn là những đứa học trò hay bắt bẻ và thường ngày vẫn thoải mái đùa cợt với thầy, đã hỏi vui: “Kiến thức lớp Một có cần không thầy?” Như chỉ chờ có thế, thầy giáo vặn lại ngay: “Thế cách làm tính mà các em chắc chắn sẽ dùng đến khi giải toán thì học từ lớp mấy vậy?”.

Cứ thế, đến khi giải Toán cao cấp đi chăng nữa thì những gì học được từ môn Toán lớp Một vẫn sẽ cần thiết. Giải các “đề toán” trong đời cũng như xây nhà vậy, nhất thiết phải có móng và móng càng vững càng tốt. Vậy, đừng lãng phí thời gian bây giờ và về sau của cuộc đời bằng cách lơ là đọc sách và tặc lưỡi nghĩ rằng:

"Sau này đọc cũng chưa muộn".

ĐỌC ĐỂ GIẢI QUYẾT TỔNG THỂ BÀI TOÁN CUỘC ĐỜI

Bác Hồ không chỉ đọc sách để giải trí hay để giải quyết các vấn đề công việc, sự vụ mà Người đọc để nâng cao hiểu biết. Thông thường Người không chỉ đọc sách Quốc ngữ, sách chữ Hán mà Người còn đọc cả sách tiếng Pháp và nhiều sách khác nữa. Với Người, sách chính là "thuốc chữa tội ngu" và là một nguồn quan trọng có thể đưa ra lời giải đáp cho câu hỏi "tự do, bình đẳng, bác ái" là gì?

Đối với cá nhân tôi, lộ trình cuộc đời là mục tiêu quan trọng, không dừng lại ở việc giải quyết một tình huống cụ thể. Bài toán cuộc đời của tôi là

những mục tiêu lớn lao trong sự nghiệp. Điều đó không thể đạt được bằng cách chỉ đọc một cuốn sách riêng lẻ nào đó. Để xử lý được bài toán lớn, bạn phải đề ra rằng: khi học cấp 1, cấp 2, cấp 3 đọc như thế nào, lên đại học đọc như thế nào.

Với tôi, "điểm rơi phong độ" là vào quãng bốn năm đại học. Đó là khoảng thời gian tôi đọc nhiều sách nhất và những tri thức thu nạp được đã có ảnh hưởng không nhỏ đến cuộc sống và công việc của tôi sau này. Kể cả những gì tôi tìm đọc về sau cũng nằm trong dòng chảy đó: cùng mảng đề tài hoặc thể loại.

Nhưng không có nghĩa bạn cũng phải chọn "điểm rơi" vào đúng thời sinh viên như tôi. Mỗi người có một con đường. Không có nguyên tắc chung bất di bất dịch cho "điểm rơi"

này và cũng không ai quyết định thay bạn được. Đọc sách là hoạt động tự thân và đòi hỏi/tạo điều kiện cho tính chủ động.

Tác giả người Pháp Marcel Proust nói: “Mỗi người đọc, khi đọc, đều đọc chính mình”. Điều này không chỉ đúng với sách văn học (dòng sách của Proust). Tôi nhận ra mọi người khi đọc đều soi chiếu nội dung sách vào nội tâm mình, và vì nội tâm chúng ta đa dạng, tác động của cuốn sách cũng đa dạng. Mặc dù vậy, không đa dạng đến nỗi các tác động ở mỗi người đều khác nhau, đến nỗi tuyệt nhiên không có gì tương đồng.

CÓ CẦN PHẢI ĐỌC SÁCH KHÔNG?

— Nguyễn Cảnh Bình —

Đừng bao giờ đọc chỉ để giải trí. Đọc những gì có thể khiến bạn thông minh hơn, ít định kiến hơn, hiểu biết những hành động điên rồ của bạn bè và bản thân bạn tốt hơn. Hãy chọn những quyển sách khó, những quyển khiến bạn phải tập trung hết mức khi đọc.

- John Waters

Khi tôi gặp gỡ các bạn trẻ, có bạn nói với tôi: "Theo em, không cần đọc sách”. Tôi bảo: "Rất đúng, tôi cực kỳ ủng hộ, nếu như các bạn không đọc sách mà vẫn có thể trưởng thành, trở thành người có kiến thức, thành đạt và có văn hóa. Nếu như những điều tôi vừa kể không có điểm nào nằm trong mục đích sống của bạn, thì chả việc gì phải đọc”.

Nhưng vấn đề là giả thiết sau chữ "nếu như” đó hiếm khi xảy ra. Ít nhất, tôi không tin như thế. Người ta có thể sống không màng kiến thức, không thích thành đạt, thậm chí không cần có văn hóa, nhưng chẳng ai mong mình mãi mãi không trưởng thành. Nhưng để trưởng thành, họ lại cần có kiến thức, không hẳn thành đạt nhưng cũng đạt được

thành tích gì đó và hẳn nhiên rất cần trau dồi văn hóa.

Tôi không phải là người đầu tiên nói ra điều này: đọc một cuốn sách giống như được nói chuyện với những người trong hoặc đằng sau trang sách. Chúng ta không có điều kiện gặp trực tiếp Aristotle, Platon, Hồ Chí Minh... nhưng lại có thể "nói chuyện" với họ. Điều đó chẳng phải rất thú vị sao?

Tất cả câu chuyện về những người thành công trong cuộc sống, những vĩ nhân... đều không thể thiếu quá trình đọc sách, quá trình họ thu lượm kiến thức, những bài học thành công và thất bại từ người khác. Tôi phải nhấn mạnh cụm từ "không thể thiếu". Mở cuốn sách ra, bạn sẽ được "gặp gỡ" những con người của quá khứ, những người không còn

sống hoặc chẳng dễ gì để chúng ta tiếp xúc, với những bài học thành công và thất bại tuyệt vời của họ.

Tất nhiên không phải ai cũng có thể trở thành vĩ nhân, nhưng không thành vĩ nhân không có nghĩa là chúng ta chấp nhận là người tầm thường, có lẽ ai cũng hiểu rằng đi theo con đường của những vĩ nhân không có nghĩa là ta cũng có thể đến đích giống họ.

Mỗi cuốn sách lại có một phiên bản khác nhau trong cảm nhận và cách tiếp nhận của từng người đọc, dù đôi khi sai khác rất ít ỏi. Sai khác đó nằm ở tố chất của mỗi người đọc. vì thế chúng ta hầu như không thể "đọc nhờ sách" qua cảm nhận của người khác mà vẫn có được thu nhận giống y như họ.

Với tôi, đọc là để tìm điểm chung giữa mình và mọi người, cũng lại để tìm điểm khác giữa mình và mọi người. Nói cách khác là biết mình hòa nhập ở đâu và khác biệt ở đâu. Cả hai sự tìm tòi đều có vai trò quyết định trong việc khám phá hai thứ vô cùng quan trọng với đời người, lại luôn gắn chặt với nhau: cá nhân mình và cá nhân mình trong cộng đồng.

CHƯƠNG II: QUAN NIỆM VỀ SÁCH VÀ NGƯỜI ĐỌC SÁCH

TÓM TẮT

Thế nào là đọc đúng? Đọc như thế nào? Không có công thức chung cho việc đọc;

Tùy sở thích, tùy mục tiêu và tùy cả ngành nghề nữa, không nên áp đặt một tiêu chuẩn cho tất cả mọi người;

Đọc nhiều hay đọc ít? Không nhất thiết đọc nhiều, không chắc những người đọc nhiều hơn người đọc ít. Đọc ít nhưng nếu biết cách chọn sách thì cũng đủ tốt;

Khoe khoang đọc nhiều và đọc linh tinh là điều không nên, nếu như sự đọc không thực chất mà chỉ để khoe mẽ.

VÌ SAO NGƯỜI TA NGẠI ĐỌC SÁCH?

— Nguyễn Hoàng Ánh —

Người nào nói rằng họ không có thời gian để đọc sách thì đơn giản là họ không muốn đọc.

- Julie Rugg

Một ngày của chúng ta chỉ có 24 tiếng và chúng ta có quá nhiều lựa chọn để thỏa mãn tinh thần của mình. Chúng ta có thể thấy, trước đầy thì đọc sách giấy, bây giờ chúng ta có thể đọc trên mạng. Trước đây tivi chỉ có ba, bốn kênh, bây giờ tivi có đến hai trăm kênh. Tất cả những chuyện ấy làm ta mất thời gian hơn,

cuộc sống bây giờ căng thẳng hơn thì chúng ta về nhà cũng mệt mỏi hơn, bận rộn hơn, buổi tối thì có rất nhiều chương trình ngoài đường, ví dụ tuần sau lại mất một buổi cho "Góc phố danh vọng”, cuối tuần mất một buổi đi xem phim nữa. Sẽ có những cái phải giảm xuống để dành thời gian cho cái mới.

Ngày xưa chỉ có một quán phở thôi, hết hàng là đuổi khách, giờ người ta có thể ăn phở, ăn sushi, ăn kimbap. Nhưng chúng ta không nên nghĩ không ăn phở thì ăn kimbap mà nên nghĩ cách làm thế nào để thu xếp thời gian vừa ăn được phở vừa ăn được kimbap. Quay lại với câu chuyện sách vở, làm thế nào để người ta có thể vừa đọc sách vừa làm được việc khác để tiết kiệm thời gian? Sách nói là một công cụ có thể giúp được, chẳng hạn lúc lái xe, có

thể nghe sách nói. Lý thuyết kinh doanh đã dạy rất rõ rồi, nó gọi là win-win, các bên đều biết được nhu cầu của nhau. Chúng ta có thể thấy đơn giản nhất, một quán ở một góc phố Tống Duy Tân chẳng hạn, các loại hàng ăn khác nhau, nhưng người ta không sợ cạnh tranh, bằng việc ở cạnh nhau người ta lại phát triển hơn. Nên tôi không nghĩ đây là một nguy cơ to lớn lắm, mà nó là một thách thức để cho sách vở phải vượt qua thì chính xác hơn. Tức là, trước kia chúng ta muốn có sách thì bắt buộc chúng ta phải đến thư viện, hoặc là ra hiệu sách. Nhưng giờ chúng ta biết có home delivery (dịch vụ vận chuyển đến nhà) rất nhiều, chúng ta cũng có thể đọc sách online, có thể dùng sách nói. Vậy thì việc của sách là làm thế nào để con đường tiếp cận người đọc dễ dàng

hơn, không nên ngồi chờ người ta đến tìm mình như trước nữa.

ĐỌC QUÁ NHIỀU SÁCH CÓ TỐT KHÔNG?

— Rosie Nguyễn —

Đọc nhiều sách là tốt, nhưng vấn đề là đọc như thế nào?

— Ngạn ngữ Hy Lạp

Bất kỳ điều gì trong cuộc sống, nếu lạm dụng sẽ thành lợi bất cập hại, kể cả việc đọc sách. Đọc quá nhiều sách, đọc một cách không chọn lọc, những sách không phù hợp với bản thân, những sách không khiến mình tốt hơn thì chỉ phản tác dụng. Một phần là sẽ khiến ta quên đi, không ghi nhớ kỹ những gì đã đọc. Phần

nữa là chỉ tốn thời gian vô bổ. Cần lưu ý tránh lấy việc đọc sách như cái cớ để trốn tránh, trì hoãn bắt tay vào hành động thực tế. Điều quan trọng nhất khi đọc sách là áp dụng những điều mình đã học từ sách vào cuộc sống. Đọc theo cách cưỡi ngựa xem hoa thì dù là qua trăm nghìn quyển sách cũng không bằng việc đọc thật kỹ một vài quyển sách thật hay và áp dụng những bài học từ sách vào thực tế. Do đó, đọc sách là bước đầu tiên. Nhưng để thay đổi cuộc đời, hoàn thiện bản thân thì bước áp dụng mới là bước quyết định.

Nhưng dù vậy, phải xác định xem thế nào gọi là quá nhiều. Bởi vì nếu một năm mà số lượng sách đọc được chỉ vài ba quyển thì không tận dụng được triệt để lợi ích của việc đọc sách, số lượng sách tối thiểu tôi thường quy định cho bản thân là 50

quyển/năm, với độ dài trung bình 300 trang/quyển. Tức là trung bình một tuần đọc xong một quyển, vừa đọc, tôi vừa ghi chú lại những câu trích dẫn tâm đắc, cảm nhận, cảm xúc của bản thân, những điều đồng cảm và những phản biện với các quan điểm trong sách. Đọc sách xong tôi sẽ viết đánh giá và đưa ra cảm nhận cá nhân về sách trên Goodreads.com (mạng xã hội về sách, nơi người yêu sách tham gia đánh giá bình luận và trao đổi về sách) để lưu lại và cho những người đọc khác tham khảo.

CHỈ RIÊNG VIỆC ĐỌC SÁCH KHÔNG BAO GIỜ GIÚP BẠN TRỞ NÊN GIÀU CÓ

— Nguyễn Cảnh Bình —

Cuốn sách tốt nhất cho bạn là cuốn sách nói nhiều nhất với bạn vào lúc bạn đọc nó. Tôi không nói tới cuốn sách cho bạn nhiều bài học nhất mà là cuốn sách nuôi dưỡng tâm hồn bạn. Và điều đó phụ thuộc vào tuổi tác, trải nghiệm, nhu cầu về tâm lý và tinh thần.

— Robertson Davies

Đọc sách không bao giờ giúp bạn trở nên giàu có nếu bạn không lao động. Chỉ bằng cách lao động, lao động chăm chỉ, cần cù (và rồi nhờ đó mà bạn trở nên hiểu biết hơn, thông minh hơn, chứ không phải ngược lại) mới giúp bạn trở nên giàu có.

Có thời gian mạng xã hội nổi lên clip trò chuyện giữa hai lãnh đạo doanh nghiệp lớn nhất Việt Nam. Bỏ qua các yếu tố khác, thì điều không thể bàn cãi đó là những người chủ doanh nghiệp đó, cũng như những người giàu có khác, họ đều rất chăm chỉ. Việc đọc sách giúp bạn thêm kiến thức, thêm hiểu biết, rút ngắn và có thể may mắn tránh được những vấp váp, thất bại, giúp bạn nhìn rõ hơn con đường đi của mình.

Đâu là những tiêu chí đánh giá sự thành công, sự hữu ích và các tiêu chí của một công dân hiểu biết, có trách nhiệm, đâu chỉ là những tô vẽ, trang điểm bề ngoài. Đôi khi những giáo sư, tiến sĩ, con ngoan, trò giỏi cũng gây tác hại cho xã hội, cho người khác, thậm chí nhiều hơn những gì chúng ta hình dung.

Khi hiểu biết về mục đích của giáo dục và các tiêu chí đánh giá con người, sự sáng tạo, sự khác biệt sẽ được coi trọng hơn, có giá trị hơn, hay ít ra cũng không bị xem thường, lên án như trước.

Tôi nhớ hồi tôi đi học, có người bạn thuận tay trái nhưng cha mẹ và thầy cô nhất định bắt cậu ấy phải viết tay phải, cứ cầm bút tay trái là cầm roi đánh. Một cậu bạn khác của tôi bị người cha ép phải theo học ngành

toán, để trở thành tiến sĩ toán học, vì như vậy mới được coi là thành đạt, là ngoan ngoãn trong khi cậu ta muốn học vẽ, muốn làm họa sĩ.

Cậu bạn tôi tốn phí hai, ba năm, vật vã với cuộc sống, với việc học toán để rồi cũng lại bỏ học theo đuổi nghề kiến trúc sư. Sau nhiều năm bị người cha ghét bỏ, mãi sau này, mới được thấu hiểu, cảm thông. Bây giờ nghĩ lại, tôi thấy ứa nước mắt vì thương cậu ấy, vì những sai lầm và thiếu hiểu biết của người lớn.

Trẻ con không có tội, trách nhiệm chính vẫn là người lớn. Nó cũng giống như khi không biết có nước sạch thì con người vẫn chỉ uống nước bẩn vậy. Chỉ riêng việc đọc sách không bao giờ giúp bạn trở nên giàu có. Bạn phải tìm những cuốn

sách tốt, học cách đọc và hiểu những gì sách muốn truyền tải, song không quên điều quan trọng nhất là phải lao động.

ĐỌC SÁCH ĐỂ... DỐT ĐI?

— Rosie Nguyễn —

Nếu bạn chỉ đọc những quyển sách mà mọi người khác đang đọc, thì bạn cũng sẽ chỉ nghĩ những điều mà mọi người khác đều đang nghĩ.

— Haruki Murakami

Người đọc sách thường có một câu là: "Too many books, too little time", quá nhiều quyển sách để đọc mà thời gian quá ít. Càng đọc sách càng thấy có nhiều kiến thức mới, càng nhiều điều mà mình chưa biết, lại càng thấy mình nhỏ bé, thấy

mình càng phải học hỏi thêm nhiều điều nữa. Như vậy đọc sách là một cách để làm giảm đi cái tôi của bản thân, để luôn học hỏi, rèn luyện chính mình và lớn lên.

Sách mở ra cho ta những chân trời nằm ngoài sự hiểu biết và tưởng tượng của mỗi người. Cuộc sống trước ta hàng nghìn năm và cuộc sống giả tưởng sau khi ta qua đời. Sự sống phía bên kia của Trái đất và những điều nằm ngoài Trái đất. Cuộc sống của những người đồng bào với ta hay cuộc sống của những người với màu da, màu mắt khác ta. Sách là cánh cửa giúp mở ra những thế giới mới khác với thế giới mà ta đang sống, những vùng đất khác, những nền văn hóa khác, những mảnh đời khác.

Tôi vẫn luôn cho rằng mỗi quyển

sách là một cuộc đối thoại, đọc một quyển sách là một cuộc trò chuyện với tác giả. Nên đọc sách là một cách để ta trò chuyện với những người mà ta sẽ không có cơ hội trò chuyện, vì khoảng cách thời gian, không gian hay địa vị xã hội. Từ những tổng thống hay những vị tướng tài, những doanh nhân thành đạt hay các nhà hoạt động xã hội, những nghệ sĩ và những chân tu, người sống trước ta hàng trăm nghìn năm hay người sống cùng thời với ta, người việt Nam hay người Mỹ, người Brazil hay người Kenya, và ta sẽ có hằng hà sa số những bài học từ đó. Đọc sách là cách mà ta có thể tiếp cận, đi sâu vào bên trong những bộ óc thông minh và vĩ đại nhất trong lịch sử loài người, những vĩ nhân đã hay đang thay đổi thế giới, và còn cách học nào hay hơn là cách

học từ những người giỏi nhất?

Cuộc sống muôn hình vạn trạng nên không ai có thể tự hào cho rằng mình hiểu biết hết mọi điều về cuộc đời này. Và cuộc sống có bao nhiêu khía cạnh thì sách có bấy nhiêu chủ đề. Ta luôn có thể tìm thấy một quyển sách viết về những điều mà ta chưa hề biết bao giờ, hoặc những điều mà ta chưa từng nghĩ tới, để rồi cảm thấy hóa ra mình không giỏi như mình tưởng, mình không biết nhiều như mình nghĩ, còn rất nhiều điều mình phải học, phải làm, phải trải nghiệm ở đời.

Có những quyển sách phù hợp với mỗi giai đoạn trong quá trình phát triển của ta. Một lần, tôi tình cờ được bạn giới thiệu cho quyển sách The 15 Invaluable Laws of Growth (Tạm dịch: 15 nguyên tắc vô giá để

phát triển) của tác giả John c. Maxwell. Lúc đó tôi vừa trải qua một quá trình “Lột xác” - bước qua một giai đoạn mới của cuộc đời, thay đổi khá nhiều về nhận thức, quan điểm cũng như công việc và lối sống, và tôi bắt đầu cảm thấy mình chững lại sau hành trình đó. Khi đọc quyển này, tôi bắt gặp nguyên tắc về môi trường. Tác giả viết đại ý rằng: Nếu bạn nhận thấy rằng bạn đang không có động lực phát triển, xung quanh bạn có ít người khiến bạn có thể học, công việc và cuộc sống không đủ thử thách đối với bạn, thì đó là lúc bạn cần thay đổi bản thân và thay đổi môi trường. Một môi trường tốt để phát triển là môi trường nơi có nhiều người khác giỏi hơn bạn, bạn thường xuyên được thử thách, bạn tập trung gây dựng tương lai, bạn thường xuyên làm

những điều mới nằm ngoài "vùng an toàn" của mình, mọi người xung quanh bạn cũng thay đổi theo chiều hướng tốt hơn, và bạn thức dậy mỗi ngày với hứng khởi làm việc. Khi đọc đến đó, tôi nghĩ về bản thân mình, và thấy rõ rằng mình cần thay đổi để ở trong một môi trường mới, nơi mình thường xuyên học hỏi từ những người giỏi hơn và thử sức mình với những thử thách mới, hoặc là tự mình tạo ra một môi trường như thế. Quyển sách đến đúng thời điểm đã giúp tôi nhận ra rằng những gì mình biết luôn là hữu hạn và luôn có những đỉnh núi cao hơn cần vượt qua.

Người tự học thường có câu: "Càng học càng thấy mình còn kém". Đọc sách cũng giống vậy, càng đọc càng thấy mình... dốt. Bất cứ khi nào nghĩ rằng mình hiểu biết, khôn ngoan hay

thông minh hơn người thì cứ thử tìm một quyển sách thật hay để đọc, đặc biệt là về những chủ đề như triết học, lịch sử, nghị luận xã hội hay văn chương kinh điển. Được tiếp cận những quan điểm tư tưởng của những người tài giỏi hơn mình nhiều, ta sẽ bớt ảo tưởng về khả năng của bản thân.

SÁCH LÀM BẠN TRỞ NÊN... SÁCH VỞ?

— Rosie Nguyễn —

Đọc sách mà không suy ngẫm thì cũng như ăn mà không tiêu hóa

— Edmund Burke

Sách có làm ta trở nên... sách vở hay không còn tùy thuộc vào cách đọc. Trong tác phẩm Chuyện trò, giáo sư Cao Huy Thuần có viết rằng kiến thức có nhiều loại. Loại kiến thức suông, là kiến thức chuyên biệt, phát biểu qua lời nói, và chỉ có đúng và sai, ví dụ vua Lý Công Uẩn dời đô

từ Hoa Lư về Thăng Long năm 1010. Loại kiến thức làm, biểu thị qua hành động và có thể tập dượt để ngày càng tốt hơn, ví dụ như đánh cờ hay chơi đàn. Và loại kiến thức sống, tức là những kiến thức tạo nên cách sống, cốt cách, giá trị riêng của ta, đưa ta đến mức hoàn thiện, ví dụ như từ việc tập yoga sao cho khỏe hơn tốt hơn, ta đọc sách về triết lý yoga, về cách để thiền trong yoga, rồi thực hành việc đó, và ứng dụng những nguyên tắc của một yogi vào cuộc sống của mình, biến nó thành một phần trong tính cách của bản thân. Nên việc đọc sách cũng vậy. Ta cần chọn lọc loại sách để đọc, để hỗ trợ cho ta thêm những loại kiến thức phù hợp với bản thân, và từ đó ứng dụng nó vào đời sống. Nêu đọc sách mà không ứng dụng kiến thức học được từ sách vào cuộc sống thực

mà chỉ trích dẫn như vẹt hoặc tệ hơn là đọc cho vui, đọc rồi quên, thì rõ ràng ta sẽ không phát huy được tác dụng đích thực của sách.

Để việc đọc sách không khiến ta trở nên sách vở, thì ta phải đọc một cách chủ động. Đọc chủ động tức là chủ động lựa chọn quyển sách phù hợp. Sách phù hợp không phải là loại sách dễ đọc, đọc mà không cần suy nghĩ, đọc xong không để lại gì, mà phải là những quyển sách hơi cao hơn khả năng hiểu biết của mình tại thời điểm đó. Khi đọc những tác phẩm như vậy, với tác giả có hiểu biết và tri thức cao tầm hơn mình, thì đọc xong, ta sẽ thấy mình có thêm kiến thức mới chứ không đơn thuần chỉ là để giải trí. Cũng có rất nhiều quyển sách khi đọc xong ta chỉ có được thông tin, còn mức độ hiểu biết thì vẫn giữ nguyên như cũ. Nhưng

thông tin là tầng dưới của kiến thức. Nên cần lựa chọn đọc những quyển sách giúp nâng cao mức độ hiểu biết của bản thân chứ không phải là đọc để cho có đọc.

Hãy xem việc đọc sách như một cuộc đối thoại cùng tác giả, ghi chú lại những đoạn yêu thích, nhận xét về sách, rút ra những điều mình học được từ sách, hoặc đưa ra các lập luận phản đối quan điểm của tác giả nếu thấy không đồng ý. Tôi từng đọc trong quyển sách cánh buồm đỏ thắm rằng nhân vật nam chính ngay từ nhỏ khi đọc sách đã có thói quen phản biện tác giả bằng các nét gạch và ghi chú bên lề sách. Tôi thấy chi tiết này rất thú vị và sau đó khi đọc sách đã bắt chước, viết lại chi chít những cảm nhận của mình vào lề các quyển sách yêu thích. Khi tôi đưa

sách cho những người bạn của mình mượn, họ thích thú bảo với tôi rằng đọc sách mượn của tôi thú vị hơn đọc sách mới. Vì những ghi chú bên lề của tôi giúp họ chú ý thêm về những điểm nhỏ trong sách, có nhiều ý tưởng và cảm nhận sâu sắc hơn về quyển sách đó.

Ta cũng có thể liên hệ so sánh những điều ta đọc trong sách với những thứ ta đã đọc trước đó về cùng một chủ đề. Sau đó liên hệ chúng với những trải nghiệm cuộc sống mà ta đã trải qua. Ví dụ sách viết về quá trình sáng tạo, thì những gì sách nói về sáng tạo có giống trải nghiệm của ta trước đó hay không, ta đồng cảm và phản đối điểm nào mà tác giả viết, những quyển sách khác về sáng tạo ta từng đọc tiếp cận đề tài này khác với quyển sách này như thế nào.

Một cách khá tốt để ghi nhớ lại những điều mình biết được từ một quyển sách là tóm tắt lại những ý chính của sách vào sổ tay, hoặc kể lại cho bạn bè, người thân của mình về quyển sách này. Khi đọc sách hãy đọc với tâm thế là mình sẽ truyền đạt những gì mình đọc được từ quyển sách này cho một người khác. Làm như thế ta sẽ có trách nhiệm hơn trong việc đọc, chú tâm hơn khi đọc, cũng như chủ động sử dụng các công cụ hỗ trợ phù hợp để thể hiện lại nội dung quyển sách. Cách này giúp ta rút tỉa được những thông điệp quan trọng của sách, cũng như tập cách diễn đạt lại ý tưởng của sách bằng ngôn ngữ của chính ta. Nhờ vậy, ta sẽ thấy mình hiểu quyển sách ở một mức độ sâu hơn.

Khâu cuối cùng cần thiết nhất nhưng

lại thường bị bỏ qua là sử dụng những điều mình đã học được từ sách vào cuộc sống, các thói quen tốt, những cách rèn luyện bản thân, những tư tưởng và giá trị mới,... và biến những điều đó thành trải nghiệm và vốn sống của mình, với việc ứng dụng, kết hợp với hiểu biết và thực hành, kiến thức và trải nghiệm, không ai có thể bảo rằng ta là một kẻ sách vở.

Có một lần, tôi cùng với một số người bạn lập thành một nhóm để rèn luyện kỹ năng từ việc đọc. Chúng tôi chọn ra một quyển sách để thực hành, ví dụ quyển The 15 Invaluable Laws of Growth của John Maxwell hoặc quyển Put your dream to the test (tạm dịch: Trắc nghiệm ước mơ) cùng tác giả. Đầu mỗi tuần chúng tôi sẽ đọc một chương trong sách, mỗi ngày thực

hành những điều trong chương đó, và đến cuối tuần cả nhóm sẽ ngồi lại cùng nhau để xem xét. Lần lượt mỗi người sẽ trình bày xem trong tuần đó họ đã áp dụng được những điều gì trong chương sách vào cuộc sống, những gì chưa làm được, cảm nhận và bài học rút ra là gì và hướng phát triển tiếp theo thế nào. Dĩ nhiên không phải quyển sách nào cũng có thể dùng để áp dụng trong việc này, ta cần các quyển sách mang tính thực hành cao. Và việc duy trì nhóm đòi hỏi sự cam kết và chủ động của mỗi thành viên. Nhưng tôi nhận thấy rằng phương pháp này khá hữu hiệu để thực hành kiến thức từ sách và kiểm tra xem mình áp dụng được bao nhiêu phần đã đọc vào thực tế cuộc sống.

KHI NHỮNG NGƯỜI BẠN TƯỞNG LÀ ĐỌC NHIỀU SÁCH HÓA RA LẠI CHẲNG ĐỌC GÌ

— Rosie Nguyễn —

Với một số người, sách giúp cho cuộc sống đầy đặn. Với một số người khác, sách chỉ để chất đầy các giá sách mà thôi.

— Vasil Levski

Một số người cho rằng mình là một người đọc, nhưng nếu một tháng họ không đọc hết một quyển thì không thể gọi là người đọc sách được.

Một số người khác cho rằng mình đọc sách nhiều, nhưng chỉ tập trung đọc báo và tạp chí, những bài viết trên mạng, hoặc các loại sách thông thường dễ đọc, như truyện tranh, ngôn tình, sách đơn thuần về tình yêu đôi lứa. Như vậy cũng không phải là người đọc sách thực sự.

Người đọc sách đầu tiên phải là người cam kết nghiêm túc về thời gian, công sức, suy nghĩ của mình vào chuyện đọc. Đọc là một quá trình tư duy. Cần hạn chế đọc để trốn tránh thực tế cuộc sống hay để giải khuây mua vui, mà là đọc một cách chăm chú, tập trung và nỗ lực. Tốt

nhất mỗi năm nên xác định số lượng mục tiêu sách cần đọc, với đa dạng các thể loại khác nhau.

Tiếp theo, người đọc sách phải thường xuyên và chủ động nâng cao kỹ năng đọc sách của mình. Người ta tưởng rằng chỉ cần biết đọc biết viết là mặc nhiên được coi là biết cách đọc sách. Thực ra không phải vậy. Để biết cách đọc sách cũng cần phải học và luyện tập. Và kỹ năng đọc sách cũng có nhiều cấp độ. Nếu như ta có thể phân biệt giữa một người thợ mộc bình thường làm được một chiếc bàn, với một nghệ nhân với những nét chạm trổ rồng bay phượng múa, thì ta cũng có thể phân biệt được giữa một người đọc chưa giỏi với một người đã làm chủ kỹ năng đọc sách.

Trong tác phẩm How to read a book

(tựa tiếng Việt: Phương pháp đọc sách hiệu quả), tác giả Mortimer J. Adler phân loại người đọc thành những trình độ khác nhau rất rõ ràng. Ông viết: “Trong nhiều ngành nghề, người ta sẽ đo lường kỹ năng của một người dựa vào độ khó của công việc mà anh ta đảm nhận. Tương tự như vậy, một người được cho là người đọc tốt hơn người kia nếu như anh ta có thể đọc những loại tài liệu khó hơn. Ai cũng sẽ đồng ý rằng, nếu Jones chỉ có thể đọc những thứ như báo hay tạp chí, trong khi Brown có thể đọc những quyển sách phi hư cấu đương thời tốt nhất, ví dụ như Evolution of Physics của Einstein và Infeld (tựa tiếng Việt: Sự tiến hóa của vật lý, một trong những quyển sách tư duy để nhận thức về thế giới) hoặc quyển Mathematics for the Milion (tạm

dịch: Toán học cho đại chúng, một quyển sách best seller về toán học) của Lancelot Hogben, thì Brown có khả năng đọc tốt hơn Jones. Trong số những người đọc cùng tầm với Jones, có thể phân nhỏ cấp độ ra hơn nữa giữa những người không thể đọc những thứ khó hơn báo lá cải, và những người có thể hiểu tốt những gì được viết trong The New York Times. Trong nhóm giữa Jones và Brown, cũng có những cấp độ khác được đo bằng những tạp chí tốt và tệ, những loại sách phi hư cấu khó và dễ, hay bằng những quyển sách phi hư cấu phổ biến hơn sách của Einstein và Hogben, như quyển Inside Europe (tạm dịch: Bên trong Châu Âu) của John Gunther hoặc quyển An American Doctor's Odyssey (tạm dịch: Cuộc phiêu lưu của một bác sĩ người Mỹ) của Victor Heiser. Và một người đọc tốt hơn

Brown là người có khả năng đọc sách của Euclid (ơ-clit, nhà toán học lỗi lạc thời Hy Lạp cổ, được mệnh danh là “cha đẻ của hình học”) và Descartes (triết gia, nhà khoa học người Pháp, được xem là cha đẻ của triết học hiện đại) cũng như là Hogben, hay Galileo hay Newton và cả những bài thảo luận của Einstein và Infeld về những quyển sách của các vĩ nhân này”.

Mỗi một loại ấn phẩm đọc có một cách đọc riêng. Việc đọc thông tin trên internet, báo, và tạp chí đòi hỏi rất ít kỹ năng. Báo, tạp chí, hay những ấn phẩm đọc khác ngoài sách thường cho ta dữ kiện hoặc thông tin. Nhưng sự hiểu biết, nhận thức và cách nhìn cuộc sống của ta trước và sau khi đọc những loại ấn phẩm đọc này là không đổi. Do vậy, tôi

thích tìm đọc những ấn phẩm giúp làm gia tăng sự hiểu biết cho mình, chủ yếu là sách, vì sách chứa đựng phần lớn tri thức nhân loại. Điều tốt nhất và khiến giá trị của những quyển sách trường tồn qua lịch sử là vì nó đem lại những tầng hiểu biết mới, tăng thêm kiến thức cho ta. Ta cần đọc những quyển sách mà khi đọc sẽ có những lúc ta không thực sự hiểu hết. Tư tưởng của ta chưa chạm tới tư tưởng của người viết và có một tầng khoảng cách trong kiến thức của ta và họ. Đọc những quyển sách này mới giúp nâng cao khả năng hiểu và khả năng đọc của mỗi người lên những tầng bậc mới. Khi đọc thấy cái gì đó chưa hiểu, ta có thể tìm các cách khác nhau để lấp những khoảng cách, chỗ trống mà mình không hiểu, có thể là tìm đọc thêm tài liệu về điều đó. Hoặc tìm người có khả năng đọc tốt hơn và tri

thức lớn hơn mình để nhờ giải thích, chỉ khi thường xuyên đọc những quyển sách mà người viết với tư tưởng sâu rộng có thể dạy được cho ta nhiều điều, thay vì chỉ đọc những quyển sách để giải trí, thì khả năng đọc của ta mới ngày càng được cải thiện.

Cứ mỗi cuối năm tôi lại nhìn lại một năm của mình với những quyển sách, xem năm nay mình đọc được những sách gì, tiếp thu được những gì từ sách, tiến được bao nhiêu trong hành trình đọc sách và tự học của mình, có một năm tôi đọc được 70 quyển sách, nhưng cuối năm nhìn lại thì thấy hóa ra mình đã rơi vào cái bẫy của việc đọc nhiều, đó là chú ý vào số lượng mà quên đi chất lượng. Năm đó tôi thường đọc những quyển sách được tặng, hoặc tình cờ rơi vào

tay mình, chứ không chủ động chọn sách khó và hay để đọc. Cho nên phần lớn các quyển sách tôi đọc trong năm đều nằm dưới khả năng đọc của mình, những quyển có thể đọc lướt thật nhanh mà không cần dừng lại để suy ngẫm nghĩ ngợi. Sau một năm đọc, tôi thấy kiến thức nền tảng của mình không được tăng lên bao nhiêu, mà còn rỗng hơn. Trước đó, khả năng tư duy và hiểu biết của tôi được cải thiện nhiều nhờ vào những quyển như Khuyến học, Tôi tự học hay Bàn về tự do, và những điều tôi học được trong những quyển này giúp hình thành tư tưởng lâu dài cho mình, thì xem xét lại trong năm đó tôi chỉ đọc được một hai quyển có tác dụng ảnh hưởng cả đời như thế. Mặc dù đã chăm chỉ đọc sách khá lâu, nhưng tôi vẫn không khỏi giật mình vì vẫn rơi vào những sai lầm khá nghiêm trọng trên hành

trình đọc của mình như vậy. Từ đó, tôi đã chú ý để đọc những quyển sách giúp nâng cao khả năng đọc của mình nhiều hơn.

SỰ KHÁC NHAU GIỮA NGƯỜI ĐỌC SÁCH VÀ NGƯỜI KHÔNG ĐỌC

— Rosie Nguyễn —

Tôi chia độc giả ra làm hai loại, một loại là những người đọc để nhớ, còn những người khác đọc để quên.

— William Lyon Phelps

Sẽ là khập khiễng khi so sánh giữa

người đọc sách và người không đọc. Vì có người đọc nhiều nhưng không hẳn được coi là thành công hay hạnh phúc theo tiêu chuẩn của xã hội, hoặc so với những người không đọc sách khác.

Tuy vậy, có một điều chắc chắn rằng một người đọc sách thường xuyên sẽ thấy bản thân mình tốt hơn rất nhiều so với bản thân người đó nếu không đọc. Trong cuộc sống, một người học hỏi và trưởng thành được nhờ hai nguồn chính, một là kiến thức từ sách, hai là từ những người xung quanh. Diễn giả, tác giả Charlie "Tremendous" Jones từng nói: "Bạn trong năm năm tới và bạn của ngày hôm nay sẽ giống hệt nhau, trừ hai điều: những người bạn tương tác và những quyển sách bạn đọc". Do vậy, đọc sách là cách không thể thiếu để

tiếp thu thêm kiến thức, biết thêm những điều mới, phát triển bản thân và dần dần sống gần hơn với tiềm năng của chính mình.

Thời sinh viên, tôi đọc rất ít sách. Là một sinh viên ở tỉnh lên thành phố trọ học xa nhà, tôi dè xẻn chi tiêu cho bản thân, nên tiết kiệm cả tiền mua sách. Lúc đó tôi đã mắc phải một sai lầm mà rất nhiều bạn trẻ khác đã và đang mắc phải, đó là xem việc học ở trường là tất cả sự nghiệp học hành. Suốt cả năm trời, ngoài những quyển giáo trình ở trường thì số lượng sách mà tôi tự đọc chỉ đếm được trên đầu ngón tay. Sau khi tốt nghiệp đại học, tôi thấy mình chẳng có thêm bao nhiêu kiến thức, nhút nhát tự ti, sống làng nhàng tầm thường chẳng có gì nổi bật. Đến bây giờ nghĩ lại tôi vẫn thấy rằng đó là một trong những sai lầm lớn nhất

của đời mình.

Sau khi ra trường đi làm được vài năm, càng ngày tôi càng thấy mình nhàm chán và cũ kỹ. Tôi hầu như chỉ biết đến chuyên môn công việc của mình, còn khi nói về những kiến thức xã hội thì rất mơ hồ, những sự vận động của thế giới bên ngoài thì hầu như mù tịt. Tôi cũng nhận thấy phần lớn những người trưởng thành quanh mình sau khi tốt nghiệp ra trường là gạt sách vở sang một bên, chỉ lo đi làm kiếm tiền mà quên đi việc học hỏi những điều mới. Và đa phần họ đều chỉ già đi theo năm tháng chứ không lớn lên từ bên trong. Đó không phải là kiểu người mà tôi mong muốn trở thành. Khi còn bé, tôi đã ước mơ trở thành một người lớn tinh anh, thông thái và ham hiểu biết. Nên tôi bắt đầu thay

đổi, luyện tập lại cho mình thói quen đọc sách.

Rồi từ đó mỗi buổi sáng tôi thức dậy lúc bốn giờ để đọc sách, đánh dấu những đoạn mình thích trong sách, ghi lại cảm nhận bản thân của mình đối với sách, và tóm tắt những quyển sách mình tâm đắc. Tôi đặt mục tiêu một tuần mình phải đọc ít nhất một quyển sách. Chỉ sau một thời gian, tôi đã thấy mình thay đổi tích cực hơn so với trước, càng đọc sách, tôi càng có nhiều kiến thức để trau dồi bản thân, bồi đắp và trưởng thành, càng đọc sách, tôi càng thấy mình phát triển đến gần hơn với những tiềm năng bên trong mình, và càng đọc sách, tôi lại càng tự tin hơn về bản thân, vì khi hiểu biết thì ta sẽ tự tin hơn với chính mình. Sách cũng giúp tôi khơi nguồn lại đam mê viết lách của mình, sống với đam mê và

trở thành tác giả sách như mình từng mơ ước. Nhìn lại cả một chặng đường dài, tôi thấy cuộc đời mình thay đổi phần lớn là nhờ sách.

NGƯỜI ĐỌC SÁCH CÓ BẠN HAY KHÔNG CÓ BẠN?

— Nguyễn Cảnh Bình —

Thứ thực sự hạ gục tôi là một cuốn sách mà khi bạn đọc xong, bạn mong ước tác giả của nó là một người bạn của bạn và bạn có thể gọi cho anh ta bất cứ lúc nào bạn muốn. Mặc dù vậy, mong ước đó không hay xảy ra lắm.”

— J.D. Salinger

Nhân vật chính trong văn của nhà văn Nhật Haruki Murakami hầu như đều có đặc điểm chung: rất cô độc, thích nấu ăn và rất thích đọc sách. Murakami mô tả họ như những người có đời sống nội tâm phong phú đến nỗi át cả đời sống xã hội. Thậm chí, họ như sống hẳn trong thế giới nội tâm đó và chỉ thỉnh thoảng "ghé chơi” thế giới bên ngoài.

Thành đạt và lẫy lừng nhờ đọc sách thì chẳng có gì mới, nhưng bị cộng đồng cô lập vì suốt ngày chúi mũi vào sách cũng là một chuyện không lạ. Tôi cũng không hiểu nỗi mặc cảm của phe nào, phe hay đọc sách hay phe không hay đọc sách, mà những người đọc sách lại bị "quây” thành một nhóm riêng.

Ở Việt Nam, có nhiều kiểu cộng đồng mà người nào đọc sách nhiều một chút thì y như rằng trở thành thiểu số. Một vài người đọc sách gây cảm giác hơi gò mình, khép kín và không thân thiện. Nhưng đó là một ấn tượng sai. Tôi quả quyết với bạn rằng những ai gò mình, khép kín và không thân thiện thì nếu đọc nhiều hay ít sách, hay không hề đọc sách đi chăng nữa thì họ vẫn sẽ như vậy. Nói rõ hơn, đọc sách không ảnh hưởng đến việc người ta có bạn hay không có bạn.

Khi chơi trong một nhóm bạn bè, điều người ta dễ gặp là những sở thích riêng khác nhau, thậm chí rất khác nhau. Bởi vậy, thích đọc sách cũng chỉ là một trong số những sở thích riêng đó, có nơi nó phổ biên, có nơi lại không, nhưng chưa bao giờ thích đọc sách lại là một sở thích

quá hiếm hoi và khác người, cũng chưa bao giờ là một sở thích thiếu lành mạnh đến nỗi phải tránh xa. Tôi sẽ rất lấy làm lạ, đồng thời vô cùng thất vọng, nếu thích đọc sách lại là điều hiếm hoi.

Người đọc sách còn bị “kỳ thị” vì cứ nói chuyện là trích dẫn câu nọ, câu kia trong sách. Từ bên ngoài nhìn vào, cư xử như vậy đậm chất sách vở và khó hiểu. Vấn đề ở đây là góc nhìn, với người trong cuộc (có đọc sách) thì những câu nói đó hoàn toàn dễ hiểu. Một khi bạn đọc, nhớ và yêu thích thì câu nọ, cầu kia sẽ tự động chui vào đầu bạn như một phần của chính bạn thôi (tất nhiên vẫn phải trích nguồn). Cũng như khi bạn xem phim và rất tâm đắc với một cảnh phim, một câu thoại thì tự động nó sẽ xuất hiện trong đầu bạn, chỉ chực

thoát ra mỗi khi nói chuyện mà thôi.

SÁCH CÓ ĐẮT KHÔNG?

— Rosie Nguyễn —

Có nhiều kho báu trong các quyển sách hơn là trong chiếc rương cướp biển ở Đảo Giấu Vàng.

— Walt Disney

Một quyển sách tại Việt Nam có giá trung bình từ khoảng 50.000 - 100.000 đồng. So với các loại sản phẩm tiêu dùng hiện tại thì giá sách giấy không hề đắt. Ít có sản phẩm nào tại thị trường Việt Nam mà khi mới ra mắt sản phẩm mới lại luôn luôn có giảm giá từ 20 - 30%. Sách

lại thường xuyên có các đợt hội chợ, nơi bạn có thể mua những cuốn sách cực hay và chất lượng với giá chỉ bằng một tô phở vỉa hè. Đó là chưa kể có rất nhiều cách để đọc sách miễn phí.

Nói một cách thực tế, để nói đắt hay rẻ ta cần so sánh giữa giá cả và giá trị. Sách chỉ là danh từ chung, nhưng có biết bao nhiêu loại sách khác nhau, chủ đề khác nhau, các nhà xuất bản hay đơn vị phát hành khác nhau, và mỗi đơn vị lại định giá một kiểu. Có quyển sách thì tôi thấy rẻ, có quyển khác tôi lại thấy đắt, chủ yếu là vì xem xét giá trị mình nhận lại có tương xứng hay không so với giá sách.

Để mua được sách với giá "rẻ" thì tôi thường nghiên cứu và lựa chọn chi tiết từng quyển sách một. Hãy

xác định mục đích của mình khi mua một quyển sách. Sách này nhằm mục đích gì? Giải trí hay học tập? Nếu giải trí thì với số tiền đó trong thời điểm đó ta quyết định lựa chọn hình thức giải trí nào, bằng một quyển sách để yên lặng ngồi đọc hay bằng một buổi xem phim hay một hôm gặp gỡ bạn bè? Ví dụ có người sẽ giải trí bằng một quyển tiểu thuyết, có người lại dùng số tiền đó để tìm kiếm những phút giây thoải mái trong rạp chiếu phim hoặc sân khấu kịch, còn nếu để học tập bổ sung tri thức thì sao? Đọc quyển sách đó ta mong muốn học được điều gì? Nếu không đọc sách đó mà đọc các tài liệu khác tự tìm thì có thể trông đợi có nguồn kiến thức cô đọng và tập trung như thế không? Đa phần các sách thuộc dạng "tinh hoa" như Tâm lý học đám đông của

Gustave Le Bon hay Tôi tự học của học giả Thu Giang - Nguyễn Huy Cần chỉ từ 40.000 đồng - 60.000 đồng nhưng kiến thức học được từ những quyển đó có thể được áp dụng cả đời. Do vậy, giá cả của những quyển này là cực kỳ rẻ.

SÁCH HAY MANG GIÁ TRỊ VƯỢT KHÔNG GIAN VÀ THỜI GIAN

Cuộc đời quá ngắn để đọc những quyển sách không hay.

— Melissa Marr

Trong nhiều lĩnh vực, nhiều cuốn sách hay đã bị phủ bụi thời gian và bị lãng quên, sách sống không lâu thì chắc chắn là sách không hay, nhưng sách mà hay thì thường có giá trị lâu dài, sức sống bền bỉ. Điều đáng tiếc là nhiều giá trị lệch lạc hiện tràn lan trong xã hội đã làm cho nhiều cuốn sách hay bị lãng quên,

trùm mền.

Nói chung, sách có hai loại, sách nền tảng và sách kỹ năng. Đọc sách kỹ năng (kỹ năng sống, kỹ năng hành xử, kỹ năng làm việc...) thì cũng rất tốt và cần thiết, nhưng sẽ tốt hơn nhiều nếu đọc sách văn hóa, sách khai minh (để hình thành bản tính bên trong, phần gốc rễ) rồi mới đọc sách kỹ năng (để hoàn thiện hành xử bên ngoài, phần cành lá). Như cuốn Đắc Nhân Tâm, tôi từng rất thích thú cuốn này, nhưng sau này tôi không thích lắm, vì nó khác nhiều với tinh thần cốt lõi của "giáo dục khai phóng và con người tự do" mà tôi theo đuổi.

Tôi nghĩ, thay vì chỉ cố tìm cách học những thủ thuật hay chiêu trò để lấy lòng hay thuyết phục người khác thì con người ta cần nâng tầm vóc văn

hóa của mình lên, làm giàu lương tri và phẩm giá của mình, khi đó chỉ cần sống đúng với con người của mình (sống thực, sống tự do), không cần dùng bất cứ chiêu trò hay mẹo vặt nào mà vẫn được người khác tôn trọng, quý mến và tin tưởng. Ngược lại, nếu mình chỉ học toàn những thủ thuật, chiêu trò, mánh khóe, mẹo vặt để lấy lòng người khác mà bản tính bên trong con người mình lại không ra gì thì về lâu dài sẽ rất nguy hiểm cho chính mình và cho xã hội. Bởi lẽ, với những thủ thuật tinh vi học được thì có thể giúp mình thành công nhất thời, nhưng dần dà mình sẽ tự biến mình thành kẻ hai mặt (bản tính bên trong khác hẳn hành vi bên ngoài), còn xã hội với nhiều con người như vậy sẽ sụp đổ niềm tin và ngày một trở nên dối trá hơn. Do vậy, người đọc khôn ngoan sẽ đi vào

những cuốn sách "tu thân” mang trong mình những giá trị khai minh tiến bộ chứ không chỉ những cuốn sách thiên về chiêu trò, mánh khóe.

SÁCH LÀ MỘT TẤM GƯƠNG

— Rosie Nguyễn —

Hãy cẩn thận với những quyển sách mà bạn đọc, cũng giống như những người mà bạn giao du vậy, vì thói quen và tính cách của bạn cũng sẽ được ảnh hưởng từ sách cũng nhiều như là từ những người xung quanh.

— Paxton Hood

Có những quyển sách khi đọc, giúp ta nhìn nhận lại chính mình, biết được mình đang ở đâu và tìm được hướng đi hay nhìn rõ hơn con đường phía trước. Do vậy, sách là một tấm

gương giúp ta soi rọi bản thân mình.

Tôi vẫn có thói quen mỗi khi đọc sách, tới đoạn tác giả phê phán một hành vi thái độ hay lối sống gì đó, hoặc nói tới một vấn đề, một thực trạng nào đó cần thay đổi, thì dừng lại để suy ngẫm xem mình có mắc vào thói hư tật xấu đó không, hoặc có đang ở trong tình trạng hoàn cảnh cần thay đổi mà tác giả đang nói đến hay không.

Trong những ngày đầu khi mới bước vào con đường tự học và phát triển bản thân, tôi tình cờ được cầm trên tay quyển sách Khuyến học của học giả người Nhật Fukuzawa Yukichi. Trong sách, tác giả có kể về một thanh niên có công ăn việc làm ổn định, có thu nhập tích lũy tốt. Anh quyết định cưới vợ mua nhà và xây dựng cuộc sống gia đình cho bản

thân. Cha mẹ tự hào về anh, bạn bè cho là anh thành công, người ngoài chúc mừng cho hạnh phúc của anh. Nhưng Yukichi khẳng định rằng người thanh niên này đang sống không khác gì con sâu cái kiến, vì việc tìm kiếm miếng ăn, tích lũy vật chất, và kết đôi với bạn tình để xây tổ cho mình thì loài sâu loài kiến cũng làm được chứ cứ gì phải là con người. Tác giả cho rằng đã là con người thì phải có trách nhiệm đối với cộng đồng, xã hội, phải cống hiến đóng góp cho sự phát triển của nơi mình sinh sống, phải làm điều gì đó để thấy mình đang sống có ích và tạo ra giá trị phục vụ lại cuộc đời. Khi đọc đến đó tôi đã giật mình nghĩ lại, nhận ra từ trước tới giờ mình vẫn chỉ sống như con sâu cái kiến mà thôi. Từ đó tôi có thêm động lực để nỗ lực thay đổi bản thân, phát triển

chính mình, và dần dần tìm kiếm cách riêng để đóng góp, phục vụ lại cho cộng đồng.

Để phát triển, người ta thường cần sự hướng dẫn, chỉ dạy của những người đi trước, giỏi giang và nhiều kinh nghiệm hơn mình. Nhưng trong cuộc sống, nhất là cuộc sống của những người trẻ chỉ quanh quẩn với gia đình, trường học và bạn bè, thường rất khó để tìm một "sư phụ" cho mình. Một người thầy tận tâm, sẵn sàng truyền đạt kinh nghiệm, những bài học cuộc sống, chia sẻ suy nghĩ, quan điểm về cuộc đời, lan tỏa giá trị sống, thể hiện lập trường, thái độ, niềm tin và tư tưởng để giúp ta suy ngẫm và định hình hướng đi của mình. Nhưng với sách chúng ta hoàn toàn có thể tìm được thầy như thế. Không những là một mà còn là rất nhiều người, bất kỳ ai mà ta

muốn.

Doanh nhân, nhà quản lý quỹ đầu tư, tác giả người Mỹ James Altucher từng kể rằng một bí quyết để phát triển bản thân của ông là tìm cho mình một "virtual mentor” - người thầy ảo. Khi biết một người thành công trong một lĩnh vực nào đó và có những điều ông muốn học hỏi, James Altucher sẽ tìm đọc tất cả các tài liệu có thể có về người đó, tiểu sử, hồi ký, những quyển sách người đó viết, hay viết về người đó, các bài báo, các bài nghiên cứu, các bài blog... có thông tin về người đó, những bài thuyết trình hay nói chuyện trước công chúng, tất tần tật các tư liệu mà ông có thể tìm thấy về người mà ông muốn học hỏi. Sau một khoảng thời gian nghiên cứu về một người, ông sẽ tổng hợp lại

những điều mình đã rút ra được từ người đó qua một bài viết: “5 điều tôi được từ Woody Allen”, hoặc “10 điều khiến tôi ngưỡng mộ Benjamin Franklin”. Học theo cách của James Altucher, ta sẽ có rất nhiều người thầy tinh thần cho mình.

CHƯƠNG III: CHỌN SÁCH VÀ TÌM SÁCH

TÓM TẮT

Bất cứ việc gì khích lệ lòng ham mê sách, hãy làm, một trong số đó là việc thường xuyên ghé hiệu sách và cập nhật các đầu sách mới.

Nếu như học gạo không hoàn toàn có hại, trái lại cũng có tác dụng nuôi dưỡng lòng ham học thì việc thường xuyên tiếp xúc với sách, những cuốn sách mà không ai có thể bắt buộc bạn phải đọc mà chính bạn có quyền chủ động lựa chọn mua hay không mua, cũng có tác dụng nuôi dưỡng lòng yêu thích sách.

CHỦ ĐỘNG - TỪ KHÓA CỦA CUỐN SÁCH NÀY

— Nguyễn Cảnh Bình —

Sách hay, cũng như bạn tốt, ít và được chọn lựa; chọn lựa càng nhiều, thưởng thức càng nhiều.

— Louisa May Alcott

Thông điệp cho người đọc sách hoặc không đọc sách, hai chữ thôi: chủ động. Bạn chủ động chọn đọc hoặc không đọc. Lâu lâu mới đọc hoặc thường xuyên đọc. Không thích, thích sơ sơ hoặc cực kỳ ham đọc. Đọc tiểu thuyết, sách kinh tế hoặc sách tôn giáo. Đọc để làm việc này

việc kia hoặc chỉ thuần túy nhấm nháp, thưởng thức.

Bạn chủ động chọn. Nhiều khi bạn thấy đọc hay không đọc cũng là một thói có thể “lây”. Nhưng thói đó tiềm ẩn trong con người bạn rồi, người "lây” được cho bạn chỉ là một chất xúc tác mà thôi.

Cũng với tâm thế đó bạn bước ra hiệu sách. Tôi thường nghe những lời than phiền tương tự nhau về việc “đến hiệu sách và hoa mắt trước những giá sách kín đặc, không biết chọn cuốn nào, mua cuốn này thì tiếc cuốn kia mà mua cả thì không đủ tiền”. Tôi rất thông cảm, nhưng hãy thử ngẫm xem lấy lý do đó để đẩy mình ra xa sách thì có đáng không nhé.

Thỉnh thoảng, vì nghề nghiệp, tôi phải đi đến những địa chỉ mình chưa đến bao giờ, chỉ ngay trong thành phố thôi nhưng ai cũng biết các thành phố bây giờ rộng và... chật (vì kín đặc các tòa nhà) đến mức nào rồi. Hầu như không thể cứ ra đường mà đi băng băng đến một địa chỉ lạ (khổ nhất là địa chỉ tập thể hoặc chung cư, hoặc ngõ ngách, đã nhiều số nhiều chữ lại còn “lô” này, “khu” kia...) mà mình chưa bao giờ đến. Kể cả khi chỉ có số nhà, tên đường thôi cũng chưa chắc dễ tìm vì biết đâu đó là đường mới toanh hoặc hẻo lánh. Kiểu gì bạn cũng phải hỏi đường, may mắn thì duy nhất một lần, không thì vài ba lần. Dù có Google Maps hoặc các trang tìm kiếm địa chỉ khác.

Vậy đấy, tôi nghĩ, ngày nay, khi hoàn toàn có thể tiết kiệm thời gian

trước khi bước chân ra đường bằng cách đọc và xem bản đồ trước về con đường mình sẽ đi; thì tương tự, hoàn toàn có thể tiết kiệm thời gian bằng cách trước khi ra hiệu sách, bạn đọc thông tin trên mạng (báo chí, các trang bán sách trực tuyến) và quyết định mình muốn mua (những) cuốn sách nào trước khi ra cửa hàng sách. Nếu có ít thời gian hơn nữa thì bạn mua luôn qua mạng và trả thêm phí vận chuyển. Nhưng nếu bạn là người muốn hít hà và ngắm nghía sách ở cửa hàng thì cứ tự đi.

Sau một thời gian hoang mang và bối rối trước các giá sách, tôi đã chọn cách này: hầu như luôn đến hiệu sách mà trong đầu đã có sẵn tên (những) cuốn sách cần mua. Có đợt tôi mê mệt văn của Haruki Murakami mà nhà văn Nhật này thì

viết nhiều sách lắm, in ở Việt Nam đã hơn chục cuốn, đó là chưa kể có cuốn còn 3 tập (1Q84) hầu như cuốn nào cũng có độ dày ngang cục gạch, thì tôi cứ mua cuốn này đọc hết lại đi rước thêm cuốn khác về. Tôi mua sách mất rất ít thời gian, đó là tính cả thời gian nán lại và coi cọp thêm vài cuốn khác mà không mua.

Nhưng kể cả khi chưa biết chọn cuốn nào, tôi cũng không khó chọn sách một khi đã cầm tiền đi mua. Bởi tôi biết sẵn mình thích đọc gì và đang cần đọc gì: tiểu thuyết, các loại, vào hiệu sách là tôi xông thẳng đến giá sách văn học và khi chọn xong mới quay sang các giá khác. Trong cuốn Alain nói về hạnh phúc(2), tác giả Emile Chartier (tức Alain) có viết một câu: “Đôi khi biết những gì mình thực sự cần đã là cả một nghệ thuật vĩ đại”. Tôi thì chẳng

vĩ đại gì, chắc chắn rồi, tôi chỉ quá may mắn khi đã tìm ra được thứ mình thực sự thích (sách) và dòng sách mình thực sự say mê (tiểu thuyết). Nhiều người cũng đã gặp may mắn như tôi.

Và khi nhìn lại, tôi thấy mình may mắn chỉ vì biết chủ động. Người vĩ đại nói những thứ đúc rút từ những trải nghiệm và tri thức vĩ đại, người nhỏ nhoi chia sẻ những kinh nghiệm và quan sát nhỏ nhoi. Hy vọng chủ động có ích cho tất cả chúng ta.

(2). Sách Alain nói về hạnh phúc của Emile Chartier (Hồ Thanh Vân - Cao Việt Dũng - Nguyễn ??? Long dịch, NXB Trẻ, 2013).

CÂU CHUYỆN BẮT ĐẦU VỚI VIỆC CHỌN MỘT CUỐN SÁCH PHÙ HỢP

Cần phải nhớ rằng đôi khi vì một cuốn sách lựa chọn không đạt mà một độc giả mới đọc sách không bao giờ thích đọc nữa. Vì vậy, cần đặc biệt lưu ý và cẩn thận với bước đi ban đầu của những người mới đọc sách.

— Xukhomlinxki

Điều này tưởng dễ mà hóa ra thật khó. Có hàng ngàn quyển sách ngoài

kia nhưng chỉ một phần rất nhỏ trong số đó hợp gu đọc của bạn. Bắt đầu việc chọn sách với thể loại mà mình yêu thích, rồi kế đến là tựa sách, bìa sách, kích cỡ, giá tiền và nhà xuất bản. Đôi khi chả biết tin vào ai, kể cả lời quảng cáo từ đứa bạn thân có cùng gu đọc với bạn hay là lời tán dương trên trang bán sách trực tuyến nào đó. Có thể quyển sách mà họ khen nó không dở, đơn giản là nó không hợp với bạn mà thôi.

Cũng không thể nào nói chắc một quyển sách sẽ hay vì nó được viết bởi tác giả yêu thích của bạn. Đã bao giờ bạn đọc một quyển sách đáng chán từ một tác giả thú vị chưa? Cảm giác lúc ấy như thế nào nhỉ? Thất vọng ư? Không, thất vọng thật sự là khi thấy một ý tưởng ban đầu

rất hay nhưng bị khai thác đến cạn kiệt ở mọi quyển sách của nhà văn nào đó. Đôi khi có lẽ nên khai phá ngòi bút ở những mảng đề tài mới, đôi khi có thể làm mới từ cái cũ, nhưng có đôi khi chỉ là nên dừng lại.

Tiếp theo là việc bạn có đọc đến tận cùng không?

Sách mua về thì nhiều, nhưng đọc đến bằng hết thì chả bao nhiêu. Phần vì chưa có thời gian, phần vì do chưa đúng tâm trạng. Buồn nhất là những quyển sách mà bạn từng háo hức, mong đợi biết bao nhiêu trước đó nhưng cuối cùng lại bỏ ngang. Bạn thích chương đầu tiên rất nhiều không có nghĩa là điều đó sẽ tiếp tục đến những trang cuối cùng. Đôi khi bạn thay đổi cảm xúc từ yêu sang ghét đột ngột như bị rối loạn lưỡng

cực chỉ vì cái kết quả phũ phàng. Đôi khi bạn thích điều gì đó ở một quyển sách, nhưng lối tường thuật dài dòng, văn phong của dịch giả, các nút thắt - nút mở vô lý, một hay vài nhân vật có tính cách không thể chịu đựng nổi - một trong những điều kể trên thôi đã đủ tàn phá đi lâu đài cảm xúc mà bạn đang xây nền cho nó.

Sách thì đọc hết rồi, mà câu chuyện vẫn còn.

Có người nói rằng chỉ sau khi một quyển sách được đọc xong thì đời sống của nó mới thực sự bắt đầu. Bởi lúc đó ta đã khái quát được toàn bộ bức tranh mà tác giả vẽ ra. Bức tranh đó hiện lên trong đầu dưới nhiều góc độ khác nhau khi ta chiêm nghiệm. Một câu chuyện hay sẽ nằm

lại rất lâu trong bạn, mà vì ở lâu nên nó cũng thường ở sâu. Vậy mà nhiều khi bạn không thể nào đọc lại cuốn sách yêu thích thêm lần nào nữa. Cũng giống như người cũ còn thương mà không thể quay lại. Bạn sợ sẽ đánh mất đi những cảm xúc ban đầu tươi đẹp, phải chứng kiến thứ gì đó trôi đi dù đã từng chiếm một vị trí quan trọng. Bạn sợ rằng mình sẽ chai sạn đi và không thể cảm được nó nữa.

Khi tôi bắt đầu đọc tiểu thuyết, bộ đầu tiên là Harry Potter và từ đó những quyển sách của tôi luôn là về pháp thuật và những thế giới song song đầy ảo diệu. Suốt mấy năm như vậy cho đến gần đây, tôi không còn mặn mà với các thể loại sách kỳ ảo nữa, đầu óc bắt đầu thấy khó khăn để nhớ những cái tên hư cấu, những bùa phép quái dị ngớ ngẩn. Mặt

khác, hồi đó đọc 1Q84 không thể nào cảm nổi, nó quá phức tạp, khó nắm bắt, mạch chuyện thì chậm rãi, ám ảnh, trĩu nặng nỗi buồn và quá nhiều chi tiết nhạy cảm. Sau đó khá lâu thì tôi mới đọc một quyển sách Nhật Bản khác, Another, thể loại light novel(4) về đề tài học đường thì dễ theo dõi hơn nhiều. Rồi sau này nữa là Bạch dạ hành, đọc thấy cảnh nóng là bình thường, một phần của cuộc sống, một phần của câu chuyện. Câu chuyện cũng rắc rối, cũng lồng ghép nhiều mảng miếng, mà tôi lại thấy rằng nó thực, dù nó đau. Lớn lên và những suy nghĩ của chúng ta thay đổi, cách chúng ta nhìn nhận một câu chuyện hay một quyển sách cũng vậy.

Nếu ngày bé chúng ta từng nhặng xị lên đòi cái kết có hậu trăm truyện

như một thì khi lớn lên, chúng ta học cách chấp nhận và hài lòng với những cái kết mở, những câu chuyện để ngỏ. Nhiều khi đọc những dòng đầu tiên là đủ hiểu không thể trông đợi gì vào một kết thúc vẹn tròn viên mãn được, vậy mà vẫn đọc vì câu chuyện có gì đó thật cuốn hút. Và khi đọc đến những trang gần cuối, một người bạn của tôi đã từng nói rằng dù có đọc bao nhiêu lần đi nữa thì cái kết cũng không thay đổi được. Tôi nhắn lại là cái kết ấn định vậy rồi, nhưng cách ta nhìn nhận nó, đánh giá và đặt tình cảm vào sẽ thay đổi ở lần này hay lần khác. Nhưng có thật là vậy hay không...

Những ngày mưa nhiều chỉ muốn nằm dài đọc sách, nhưng đọc quyển nào thì được bây giờ? Chọn quyển sách mình thực sự yêu thích không dễ chút nào. Cũng khó như gặp được

một người hiểu mình.

(4) Tạm hiểu là một dòng tiểu thuyết Nhật Bản dành cho độc giả là học sinh trung học cơ sở hay trung học phổ thông.

NHỮNG CUỐN SÁCH GIÚP BẠN ĐỠ PHẢI THỬ SAI VỚI CUỘC ĐỜI MÌNH

Cứ mỗi khi bạn đọc một quyển sách hay, thì ở đâu đó trên thế giới này có một cánh cửa mở ra cho để ánh sáng chiếu thêm vào.

— Vera Nazarian

Tôi từng chứng kiên vô số những tay trẻ gục ngã giữa đường, gục ngã chỉ sau một, hai năm ra trường, chỉ sau vài năm hào hứng và đầy tự tin về giấc mơ một triệu đô trước tuổi 30.

Ảo tưởng! Tôi gọi đó là thế hệ “Cha giàu, con nghèo” khi có quá nhiều bạn trẻ ảo tưởng rằng sự giàu có sẽ đến nếu chỉ cần đọc thuộc làu cuốn sách Cha giàu, Cha nghèo, ảo tưởng về đầu tư tài chính, về thành lập công ty trước khi rời ghế nhà trường. Ảo tưởng về một thứ “đi tắt, đón đầu” khôn như chấy! Dĩ nhiên, không phải tất cả đều thất bại, nhưng hầu hết. Chỉ có vài người thành công, rồi thành công ấy lại được tô vẽ khiến những đứa trẻ khác ảo tưởng, và kể cả vài sự thành công được tô vẽ đó cũng không biết sẽ màu mè được bao nhiêu lâu. Vô số xác chết doanh nghiệp, vô số những giấc mơ, tham vọng tan biến chỉ sau vài tháng bước chân vào công cuộc kinh doanh phũ phàng, và những kẻ bại trận đó không nói một lời hoặc âm thầm cam chịu rồi từ từ biến

mất...

Mơ một giấc mơ đẹp, bạn chỉ mất một ngày nhưng để có kỹ năng phát triển bản thân, làm nền tảng cho thành công của cả cuộc đời, bạn cần từ năm năm tới 10 năm miệt mài, thậm chí cần cả cuộc đời không ngừng rèn luyện, trau dồi kỹ năng, và bạn cần bắt đầu từ 14 -15 tuổi hoặc sớm hơn chứ không phải chờ đến 25 tuổi, khi đã nếm trải thất bại, vét sạch số tiền tự mình tích góp được hoặc của bố mẹ tin tưởng giao cho. Lúc ấy, bạn chẳng còn cách nào ngoài "bám váy kẻ khác", và để thành công, bạn không cần gì khác ngoài những mơ ước, mục tiêu, sự nỗ lực không ngừng và nhất là phải trang bị cho bản thân những kỹ năng quan trọng, cần thiết để hiện thực hóa những ước mơ đó.

Mười hay mười lăm năm trước, tôi rất ngạc nhiên khi gặp những "đại gia” thực sự của Việt Nam, với những kỹ năng điêu luyện và thành thạo đến mức khó tin. Họ không có điều kiện học hành bài bản như hầu hết các bạn trẻ hiện nay, nhưng kỹ năng hoạch định kế hoạch, phác thảo tầm nhìn, tư duy, nói, viết, thuyết phục của họ thật tuyệt vời. Nhiều người trong số đó khi lập nghiệp chưa từng nghĩ sau này họ sẽ trở thành tỷ phú, họ đơn giản chỉ muốn làm việc với niềm đam mê chế tạo ra con xe, sản xuất cái quạt, chiếc đồng hồ... Tôi đã có dịp chứng kiến một "đại gia” ngồi chỉ bảo tỉ mỉ cho ba kỹ sư thế hệ 7X, 8X từng chi tiết cần sửa của chiếc xe khách. Ông ta mới chỉ tốt nghiệp đại học Mỏ. Cũng chính “đại gia” đó đã phác thảo ra mô hình khu trang trại bằng

những que diêm cho đám kiến trúc sư học hành bài bản ngồi lọ mọ thiết kế chi tiết sau này. Tôi cũng từng nghe kể về kỹ năng của đại gia V, người đã chỉ cho các kỹ sư của mình từng vị trí rồi cách thức xây dựng của các tòa nhà trong cả một khu dự án hàng chục hecta. Bạn đừng cho rằng họ chỉ có tham vọng. Đừng nhầm lẫn rằng họ chỉ có mong muốn làm giàu. Đừng nghĩ họ chỉ quan tâm đến toàn cục hay vẻ bề ngoài. Tôi tin chắc những con người thành đạt đó thực sự nắm rõ về ngành nghề của họ hơn những kẻ tự xưng là chuyên gia, hay nhà chuyên môn chỉ biết nói nhăng nói cuội. Donald Trump chắc chắn không chỉ có tư duy kinh doanh, mà còn có tư duy về thiết kế hơn bất cứ tay kiến trúc sư hay thiết kế nào; Bill Gates không chỉ biết đến kiếm tiền mà còn nắm rõ các khối lập trình rồi diễn đạt nó

cho đám lập trình viên, và còn rất nhiều bài học hữu ích từ những nhân vật nổi tiếng, thành công khác nữa.

Tôi mê say tìm hiểu về Warren Buffett qua cuốn sách Warren Buffett - Sự hình thành một nhà tư bản Mỹ đã được Alphabooks xuất bản, đặc biệt là giai đoạn ấu thơ của ông. Bây giờ, nhiều người nói chỉ cần học các nguyên tắc đầu tư của ông là có thể kiếm tiền, giàu như ông. Này, đừng nhầm như thế! Đừng ảo tưởng rằng chỉ cần đọc qua loa vài nguyên tắc của ông rồi áp dụng nó để kiếm tiền. Nếu đọc kỹ hơn, bạn sẽ hiểu rằng, đằng sau những nguyên tắc tưởng như đơn giản chỉ cần học trong vài tuần là cả một quá khứ, bề dày kinh nghiệm hàng chục năm quen thuộc với các con số, quen thuộc với hoạt động doanh nghiệp...

Từ Henry Ford, Sam Walton cho đến Steve Jobs, tất cả họ đều giống nhau, tỉ mỉ trong từng chi tiết công việc với những kỹ năng tuyệt vời. Ai có thể tự tin rằng mình giỏi thuyết trình như Steve Jobs? Ai tự tin đã gõ búa nhiều như Henry Ford? Ai tự tin chú ý đến từng cái tăm, từng sợi chỉ trong từng cửa hàng bán lẻ như Sam Walton...? Trong tất cả mọi cuốn sách về các nhân vật lịch sử, chính trị gia, doanh nhân... tôi luôn dành mối quan tâm hàng đầu đến thời niên thiếu của họ. Tôi tò mò muốn tìm hiểu và khám phá xem họ đọc gì, làm gì, nghĩ như thế nào, rèn luyện ra sao... Sau này, nhiều hội thảo đều đề cập đến bí quyết làm giàu của W.Buffett và cuối cùng đưa ra lời khuyên rằng, hãy đầu tư theo cách của ông ta, bạn nhất định sẽ giàu. Thật điên rồ và ảo tưởng hết sức! Thử nghĩ xem, nếu bạn không có tố

chất như W.Buffett, không nỗ lực rèn luyện suốt thuở thiếu thời, cũng không có kỹ năng thành thạo như ông, bạn sẽ không bao giờ giàu như ông ta chỉ thuần túy nhờ vào việc học các nguyên tắc đầu tư.

Sách không bao giờ đủ cho những người muốn rèn luyện kỹ năng, và đương nhiên, chúng ta không thể thiếu sách nếu muốn sở hữu những kỹ năng thành thạo. Một số cuốn sách mà theo tôi sẽ rất hữu ích đối với các bạn trẻ là Bộ S4S (gồm 50 điều trường học không dạy bạn, 20 điều cần làm trước khi rời ghế nhà trường, Bản CV hoàn hảo, vượt qua thử thách trong phỏng vấn tuyển dụng) giúp các bạn trẻ trang bị nhiều kỹ năng cần thiết cho công cuộc tìm kiếm việc làm; Bộ Thật đơn giản: Thuyết trình, Phỏng vấn tuyển dụng,

Quản lý dự án cung cấp cho bạn trẻ những bí quyết giúp bạn trau dồi được kỹ năng thuyết trình, thiết lập và quản lý các dự án công việc; hoặc gần đây nhất là những cuốn sách do Alphabooks biên soạn như Người giỏi không bởi học nhiều - chìa khóa tiếp cận với những kỹ năng sống và học tập thông minh để đạt được những kết quả cao nhất; hay Những điều doanh nghiệp không dạy bạn - cung cấp những kỹ năng gần gũi và cơ bản nhất cần có đối với những sinh viên năm cuối hoặc những người vừa tốt nghiệp các trường đại học đang lao mình vào công cuộc tìm kiếm việc làm đầy tính cạnh tranh.

Bạn có thể đọc đến hàng trăm, hàng nghìn cuốn sách, nhưng điều then chốt nhất là bạn phải rèn luyện. Nếu muốn giỏi viết lách, bạn phải tập

viết thư một trăm lần, thậm chí cả nghìn lần. Nếu muốn biết cách thuyết trình, bạn phải tập nói lưu loát, trình bày rõ ràng quan điểm của mình trước bạn bè, trước nhóm, rồi cho đến đám đông, không phải dăm mười lần mà hàng trăm, hàng nghìn lần. Nếu muốn lên kế hoạch tốt, bạn phải tỉ mỉ, chi tiết từ những bản kế hoạch nhỏ, dần dần đến kế hoạch cho những việc lớn hơn, kế hoạch cho một ngày, một tuần, rồi một tháng, một năm, năm rồi mười năm... Hãy hành động ngay từ hôm nay bằng cách trau dồi và hoàn thiện những kỹ năng của bản thân, nỗ lực làm việc, làm chủ cỗ xe thành công, làm chủ cuộc sống của bạn!

CÓ HAY KHÔNG CUỐN SÁCH THAY ĐỔI CUỘC ĐỜI?

— Rosie Nguyễn —

Mỗi quyển sách là một giấc mơ mà bạn giữ trong tay mình.

— Neil Gaiman

Đối với bản thân tôi, không có một quyển sách làm thay đổi cuộc đời. Mặc dù luôn cho rằng sách làm thay đổi đời mình, nhưng sự thay đổi cuộc đời tôi là kết quả của nhiều quyển sách. Việc làm thay đổi cuộc đời một ai đó là việc làm quá lớn với

bất kỳ quyển sách nào. Sách chỉ cho ta thông tin, kiến thức. Nhưng để thay đổi cuộc đời thì lựa chọn là nằm trong tay mỗi người. Ta có lựa chọn làm điều đó không, có bắt tay vào hành động để đạt được những gì ta muốn không, có thể biến những gì mình biết thành những kỹ năng và thói quen của mình hay không, là hoàn toàn tùy thuộc vào quyết định của ta. Ví dụ đơn giản là khi đọc một quyển sách dạy về cách đọc một quyển sách, thì ta có thể biết được những kinh nghiệm, những kiến thức mà tác giả truyền đạt về cách đọc sách. Nhưng để biến từ cái biết đó thành kỹ năng, thành thói quen của bản thân thì ta phải làm, phải thực hành và áp dụng, và việc áp dụng nó mới khiến đời ta thay đổi.

Không có điều tốt lành nào là có thể

dễ dàng đạt được mà không cần đổ mồ hôi sôi nước mắt, nhất lại là một chuyện như thay đổi cuộc đời. Khi nói về việc tiếp thu thông qua việc đọc, người ta thường nhắc đến mô hình kim tự tháp DIKW, viết tắt của Data - Information - Knowledge - Wisdom (Dữ kiện - Thông tin - Kiến thức - Trí tuệ). Để có thể chuyển hóa những dữ kiện, thông tin thành kiến thức và tích góp trí tuệ của bản thân và từ đó thay đổi cuộc đời thì cần có một quá trình, không thể nào chỉ qua một đêm, qua một quyển sách hay qua một người thầy. Ta luôn cần đủ lượng để có sự biến đổi về chất. Một người đọc sách chuyên cần khi nhìn lại, có thể thấy mình dần dần thay đổi qua những quyển sách mình đọc.

Tôi cho rằng không có quyển sách thay đổi cuộc đời, nhưng có không ít cuộc đời được thay đổi từ những

quyển sách, câu chuyện cuộc đời của Og Mandino, tác giả của Người bán hàng vĩ đại nhất thế giới, cuốn sách nằm trong danh sách những quyển sách bán chạy nhất mọi thời đại, là một minh chứng tiêu biểu. Khi còn trẻ, ông đã làm rất nhiều nghề khác nhau, từ công nhân trong nhà máy sản xuất giấy, nhân viên bán hàng bảo hiểm, và còn có thời gian làm phi công máy bay ném bom cho quân đội Mỹ trong Chiến tranh thế giới II. Trong quãng đời lăn lộn kiếm sống, ông đã có lúc trầm cảm đến nỗi muốn kết thúc cuộc đời mình. Một ngày mùa đông lạnh giá ở Cleveland Mỹ, khi đang có ý định tự tử, ông tình cờ đi ngang qua thư viện, bèn nảy sinh ý định vào dạo xem thế nào. Và một số quyển sách về phát triển bản thân và truyền cảm hứng sống đã thu hút sự

chú ý của ông. Og Mandino mượn một số sách của thư viện về đọc, và cảm thấy thích thú. Dần dần, ông lui tới rất nhiều thư viện khác nhau và đọc đến hàng trăm quyển sách về đề tài phát triển bản thân (xin nhắc lại là hàng trăm quyển, số lượng luôn có tầm quan trọng của nó). Thói quen đọc sách đã giúp ông vượt qua chứng nghiện rượu, từ từ biến ông trở thành một diễn giả và nhà văn thành công ở Mỹ, và viết nên quyển sách để đời Người bán hàng vĩ đại nhất thế giới với hơn 50 triệu bản trên toàn cầu. Hãy thử tưởng tượng xem cuộc đời của Og Mandino sẽ rẽ theo hướng nào nếu như không có sách.

LÀM SAO ĐỂ ĐƯỢC ĐỌC THẬT NHIỀU SÁCH MIỄN PHÍ?

— Rosie Nguyễn —

Đối với một thanh niên, chúng ta không thể tạo ân huệ nào lớn hơn là cho phép anh ta được đọc sách không mất tiền ở một thư viện công cộng tốt.

— Braiton

Có nhiều cách để đọc được sách miễn phí hoặc tốn rất ít phí.

Một trong những cách đó là đọc ebook miễn phí trên mạng. Có rất nhiều trang web được các nhà xuất bản cung cấp các ebook miễn phí đã hết hạn bản quyền, ví dụ như Open Library (www.openlibrary.org), với những tác phẩm kinh điển cực hay. Có những quyển sách cực quý tôi lục tìm ở nhiều nơi không có nhưng vào Open Library thì đều có. Hoặc Project Gutenberg (www.gutenberg.org) với hơn 53.000 ebook miễn phí. Trên Goodreads.com, một cộng đồng mạng dành cho người yêu sách, dù chỉ tập trung chủ yếu vào phần nhận xét và bình luận về sách nhưng cũng có khá nhiều sách có thể đọc miễn phí, chủ yếu là các quyển sách kinh điển như Emile hay là về giáo dục của Jean - Jacques Rousseau (nguyên bản tiếng Pháp), hoặc Bàn về tự do của John Stuart Mill

(nguyên bản tiếng Anh).

Đối với sách giấy, cũng có không ít cách để đọc sách miễn phí hoặc ít phí. Đầu tiên là đặt làm thẻ thành viên tại thư viện địa phương. Các thư viện cung cấp không chỉ sách để đọc với phí cực thấp, mà còn cho ta không gian lý tưởng để đọc sách và học tập. Tiếp theo, ta có thể tìm đến các câu lạc bộ, đội nhóm về đọc sách để giao lưu trò chuyện về sách cũng như trao đổi sách với nhau, có không ít các dự án, ngày hội về sách nơi ta có thể trao đổi và tìm kiếm những quyển sách mới để đọc. Ngoài ra, một cách hay được những người hoài cổ sử dụng là tìm mua sách cũ trên mạng hoặc từ các tiệm sách cũ. Nói tóm lại, nếu muốn đọc sách thì không thiếu gì cách để đọc dù với túi tiền eo hẹp. Đừng để hạn chế về tài

chính ngăn cản bản thân trên con đường tiếp thu tri thức.

MẠNG INTERNET THAY THẾ ĐƯỢC SÁCH, HAY LÀ KHÔNG?

— Nguyễn Cảnh Bình —

Sách là nguồn của cải quý báu của thế giới và là di sản xứng đáng của các thế hệ và các quốc gia.

— Henry David Thoreau

Hôm đó, cũng như mọi hôm khác, tôi đang làm việc ở văn phòng, kiểm tra email. Một người quen viết email

kể cho tôi về cuốn sách chị đọc xong khoảng vài năm trước, đại ý thế này: "Cuốn sách của một triết gia Ấn Độ, viết cách đây cả nghìn năm, dạy những kỹ nữ cách quyến rũ và vứt bỏ người đàn ông/khách hàng của họ. Chị đọc và bàng hoàng nhận ra cuốn sách dạy các cô kỹ nữ cả hai giá trị mà tôi tưởng chừng như không thể tồn tại song song: Sự độc lập mạnh mẽ từ bên trong và khả năng thể hiện sự yêu mềm ở bên ngoài".

Tôi gõ email trả lời/hỏi lại ngay: "Nhưng tên cuốn sách là gì mới được chứ?"

Một đồng nghiệp (nam - giới tính không quan trọng lắm nên để trong ngoặc thôi) đi qua chỗ tôi ngồi và ngó vào màn hình đúng lúc tôi gõ email trên. Anh ta bảo: "Việc gì phải

hỏi, Google đi". Liền đó anh ta mở sang tab mới và gõ vào ô tìm kiếm, đại loại: "sách triết gia Ấn Độ kỹ nữ". Kết quả không khó đoán lắm: Google cho ra những trang có liên quan đến sách, triết học, Ấn Độ, kỹ nữ... nhưng không có trang nào cho biết tên cuốn sách mà tôi đang muốn biết cả. Tóm lại, tôi vẫn phải đợi email trả lời.

Và cuốn sách đó cũng chưa có bản dịch tiếng Việt.

Và cũng chưa có sách điện tử, lậu hoặc không lậu. Cùng lắm chỉ có thông tin giới thiệu sơ lược vài dòng trên Amazon.

Chỉ có một cách để tôi thẩm thấu được nội dung cuốn sách, có cảm nhận của riêng mình, kiểm chứng lời

chị người quen kể, hoặc phản bác, quan trọng nhất, tự thu thập kinh nghiệm quyến rũ đàn ông: tìm ra cuốn sách đó và đọc. Đó là giả sử tôi đọc được thông thạo toàn bộ cuốn sách bằng tiếng nước ngoài đó (cầu mong ít nhất đó là tiếng Anh!).

Tóm lại đó chỉ là một ví dụ nhỏ. Nhưng tôi có thể khẳng định, những người cho rằng mạng internet có thể thay thế sách (cả giấy cả điện tử), họ là những người đồng thời chưa hề hoặc rất ít khi thử tìm kiếm thứ gì liên quan đến sách ở trên mạng. Mà, họ vào mạng hầu hết vì mục đích khác.

Bạn thử giả vờ như mình đã đọc một cuốn sách nào đó rồi lượm lặt thông tin trên mạng để trả lời câu hỏi kiểm chứng của những người khác xem. Một kiểu giả vờ sơ hở vô biên. Nếu

cuốn sách còn nổi tiếng và có nhiều người đọc nữa thì ai ai cũng có thể lật mặt bạn.

SỬ DỤNG MẠNG XÃ HỘI PHỤC VỤ CHO VIỆC ĐỌC SÁCH NHƯ THẾ NÀO?

— Lâm Hạ —

Gặp được một quyển sách hay, nên mua liền dù đọc được hay không đọc được, vì sớm muộn gì cũng cần đến nó.

— Churchill Sir Winston

Thực sự tôi nhận được rất nhiều hỗ

trợ cho việc đọc sách nhờ mạng xã hội, không thể kể lan man ra tất tần tật những người bạn tôi quen nhờ sách, những câu chuyện thú vị chúng tôi đã trao đổi với nhau về một cuốn sách hay đơn giản cũng vì cùng "ghét" một cuốn sách nào đó mà chúng tôi hợp nhau. Tôi chỉ có thể kể ra vài điểm tôi cho là tích cực nhất mà thôi.

TRA CỨU THÔNG TIN TÁC GIẢ, TÁC PHẨM

Đây là lợi ích lớn nhất của mạng xã hội. Chúng ta có thể tìm hiểu mọi thứ về một tác giả và tác phẩm mà ta lưu tâm. Từ những gì chúng ta tìm hiểu chúng ta có quyết định nên mua sách hay không, hoặc chúng ta có thể tìm hiểu từ những fanpage như Nhã Nam, Tao Đàn, NXB Trẻ, NXB

Tri Thức, Sao Bắc sách Hay, Alpha Books, Kim Đồng... Hoặc có thể mua từ những tiệm sách online và nhờ chủ tiệm tư vấn.

TÌM ĐƯỢC BẠN CÙNG SỞ THÍCH

Facebook có rất nhiều nhóm, trang yêu sách nên rất dễ tìm bạn cùng sở thích đọc sách với mình để trò chuyện. Hy vọng trong một thế giới ồn ào, náo nhiệt này chúng ta sẽ tình cờ gặp được tri âm tri kỷ nhờ những cuốn sách hay.

CÓ NHỮNG BUỔI GẶP GỠ, TRAO ĐỔI VỀ SÁCH MÌNH QUAN TÂM

Tôi đã tham dự vài buổi off của dân mê sách, quả là cuộc gặp gỡ thú vị,

ngỡ như chẳng hết chuyện để nói. Nhưng cũng có vài bạn không thích những buổi gặp quá nhiều người, có thể chỉ hai, ba người vô cùng thân thiết mà thôi. Thực ra thì dân đọc sách mỗi người một cá tính, có người thích giao lưu nhưng cũng có người muốn sống trong thế giới của mình. Nhưng chẳng có ai có thể sống một mình trên thế gian này mãi, nên ai cũng có nhu cầu chia sẻ, chỉ là họ chưa tìm ra đúng người mà thôi.

TRAO ĐỔI VỚI TÁC GIẢ, DỊCH GIẢ

Khi mạng xã hội chưa phát triển, những con người được vinh danh trên trang sách dường như quá xa lạ với chúng ta. Nhưng khi được kết nối, nhờ mạng xã hội, thì mới vỡ lẽ

họ, những người nổi tiếng thực ra cũng là một người bình thường, có thể ngồi bên cạnh ta uống cà phê, chia sẻ về những gì họ viết. Nhờ mạng xã hội, tôi đã được quen biết với nhiều tác giả, dịch giả và nghe được những câu chuyện xung quanh một cuốn sách. Dường như khoảng cách giữa người đọc và người viết đã được xóa mờ. Tôi chỉ biết thầm cảm ơn mạng xã hội, và rùng mình khi nghĩ rằng nếu một ngày chúng ta quay về thời tiền sử...

GIÚP NHAU TÌM SÁCH

Sẽ có một vài bạn rất nhiệt tình với việc giúp nhau tìm sách mình thích. Tôi có vài người bạn như vậy vì tôi không ở thành phố, việc lùng sách cũ với tôi quả là nan giải. Hãy thử tưởng tượng một cuốn sách xuất bản

rất lâu bạn tìm không có nhưng một người bạn vô tình tìm được và gửi cho bạn, bất ngờ, thích thú và cảm động. Thử xây dựng những mối quan hệ tuyệt vời như vậy nhé!

BÀI TẬP THỰC HÀNH

Có rất nhiều cuốn sách đọc vô cùng ấn tượng nhưng việc tra cứu thông tin về tác giả, tác phẩm và những vấn đề liên quan đến việc cuốn sách ra đời dường như rất khó để tìm kiếm, đơn cử như cuốn Nước Đỏ của Pascale ROZE. Sách rất hay nhưng thông tin tôi tìm được khá ít. Bạn thử tra thông tin tác giả, tác phẩm này xem. Và chúng ta làm một bài tập về việc tra cứu sẽ giúp bạn đọc đến đâu nhé.

Bạn tìm thông tin về Nước Đỏ và

sau đó:

- Mua ngay.
- Lướt qua vài bài giới thiệu.
- Tìm hiểu tác giả.
- Bạn đọc xong cuốn sách này và chẳng nhớ Pascale ROZE là ai.

Nếu bạn quyết định mua nó sau khi lượm lặt được vài thông tin nho nhỏ thì xin chúc mừng bạn, quá trình tra cứu đã giúp bạn tiếp cận được một tác phẩm thực sự chất lượng rồi đấy.

Những phần còn lại thuộc về sở thích riêng tư của mỗi cá nhân, có bạn thích giao lưu kết bạn nhưng có bạn lại không nên tôi nghĩ không

đưa ra bài tập nào cho phần này cả. Chỉ hy vọng rằng sau khi đọc xong cuốn cẩm nang bạn đang cầm trên tay, bạn tìm được một người để chia sẻ những gì bạn muốn nói, thì đó là niềm hạnh phúc của chúng tôi, những người viết cuốn sách này.

TÌM KIẾM VÀ TẢI SÁCH TRÊN MẠNG

— Rosie Nguyễn —

Kết hợp những điều hiểu biết với những kinh nghiệm và kiến thức sẵn có - đó là nguyên tắc cần thiết khi lựa chọn sách.

— Krupxkaia

Thời sinh viên, tôi vì muốn tiết kiệm chi phí sinh hoạt mà không mua sách. Thật đáng tiếc là lúc đó tôi không hề nghĩ đến việc đọc ebook miễn phí trên mạng. Đôi khi tôi nghĩ ước gì ngày xưa mình biết những điều này, hoặc mình có thể quay

ngược thời gian để tận dụng quãng đời tuổi trẻ thảnh thơi đó và đọc, bao nhiêu là sách hay miễn phí. Mãi đến sau này khi đã ra trường được vài năm, bắt đầu mày mò tự học, tôi mới tạo cho mình thói quen đọc ebook.

Những người quen đọc sách giấy khi mới đọc ebook có thể sẽ thấy một chút bất tiện nhưng càng đọc ebook tôi càng phát hiện thấy nhiều ưu điểm của nó. Đầu tiên là có rất nhiều sách hay mà ta không thể tìm được sách giấy vì đã phát hành khá lâu, trong khi lại có sẵn nguồn ebook, và như đã trình bày, có đến hàng vạn ebook miễn phí cho ta chọn đọc. Tiếp theo, với ebook, ta không phải lo lắng về không gian chứa sách, việc bảo quản sách để hạn chế hư hỏng do mối mọt hay thời tiết, các vấn đề về di chuyển sách hay việc bị

mất sách. Mặt khác, ta sẽ có ebook để đọc ngay sau khi mua hay tải sách mà không cần chờ thời gian vận chuyển. Có một điểm cần được kiểm chứng thêm, nhưng tôi và những người bạn hay đọc ebook đều có chung nhận xét rằng với cùng một nội dung, tốc độ đọc ebook nhanh hơn so với tốc độ đọc sách giấy. Một số quyển sách tôi chắc chắn sẽ không mua sách giấy, nhưng vì có sẵn ebook để đọc nên tôi đọc thử cho biết, điều đó dẫn đến một kết quả là số lượng sách đọc được sẽ nhiều hơn. Và cuối cùng, ebook một phần giúp bảo vệ môi trường vì để tạo ra chúng không cần đến sự hy sinh của cây xanh. Cho nên trên kệ sách ở nhà, hiện giờ tôi chỉ giữ lại bản sách giấy của những quyển mà tôi cực kỳ quý, muốn lưu trữ vì chúng có giá trị tra cứu lâu dài, hoặc vì có kỷ niệm đặc biệt với quyển sách đó.

Để tìm kiếm một quyển sách trên mạng bạn chỉ cần gõ nhan đề của sách cộng với từ khóa "ebook", hoặc "pdf", hoặc "download", hoặc "epub"... Hãy chú ý tìm kiếm thật kỹ, kiểm tra các đường link không chỉ ở trang tìm kiếm số một, mà ở cả trang hai, ba, bốn để không bỏ sót các kết quả tìm kiếm. Những định dạng thường gặp của ebook là .epub, .pre, .mobi, ,pdf, hoặc .azw. Để đọc các file ebook này ta cần các phần mềm chuyên dụng. Nếu dùng máy tính để bàn hoặc laptop bạn có thể cài đặt các phần mềm như Calibre và Mobipocket Reader, với máy tính bảng hoặc điện thoại, bạn có thể tải về các ứng dụng iBooks, Kindle, Google Play Books, hoặc Aldiko Book Reader,...

CHƯƠNG IV: KỸ NĂNG ĐỌC SÁCH

TÓM TẮT

Bạn chắc nhiều lần thường nghe ai đó nói, tay này là mọt sách, tay này chỉ lý thuyết, sách vở chứ không làm được gì. Sự thực có phải vậy không?

Quả thực trong xã hội có nhiều người như vậy. Nhiều người chỉ đọc sách mà không rút ra được gì từ sách, không thể ứng dụng những điều họ đọc được từ sách vào thực tế cuộc sống, không khiến cảm xúc, suy nghĩ, hành vi của bản thân thay đổi theo chiều hướng tốt đẹp hơn, có tác động tích cực đến người xung quanh... Khi đó, đọc sách là phí phạm, những gì họ đọc không hoặc ít có giá trị.

HẬU QUẢ CỦA VIỆC ĐỌC SÁCH KHÔNG CÓ PHƯƠNG PHÁP

— Nguyễn Cảnh Bình —

Một quyển sách phải như là một chiếc rìu bổ vào biển băng giá lạnh bên trong ta.

— Franz Kafka

Theo tôi có mấy tác hại. Thứ nhất là lãng phí: thời gian, công sức, tiền bạc. Lẽ ra chỉ cần đọc 10 cuốn sách thì bạn đọc đến 50 cuốn mà lượng kiến thức, cảm hứng mà bạn tiếp nhận được chưa chắc đã ngang

bằng.

Lãng phí mà có kết quả tích cực thì vẫn chấp nhận được. Nhưng nếu đọc sách không có phương pháp, sẽ không có hiệu quả gì, thậm chí làm chúng ta trở nên lệch lạc, đầu óc trở nên rối rắm, lộn xộn. Một người quen của tôi đọc không có phương pháp, bạ đâu cũng đọc, rốt cuộc anh ta trở thành con người hổ lốn, biết mỗi thứ một chút mà không hề hiểu thấu đáo. Anh ta cũng không luyện được tư duy logic và hình thành kỹ năng hành xử. Thậm chí, người đọc không phương pháp còn gặp phải một vấn đề: họ nghĩ điều gì trong sách cũng là đúng, bất di bất dịch mà mất đi lối nghĩ chủ động, phản biện vấn đề - vốn sẽ được rèn luyện nếu biết đọc sách đúng cách.

Đọc sách không có phương pháp không chỉ ảnh hưởng đến việc đọc, mà tác động đến cả lối sống và cuộc đời. Vấn đề của họ là: họ nắm lý thuyết từ sách vở rất tốt nhưng không thực sự làm chủ những kiến thức đó và không có đam mê trọng tâm, hoặc nói cách khác, thứ gì họ cũng có thể thích được, theo ảnh hưởng của người khác, mà không có chính kiến về niềm đam mê của chính mình. Họ dễ tìm đọc sách theo trào lưu mà không tự suy xét cuốn sách đó có thực sự hữu ích hay không. Người biết đọc có phương pháp sẽ không để mình rơi vào một cuốn sách như một mớ thông tin hỗn độn, không biết đâu là sự thật, đâu là tin đồn nhảm, trong khi người đọc không có phương pháp thì rất dễ sa chân vào và không tỉnh táo được. Điều đó khiên tư duy của họ như một mớ bòng bong rối rắm.

Tôi nói ngắn gọn thế này: đọc thế nào thì sống như thế và ngược lại. Không ai có nhân cách tốt hoàn thiện ngay từ ban đầu và cũng không ai biết cách đọc sách ngay từ khi bắt đầu. Nhưng thời gian không chờ đợi bất cứ ai, mỗi người đều trải qua những giai đoạn tương đương nhau trong quá trình hình thành nhân cách hoặc thói quen đọc. Nếu họ bỏ lỡ thì thực sự đáng tiếc.

Có một phần may mắn ở chỗ bạn có đủ điều kiện và môi trường thích hợp để kịp thời tạo dựng thói quen đọc sách vào đúng giai đoạn phát triển hay không, nhưng tôi đánh giá cao tố chất và lòng quyết tâm ở mỗi người, cả sống và đọc, bạn đều cần phải quyết tâm.

NHỮNG SAI LẦM TRONG PHƯƠNG PHÁP ĐỌC SÁCH

— Lâm Hạ —

Có một sự khác nhau rất lớn giữa một người hăng hái muốn đọc một quyển sách và một người mệt mỏi muốn một quyển sách để đọc.

— Gilbert K. Chesterton

Trong quá trình đọc sách, có rất nhiều bạn tuy đọc sách hay, nhưng lại phạm phải vài sai lầm trong việc đọc, điều đó dẫn đến hiệu quả đọc không cao. Những sai lầm đó có thể khắc phục được, nếu biết đọc đúng

cách. Dưới đây là những sai lầm dễ gặp phải khi đọc:

ĐỌC THEO TRÌNH TỰ:

Có những lúc chúng ta nên đọc theo sự quan sát của cá nhân về cuốn sách mình yêu thích, ví dụ như tản văn, hoặc tập truyện ngắn, chúng ta có thể đọc từ những bài viết mình thấy thú vị nhất. Hãy chủ động trong việc tìm thông tin cần đọc trong cuốn sách, bởi đôi khi chính tác giả cũng viết phần kết trước rồi mới khởi đầu.

ĐỌC NGẮT QUÃNG NHỮNG ĐOẠN KHÔNG HIỂU:

Hiểu cả đoạn văn, nếu không hiểu thì đọc chậm lại một chút. Đừng ngắt quãng bởi như vậy sẽ bị đứt mạch cảm xúc, hoặc có thể khi đọc

đến đoạn cuối bạn mới hiểu hết những gì mình đọc ở đoạn đầu.

ĐỌC SÁCH TỐN THỜI GIAN:

Đừng nghĩ đến việc đọc một cuốn sách tốn bao nhiêu thời gian, mà hãy nghĩ rằng thời gian đọc sách là quãng thời gian chúng ta trải qua thật tuyệt vời, với trí tưởng tượng chúng ta bước vào thế giới của tác giả. Hãy biến thời gian đó thành quãng thời gian thư giãn, thú vị.

GIỮ GÌN SÁCH THẬT CẨN THẬN:

Có thể bạn là người yêu sách đến nỗi chỉ một vết bẩn nhỏ cũng khiến bạn khó chịu. Nhưng có những cuốn sách thú vị mà bạn muốn ghi nhớ nhiều hơn những câu hay, hoặc viết về cảm nhận của mình với những

nhân vật trong sách. Vậy thì đừng ngại ngùng gạch chân, tô đậm bằng bút màu hoặc dán giấy nhớ để ghi lại suy nghĩ của mình, sách có ích khi khơi gợi được khả năng cảm thụ của người đọc mà, phải không?

ĐỌC CHẬM:

Hãy tập đọc nhanh và tư duy nhạy bén hơn. Việc đọc chậm sẽ dễ gây nhàm chán khi bạn đọc một cuốn sách dày và mãi vẫn chưa xong.

ĐỌC CÀNG NHIỀU CÀNG TỐT:

Đọc nhiều cuốn sách không quan trọng bằng việc đọc một cuốn sách có giá trị đối với bạn.

BÀI TẬP THỰC HÀNH:

Về việc đọc sách không theo trình

tự:

Tôi xin giới thiệu hai tập truyện ngắn mà tôi rất thích là Sau mưa của William Trevor và Ban công lên trời của Tomasz Jastrun, hy vọng các bạn có thể tìm đọc. Đây là hai tập truyện tôi đọc theo kiểu tự do nhất. Mở ra ngẫu nhiên đúng truyện ngắn nào thì đọc, lật mục lục thấy nhan đề truyện nào ấn tượng thì đọc. Và cảm xúc sau khi đọc như quá trình xếp một khối rubik, vô cùng lý thú. Sau đây các bạn thử làm một bài tập nho nhỏ nhé!

Trong truyện Kịch đời con trẻ trích trong tập Sau mưa, nhân vật của truyện là hai bé Gerard và Rebecca đều có bố mẹ ly hôn, là hàng xóm của nhau. Bạn thử tưởng tượng nếu bố mẹ của hai bạn nhỏ này kết hôn với nhau thì hai bạn ấy sẽ xử trí thế

nào:

a. Ngăn cản không cho bố mẹ kết hôn.

b. Bỏ nhà đi.

c. Hai bạn nhỏ quay sang chỉ trích nhau.

d. Hai bạn nhỏ diễn lại cảnh đã chứng kiến trước khi bố mẹ ly hôn.

Đáp án: D

Một ngày kia, khi cha mẹ tái hôn, hai đứa trở thành anh em, chúng tái diễn lại những cảnh cãi cọ nghẹt thở mà cả hai được chứng kiến trước đây. Tôi thực sự bất ngờ trước những gì Gerard và Rebecca tái hiện. Nó tạo cho tôi cảm giác những người trưởng thành, những bậc cha

mẹ đã hủy hoại cảm xúc của con cái bằng chính cơn giận và sự vô tâm của mình.

Nếu bạn chọn đúng đáp án này mà chưa đọc tác phẩm thì tôi nghĩ đây là cuốn sách dành cho bạn.

Đọc hiểu cả đoạn văn

Luyện tập đọc hết một đoạn dù bạn chưa hiểu nghĩa. Việc này tôi phải mất rất nhiều thời gian vì tôi vốn là người khá nóng vội, khi đọc đến câu mình chưa hiểu tôi thường dừng lại đi tìm ý nghĩa của nó ngay. Nhưng cũng chính vì vậy mà tôi rút ra được nhiều bài học quý giá. Sau đây tôi xin trích đoạn văn mở đầu cuốn một cuốn sách:

Tôi nhớ, chẳng theo thứ tự cụ thể nào:

"Nơi mặt trong cổ tay sáng ánh lên";

"Hơi nước bốc lên từ bồn rửa bát ướt khi cái chảo rán được kỳ quặc quang vào theo một lối rất nhộn";

"Những giọt tinh dịch xoáy tròn quanh lỗ thoát nước, trước khi bị xả trôi xuống dọc theo một tòa nhà cao";

"Một dòng sông chảy ngược vô lý, sóng và bọt sông được rọi sáng dưới dăm sáu ngọn đèn pin săn lùng";

"Một dòng sông khác, rộng và xám xịt, hướng dòng chảy bị gió cuồng kích động mặt nước che đi mất";

"Nước bồn tắm lạnh ngắt từ lâu sau cánh cửa khóa trái".

"Thứ cuối cùng này tôi không thực

sự nhìn thấy, nhưng những gì bạn cuối cùng nhớ được có phải bao giờ cũng chính là những gì bạn thấy tận mắt đâu".

Bạn cảm thấy thế nào sau khi đọc đoạn văn trên?

a. Thú vị, sẽ tìm mua.

b. Chẳng hiểu gì cả.

c. Không quan tâm.

d. Bạn đã có cuốn sách này.

Nếu bạn chọn D thì bạn đã có một cuốn sách hay trong tủ sách.

Đoạn văn trên được trích trong cuốn Nghe mùi kết thúc của Julian Baners, nếu bạn tiếp tục đọc đến cuối để dần dần vỡ ra những hình

ảnh được tạo dựng từ ban đầu, thì tôi chúc mừng bạn đã thành công hơn tôi. Vì sau khi đọc đoạn văn trên tôi đã cất cuốn sách bằng đi vài tháng sau mới đọc tiếp và khi lật giở những trang cuối cùng, tôi vô cùng nuối tiếc rằng tại sao mình không đọc nó sớm hơn chỉ vì những trở ngại ban đầu.

Tập hứng thú khi đọc sách:

Có những cuốn sách khi đọc xong bạn được cười thoải mái và dẫn dắt sự liên hệ, trí tưởng tượng của bạn đến những miền đất lạ. Cuốn ông trăm tuổi trèo qua cửa sổ và biến mất của Jonas Jonasson đã mang lại cho tôi những giây phút tuyệt vời, và tôi muốn gợi lại cho bạn chút hứng thú đó. Vậy hãy thử trả lời câu hỏi sau nhé:

Nhân vật cụ Allan Karlsson trong Ông trăm tuổi trèo qua cửa sổ và biến mất vượt biên sang Triều Tiên gặp được chủ tịch Kim Nhật Thành, cụ Allan Karlsson nói cụ đã từng quen lãnh tụ của nước Nga là Stalin nhưng không ai tin, phía Triều Tiên đành gọi điện sang Kremlin để hỏi có đúng sự thật không thì được tin ngay lúc ấy chủ tịch Stalin đã qua đời. Phía Triều Tiên nghe được tin ấy rất cảm động và bật khóc. Ngay lúc ấy tôi nghĩ tới ở Việt Nam cũng có người thương xót vị lãnh tụ của nước Nga nên đã viết những vần thơ rất xúc động.

Bạn có đoán được tôi nghĩ đến ai không?

Hãy khoan nhìn đáp án, suy nghĩ chút nhé. Nếu bạn đoán đúng hãy liên hệ facebook với tôi, tôi sẽ có

quà cho bạn.

Đáp án:

Nhà thơ Tố Hữu với những vần thơ sau:

Ông Stalin ơi, Ông Stalin ơi!

Hỡi ơi, Ông mất! Đất trời có không?

Thương cha, thương mẹ, thương chồng

Thương mình thương một, thương Ông thương mười

Trích bài thơ Đời đời nhớ ông

Hãy thử nghiệm ý tưởng “trang trí" cho một cuốn sách của bạn.

Lấy một cuốn sách rất hay ra để

trước mặt:

a. Sẵn sàng tô vẽ tùy ý.

b. Dùng chì gạch những ý chính, để có thể dễ tẩy.

c. Chỉ dám kẹp giấy nhớ chứ không dán vào sách.

d. Giữ sách sạch không tì vết.

Việc này xem ra khá khó khăn cho những bạn yêu sách. Nhưng hãy thử một lần cầm trên tay cuốn sách bạn rất thích, gạch chân những đoạn bạn tâm đắc, dán giấy nhớ, tô màu những câu hay. Nếu thực sự bạn làm được như vậy thì tôi chúc mừng bạn, bạn đã đạt được 60% hiệu quả trong quá trình đọc. Cố gắng lên, tôi tin chắc chúng (những cuốn sách) cũng muốn được làm điệu một chút.

Tập đọc hai cuốn sách với hai tốc độ khác nhau để nhận ra được sự khác biệt:

Chọn hai cuốn sách, một cuốn đọc thật chậm, lề mề còn một cuốn đọc nhanh chóng, liên tục. Bạn sẽ nhận ra được cảm xúc của mình khác biệt thế nào. Nếu sau bài thử nghiệm này bạn quyết định sẽ tăng tốc trong quá trình đọc thì đã là một bước chuyển tích cực trong bạn.

Hãy hình dung những gì còn đọng lại trong bạn sau khi hoàn tất việc đọc một cuốn sách:

Mỗi một cuốn sách có tác động khác nhau đến mỗi người, vì vậy nếu có cuốn nào bạn quá ấn tượng thì hãy viết lên cảm nghĩ của mình và chia sẻ nó với bạn bè. Nếu bạn tìm được

người đồng cảm, và bạn thấy mình đồng điệu với tác giả, thì xin chúc mừng bạn, bạn đã đọc được 100% cuốn sách.

CÁC MẸO NHỎ TRONG QUÁ TRÌNH ĐỌC SÁCH

— Lâm Hạ —

Nghệ thuật đọc sách là nghệ thuật tư duy với ít nhiều sự giúp đỡ của người khác...

— Phaghe

Hãy xem việc đọc như một sự thưởng thức, như việc ăn một món ăn ngon, nghe một bản nhạc hay, xem một bộ phim thú vị. Nếu có những đoạn khó hiểu nên dừng lại, đừng cố gắng sẽ dễ gây nhàm chán. Phải thực sự cảm thấy thoải mái thì đọc sách mới giúp ích được cho bạn.

Bắt đầu từ những cuốn sách dễ đọc, hài hước. Sau đó nên tăng dần độ khó của sách. Có thể bắt đầu bằng những tác phẩm dành cho thiếu nhi, nghe có vẻ lạ lùng tuy nhiên có những cuốn sách viết cho thiếu nhi nhưng giá trị của nó mang lại không hề nhỏ chút nào. Đơn cử như Mo Mo, hoặc Chuyện dài bất tận…

Tự mình quy định thời gian đọc sách trong ngày. Xen kẽ việc đọc nhiều lần nếu quá bận, trong lúc chờ xe bus, giờ giải lao, trước khi đi ngủ. Việc đọc thường xuyên sẽ giúp bạn hình thành thói quen đọc sách mỗi ngày, tích tiểu thành đại.

Có một chuyện khá thú vị rằng nếu bạn mong muốn tìm một cuốn sách mà mình yêu thích, thì sớm hay muộn bạn sẽ tìm được chúng, dù bằng cách nào đi nữa. Nên việc cần

làm chỉ là kiên trì tìm kiếm, một ngày bạn sẽ gặp.

Có thể kết hợp việc đọc với uống trà, ăn bánh ngọt, hay ôm thú cưng. Nếu những việc đó giúp ích cho việc đọc buồn tẻ, thì nên làm.

Đọc sách trước khi ngủ, đôi khi giúp... nhanh ngủ. Đừng nghĩ tôi đùa, đó là sự thật. Việc đọc sách giúp bạn nhanh ngủ hơn, nhưng nếu một cuốn sách hay thì bạn không thể nào rời mắt được cho đến trang cuối. Trong 100 cuốn sách giúp bạn ngủ ngon sẽ có một, hai cuốn sách làm bạn thao thức.

Mua sách khi đi du lịch, đến một nơi mới. Khi mang quyển sách đó về nhà, bạn sẽ nhớ lại kỷ niệm của chuyến đi. Mang theo một, hai cuốn

sách trong túi xách, ba lô. Vì ai biết khi bạn đến cuộc hẹn nhưng người kia lỡ hẹn, bạn lỡ xe bus... có rất nhiều lúc bạn dư thời gian vì lý do nào đó, thì đã có sách đồng hành.

Hãy mua khi bạn có thể, đừng mua khi bạn cần.

Xác định một cuốn sách bạn đọc trong bao lâu, ví dụ gia hạn cuốn này phải xong trong ba ngày, thì hãy sắp xếp sao cho hoàn thành nó đúng hạn.

Ghi lại ý nghĩ của mình về cuốn sách đã đọc, chia sẻ quan điểm về những cuốn sách bạn thích, có khi sẽ gặp được người tri âm để trò chuyện. Khi đó, bạn cảm tưởng như đang đọc cuốn sách thêm lần nữa, như đang bước lại đoạn đường đã qua, nhưng có thêm người bạn đồng hành.

BÀI TẬP THỰC HÀNH:

Đọc như thưởng thức

Việc đọc đôi khi giúp chúng ta rất nhiều trong thực tế, tôi lấy ví dụ như cuốn Lưỡi của Jo Kyung Ran. Bạn thử đoán xem sách viết về chuyện gì nhé:

a. Những nụ hôn.

b. Câu chuyện của những người câm.

c. Nấu ăn, bếp núc, gia vị.

d. Những kẻ xảo trá.

Đáp án: c

Tôi nghĩ đáp án thì khá dễ đoán nhỉ, điều tôi muốn ở câu hỏi này là dẫn

dụ vị giác của bạn.

Tất nhiên bên cạnh việc làm bếp, cuốn sách còn kể những câu chuyện khác. Nhưng cảm giác của tôi sau khi đọc xong Lưỡi là thèm được nếm những hương vị, tôi như ngửi thấy mùi gia vị cay nồng của tiêu, ớt, mùi thơm của húng quế, cần tây, xô thơm thậm chí có cảm giác như hành tây xộc lên mũi. Chưa bao giờ tôi nghĩ nấu ăn lại tuyệt vời đến vậy, bạn có thể tạo ra những hương vị mới của riêng mình bằng việc kết hợp các nguyên liệu với nhau một cách hoàn hảo. Nấu vừa đủ thời gian, nêm và ướp gia vị vừa phải cùng một chút sáng tạo bạn sẽ có một món ăn mang phong cách của mình mà người thưởng thức không thể tìm thấy ở ai khác ngoài bạn.

Tôi thấy hơi bất ngờ vì không phải

một chương trình truyền hình Vua đầu bếp hay một bộ phim về ẩm thực mà là “Một cuốn sách” đã giúp tôi thêm yêu việc bếp núc. Tôi hi vọng bạn đọc cũng sẽ tìm đọc những cuốn sách khơi gợi cho bạn nhiều giác quan như vậy.

Luyện tập đọc từ sách dành cho thiếu nhi.

Đọc đoạn văn sau:“Có những người, đã từng mong muốn được làm hoàng đế, hoặc đã làm, nhưng rồi lại bị người khác truất ngôi, thế là họ sống ở một ngôi làng gọi là Cô đô. Họ làm những việc rất vô nghĩa, vì ước mơ làm hoàng đế đã thành rồi, họ chẳng còn mơ ước được cái gì nữa, nên cứ sống vật vờ vậy thôi.

Có người, ra công đào một cái hố

lớn, xong cho cây nến đang cháy xuống, rồi lấp hố lại, đi đào một cái hố mới. Cứ vậy, họ sống với quá khứ đã từng là kẻ thống trị, để rồi phần đời còn lại cứ làm mấy việc vậy trong ngàn năm, vạn năm mà không hề hiểu mình đang làm những gì."

Đoạn văn trên được trích trong một cuốn sách dành cho thiếu nhi đã làm tôi thao thức. Hãy đoán xem nó nằm trong cuốn sách nào nhé:

a. Trên sa mạc và trong rừng thẳm

b. Mo Mo

c. Chuyện dài bất tận

d. Khu vườn đêm của Tom

Đáp án: c

Đoạn trích trên được trích trong cuốn Chuyện dài bất tận của Michael Ende, một tác giả viết truyện thiếu nhi mà tôi vô cùng yêu thích. Nếu đọc một cuốn sách thiếu nhi có những đoạn văn, câu văn làm bạn giật mình, thì tôi xin chúc mừng bạn, hãy bắt đầu đọc những cuốn sách dành cho thiếu nhi đã trưởng thành nào.

Ước tính thời gian đọc sách trong ngày

Một ngày có 24h đồng hồ, bạn thử cộng xem trong thời gian đó bạn dành ra bao nhiêu cho việc đọc:

a. Một tiếng

b. Ba tiếng

c. Năm tiếng

d. Bảy tiếng

Hãy luyện tập sao cho bạn có thể đọc sách từ 5-7h mỗi ngày, vậy là bạn đã đạt được 50% tiêu chí đề ra cho việc đọc rồi. Còn ai đang ở khoảng từ một đến ba tiếng thì hãy dành nhiều thời gian hơn một chút nhé.

Tìm một cuốn sách làm bạn thao thức

Tôi không biết chắc cuốn sách nào sẽ làm bạn mất ngủ, vì nó thuộc sở thích của mỗi người, nhưng tôi tin sẽ có những cuốn sách như vậy. Hãy thử đoán xem đoạn trích dưới đây nằm trong cuốn sách nào:

“thế giới... thuộc về kẻ mạnh, anh

bạn ạ. Quy luật tồn tại của chúng ta là kẻ mạnh càng mạnh thêm, ăn tươi nuốt sống kẻ yếu. Chúng ta phải nhìn thẳng vào sự thật. Nó phải như vậy, không cần bàn cãi gì nữa. Chúng ta phải học lấy cách tiếp nhận nó như một quy luật tự nhiên. Con thỏ phải nhận vai của mình và phải thừa nhận con sói mạnh hơn. Nó tự vệ bằng cái láu lỉnh, sợ hãi và tháo vát, đào lấy hang và sẽ trốn vào đây khi chó sói đến gần. Và nó chịu đựng, nó sống theo cách đó. Nó biết vị trí của mình. Không bao giờ đánh nhau với chó sói. Chẳng lẽ như thế không khôn ngoan? Chẳng lẽ lại không?"

a. Chim cổ đỏ

b. Trên dấu chim di thê

c. Bay trên tổ chim cúc cu

d. Con chim khát tổ

Đáp án: c

Bay trên tổ chim cúc cu của Ken Kesey là cuốn sách đã làm tôi thao thức, say mê. Và tôi tin, trong những bạn đang cầm trên tay cuốn cẩm nang này, cũng có một vài bạn sẽ thao thức sau khi đọc nó.

Mang theo sách bên mình

Bạn đang ngồi ở đâu? Trong quán cà phê hay trên xe buýt khi đọc những dòng chữ này? Nếu đang di chuyển cùng một túi hành lý thì hãy nhìn lại xem bạn mang theo những cuốn sách nào trong chuyến hành trình của mình:

a. Một cuốn sổ tay ghi chép lặt vặt.

b. Một vài cuốn sách bạn yêu thích.

c. Chẳng có cuốn sách nào.

d. Bạn đang không di chuyển, đang ngồi ở một nơi cố định xung quanh tràn ngập sách.

Nếu là phương án D thì tôi xin được hỏi bạn đang ngồi ở đâu thế để tôi có thể đến ngồi cùng bạn nào con mọt chính hiệu?

Luyện tập thời gian đọc một cuốn sách

Bạn cầm trên tay một cuốn sách 500 trang khổ 15x24 cm, bạn thử xem mình đọc nó trong bao lâu:

a. Một tuần

b. Một tháng

c. Hai tháng

d. Ba tháng

Tùy thuộc vào đáp án sẽ xác định được tốc độ đọc của bạn. Hãy tập sao cho thời gian thấp nhất. Nếu là đáp án A thì chúc mừng bạn, 80% bạn là một con mọt chính hiệu rồi.

Mua khi bạn có thể, đừng mua khi cần

Bạn đang thích một cuốn sách mà bạn chưa mua, bạn sẽ làm gì?

a. Mượn ai đó đã có.

b. Mua ngay.

c. Chần chừ, đợi khi nào mọi người

đọc mà khen hay thì mua.

d. Đợi thật cần mới mua.

Mỗi đáp án sẽ đánh giá được mức độ của bạn, tôi không cho ý kiến về chuyện này, tự bạn xem xét việc chọn lựa mua một cuốn sách hay không, có những cuốn sách thực sự hợp với bạn, cần thiết cho bạn nhưng trước đó bạn không hề biết. Chỉ đến khi cần bạn mới tìm đến thì hỡi ơi, sách đã không còn bán trên thị trường. Tôi đã không ít lần trải qua cảm giác đó nên tôi rút ra một bài học là khi nào có thể thì hãy mua để dành. Tất nhiên ta không biết khi nào ta cần cuốn sách đó, nên việc cập nhật thường xuyên thông tin từ các nhà xuất bản là rất cần thiết. Hãy xem đây là cuộc dạo chơi trong một khu vườn đầy trái chín, có loại trái

cây sẽ phù hợp với bạn và đã chín tới vậy thì hãy hái chúng đúng lúc. Việc mua sách cũng tương tự như vậy, chúc bạn xây dựng được một thư viện thú vị nhiều màu sắc của riêng mình.

Chia sẻ với bạn bè những cuốn sách hay.

Khi đọc một cuốn sách bạn thấy rất thích, bạn nói về cuốn sách đó với bao nhiêu người?

a. Người bạn thân nhất.

b. Một nhóm bạn mê sách.

c. Không ai cả, giữ cho riêng mình.

d. Viết ngay một bài giới thiệu nó cho cộng đồng mạng, hi vọng nhiều người tìm đọc.

Đáp án:

Nêu là c thì bạn ơi, đừng vậy chứ. Tôi hay tìm bạn nói chuyện về sách lắm, mà khi ai đó yêu một cuốn nào, họ kể say sưa bất tận, trời ơi sao mà lúc ấy tôi thấy họ dễ thương quá chừng.

Nếu bạn chọn D thì hoan nghênh bạn đến với thế giới những người biết yêu và được yêu bởi sách, ôm nhau cái nào.

Đáp án A, B: Bạn còn hơi rụt rè đó, tình yêu với sách cần được lan tỏa mà.

KỸ NĂNG ĐỌC ĐƯỢC NHIỀU SÁCH

Đọc mỗi lúc chờ đợi; đọc mồi giờ; đọc trong thời gian rảnh rỗi; đọc trong lúc lao động; đọc khi đi vào; đọc khi đi ra. Công việc giáo dục tâm trí chỉ đơn giản là: đọc để dẫn dắt.

- Marcus Tullius Cicero

Các danh sách thường rất hấp dẫn khiến bạn nghĩ chúng ngăn chúng ta đọc sách. Tất nhiên, chúng khiến ta mở laptop, điện thoại và máy tính bảng, khiến ta không đụng đến sách giấy và không đọc sách best-seller mới nhất.

Nhưng điều đó có đúng không? Sự thật là đọc các list tốn thêm vài phút trên mạng mỗi ngày, nhưng cũng có thể dẫn đến hàng giờ đọc các cuốn sách kinh điển và phù hợp với bạn. Và đây là các lý do:

NHỮNG BÀI LIST SÁCH KHIẾN BẠN BẤM VÀO VÀ BIẾT NHIỀU SÁCH HƠN

Hãy thành thật đi nào, bạn rõ ràng là không biết cuốn truyện không phổ biến, hoặc cuốn sách cổ điển kì bí nào đó nếu không click. Một bài báo truyền thống chắc không đủ hấp dẫn bằng mớ ảnh con cái của bạn học hồi đại học? Nên các list sách thắng lớn, đơn giản là thắng được mắt bạn cái đã.

LIST SÁCH ĐƯA CHÚNG TA

THOÁT KHỎI "NGHỊCH LÝ CỦA CÁC LỰA CHỌN"

Đơn giản là có quá nhiều sách để đọc. Dù bạn chăm chỉ tới mấy, việc lựa chọn giữa hàng đống sách vẫn rất mệt mỏi khi có hàng núi sách cần tái sử dụng. Năm 2011, các nhà tâm lý học bắt đầu nghiên cứu "nghịch lý của các lựa chọn."

- Hiện tượng xảy ra khi càng có nhiều lựa chọn thì ta càng thấy tệ hơn. List sách triệt hạ nỗi sợ này bằng việc chọn lọc sẵn hộ chúng ta (cái gì đáng đọc từ một núi bầy nhầy), và từ đó ra đời người đọc hạnh phúc - những người sẵn sàng cầm một cuốn sách thực sự lên và đọc.

“Danh sách là sự khởi đầu của văn hóa, là một phần của lịch sử hội họa và văn học. Văn hóa muốn gì? Muốn cắt nghĩa được tầng vô tận, muốn xác lập thứ tự - không luôn luôn nhưng thường xuyên, vậy một con người làm thế nào khi đối mặt với sự vô tận? Làm thế nào cắt nghĩa được cái không thể cắt nghĩa? Câu trả lời là nhờ danh sách, nhờ bao bì, nhờ bộ sưu tập trong bảo tàng, nhờ bách khoa thư và từ điển.”

— Umberto Eco

Gợi ý sách nhanh chóng từ những người bạn tin cậy.

Bạn đã đọc xong một cuốn sách. Nhớ khi xưa ta bé, trước khi có các list sách, nếu bạn muốn có một gợi ý để đọc chất lượng có nghĩa là phải đến thư viện một chuyến. Ngày nay khi bạn đọc xong một cuốn sách giới thiệu bởi một nguồn đáng tin cậy trên mạng, bạn có thể tìm các cuốn sách năm sao khác ở cùng một chỗ.

BẠN BẮT ĐẦU NẢY SINH TÌNH CẢM TRƯỚC CẢ KHI BẮT ĐẦU ĐỌC.

Có ai cảm thấy thúc giục cần phải hoàn thành mục tiêu hơn một mọt sách chính hiệu? Nếu bạn đã đọc hết sáu trên một list sách 10 cuốn, bạn tất nhiên sẽ thấy ngứa ngáy muốn đọc nốt bốn cuốn còn lại đúng không? Phần thưởng nhận được khi đọc một quyển sách đã rất tuyệt, nhưng phần thưởng tâm hồn khi

hoàn thành hẳn một list? Giống như phá đảo ấy.

CÁC LIST SÁCH LÀM BẠN GANH ĐUA NHIỀU HƠN.

Bạn biết đấy cảm giác thỏa mãn khi đọc một cuốn sách hay và càng thỏa mãn hơn khi nói rằng bạn đã đọc nó. Đọc là một hoạt động đơn độc, nhưng các list sách cho chúng ta cơ hội chia sẻ kho tàng đọc và giành được thứ gọi là "tài nguyên tri thức của nhân loại”. Không có gì kích thích hơn là cảm giác cạnh tranh khi bạn lật từng trang sách.

VẺ ĐẸP CỦA CÁC LIST SÁCH LÀ ƯỚC MƠ CỦA MỌT SÁCH.

Có thể bạn là đứa trẻ thích đọc lặng lẽ ở trường, có thể bạn thích làm vui

lòng giáo viên. Có thể bạn đã từng có niềm vui sướng thầm kín khi dọn dẹp và làm đúng luật. Thế khi đã lớn thì sao? Thư viện ở nhà bạn nếu không tuân thủ chặt chẽ hệ thống phân loại thập phân (Dewey Decimal Classification System) thì cũng phải sắp xếp theo bảng chữ cái hoặc theo bảng màu - tôi đoán đúng chứ? Các list sách trông rất đẹp, giống như những giải thưởng sắp xếp nho nhỏ mà bạn có thể tích lũy để chạm tới một ngôi sao vàng trong tưởng tượng.

Không chỉ là một cái thư mục nghe bắt tai, những danh mục sách trên mạng có thể thực sự giúp ta chăm đọc sách. Ngày càng nhiều tin về chuyện văn hóa đọc đi xuống, thư viện, hiệu sách tư nhân, ngành xuất bản và bản thân những cuốn sách dần hết thời, có lẽ tình hình này các

list sách có thể cho ta thêm hy vọng. Có vẻ tiểu thuyết gia, nhà viết luận văn và người sống chết yêu danh sách, Umberto Eco sẽ đồng ý. “Danh sách không triệt tiêu văn hóa” ông đã nói, “mà kiến tạo văn hóa. Ở bất cứ đâu trong lịch sử văn hóa cũng có danh sách.

KỸ NĂNG ĐỌC CÁC THỂ LOẠI SÁCH

— Lâm Hạ —

Vương Thù nói: sách Kinh thì nuôi căn bản con người, sách sử thì mở mang tài trí cho con người.

— Lê Quý Đôn

Có nhiều bạn chỉ cần sách có chữ là đọc, không quan tâm đến thể loại. Nhưng việc lựa chọn những dòng sách phù hợp với sở thích, công việc, sự quan tâm của bản thân sẽ giúp chúng ta phát huy khả năng của mình, có khi còn rất có ích cho công

việc của bản thân.

ĐỌC SÁCH SỬ, ĐỊA.

Một chia sẻ nho nhỏ cho việc đọc sách về lịch sử và địa lý là tôi đọc sách cùng một quả địa cầu. Nghe dường như không liên quan nhưng thực sự việc đọc sách sử về các cuộc chiến tranh rất cần chúng ta xác định đúng vị trí địa lý của mỗi quốc gia. Khi bạn khám phá ra việc một quốc gia bị chiếm đóng chỉ vì vị trí địa lý của mình thì quả địa cầu sẽ giải mã cho bạn những bí mật mà đôi khi chỉ đọc qua thông tin bạn dường như không thể nắm bắt được, cá nhân tôi rất thích nghiên cứu các cuộc chiến, nhưng có một trở ngại tôi đã gặp phải trong quá trình tra cứu thông tin đó là lịch sử các cuộc chiến tranh nó như một tấm mạng nhện.

Ví dụ bạn gõ wiki tìm kiếm “Chiến tranh thế giới thứ II” thì hàng nghìn thông tin mắt xích cứ nối đuôi nhau, nếu bạn chạy theo chúng thì cuối cùng bạn còn không nhớ ngay từ ban đầu mình cần tra cứu những gì. Nên trước khi tìm hiểu thông tin trên mạng, bạn cần hoạch định lúc này, đọc cuốn sách này mình chỉ cần những thông tin nào, gạch đầu dòng ra và chỉ tìm kiếm những thông tin đó. Lúc đó việc đọc sách về lịch sử sẽ không bị rơi vào lan man.

ĐỌC SÁCH VĂN HỌC.

Có thể đây là dòng sách được nhiều bạn đọc lựa chọn nhất nên tôi không nói nhiều về sách văn học nữa. Riêng với cá nhân tôi thì chính sách văn học đã nuôi dưỡng tâm hồn tôi, hình thành nhân tính trong tôi và cho tôi nhìn thấy một thế giới khác với

những gì tôi nhìn thấy ngoài đời thực. Một nơi mà không phải bằng mắt thường chúng ta có thể thấy được, còn thế giới ấy được kiện tạo ra sao, nó hoàn toàn tùy thuộc vào bạn.

ĐỌC SÁCH KINH TẾ.

Dường như mục này chỉ dành cho mấy bạn học chuyên ngành hay làm việc có liên quan đến kinh tế thị trường, nhưng chủ đề gì cũng có cái hay của nó. Những năm tháng sinh viên tôi chẳng hiểu gì về thuật ngữ kinh tế như "chứng khoán", "giá sàn", "cổ phiếu"... và vì tò mò tôi đã tìm sách kinh tế để đọc. Thật bất ngờ, nó thú vị hơn tôi tưởng dù tôi học chuyên ngành chẳng liên quan gì. Ngoài ra sách về các nhà kinh tế học cũng giúp chúng ta rất nhiều

trong việc nắm bắt tư duy của họ. Gần đây tôi đọc một cuốn sách về kinh tế khá thú vị mà tôi tin chỉ cần bạn biết đếm tiền là bạn có thể đọc được mang tên Đồng tiền lên ngôi.

ĐỌC SÁCH TÂM LÝ.

Đây cũng là một dạng sách chuyên ngành, khá ít bạn quan tâm đến chủ đề này. Nhưng thường những bạn đọc nhiều trinh thám lại hay để ý đến vấn đề tâm lý học. Thực ra có những chuyện tưởng chừng như phức tạp, nhưng xét theo khía cạnh tâm lý để phân tích, nó đơn giản đến bất ngờ. Đây cũng là dòng sách tôi nghĩ mình sẽ theo dõi trong thời gian tới. Trên kệ sách của tôi không có sách tâm lý học chuyên ngành, nhưng có một cuốn mà tôi nghĩ nó có thể được xem như nhập môn về tâm lý học cho người ngoại đạo như tôi có tên Ngôn

ngữ cơ thể.

ĐỌC SÁCH NGOẠI NGỮ, NƯỚC NGOÀI.

Sách ngoại ngữ, ngoại văn thường dành cho những bạn học chuyên ngành ngoại ngữ. Nhưng thành thạo một ngôn ngữ nào đó ngoài tiếng mẹ đẻ luôn là một thuận lợi, nó như cánh cửa mở ra một thế giới khác, có những cuốn sách, tác phẩm chúng ta thấy hay và phù hợp với công việc, sở thích nhưng lại không được dịch khiến việc tiếp nhận kiến thức bị hạn chế. Sách giáo khoa thường có nhiều phần, nhiều bài và thường do nhiều tác giả viết hoặc biên soạn. Cũng tương tự đọc sách. Bạn nên đọc lướt qua cuốn sách, xem các hình ảnh, bảng biểu hay bản đồ, xem các chương bài bố trí ra sao? Vì sách

giáo khoa cho bạn biết nội dung mà bạn sẽ học cả học kỳ hay cả năm. Sách giáo khoa bạn phải đọc hết vì các bài giảng tập trung vào những nội dung đó. Cho đến nay, giáo viên thường giảng, dạy theo các bài hay nội dung trong sách giáo khoa. Tuy nhiên, bạn cũng cần phân biệt được những kiến thức nào thực sự quan trọng và bạn thực sự quan tâm, những bằng chứng mà tác giả dựa vào để đưa ra các kết luận có thực sự có bằng chứng khoa học và thuyết phục không? Đừng nên coi nhẹ kiến thức nào!

Sách giáo khoa, mỗi bạn có một cuốn, nên bạn có thể ghi chú vào lễ sách nếu bạn muốn. Xem ảnh, hình, sơ đồ minh họa, và bạn có thể ghi chép các ý theo ý của mình khi đọc.

Khi bạn có kỹ năng đọc tốt rồi thì

bạn có thể đọc nhanh và có nhiều thời gian để làm tốt hơn các nhiệm vụ khác. Tùy vào yêu cầu của giáo viên - bạn cần hiểu giáo viên của bạn muốn gì và yêu cầu gì. Lưu ý đặt câu hỏi, ghi chép các ý mà bạn nắm được, thay vì bạn chép lại các ý trong sách!

Tóm lại, nếu biết cách đọc sách bạn sẽ thấy việc đọc sách khá là dễ dàng và thú vị chứ không phải bị bắt đọc. Cuối cùng, bạn luôn luôn có thể đưa ra nhận xét đánh giá của bạn về cuốn sách nào đó, tốt hay không tốt, bạn có thích nó hay không, nhưng luôn luôn phải có lý lẽ đưa ra. Lưu ý: luôn đưa ra ý kiến hay nhận xét với thái độ tích cực và trên tinh thần xây dựng.

BÀI TẬP THỰC HÀNH.

Chúng ta thử làm một bài tập nhỏ về tâm lý, tưởng tượng bạn đang nói chuyện với một người đối diện bị cận thị, giữa câu chuyện bạn ấy lấy kính ra và ngậm một bên gọng kính. Phán đoán xem bạn ấy đang cảm thấy thế nào:

a. Hoang mang.

b. Không còn hứng thú với cuộc nói chuyện nữa.

c. Chỉ là mỏi mắt thôi.

d. Hồi tưởng cảm giác an toàn.

Đáp án: D

Đây là đoạn trích trong cuốn sách Ngôn ngữ cơ thể của Allan & Barbara Pease, khi một hành động đưa vật gì đó chạm vào môi hoặc

đưa vào miệng là một nỗ lực ngắn ngủi mà người ta muốn hồi tưởng lại cảm giác an toàn. Điều này có nghĩa về cơ bản điệu bộ “ngậm gọng kính” là một điệu bộ mang tính trấn an.

Nếu bạn đoán đúng đáp án khi chưa đọc cuốn sách này, thì còn chần chừ gì mà không mua nó về để nghiên cứu thêm nhỉ.

KỸ NĂNG ĐỌC CHỦ ĐỘNG VÀ ĐỌC THỤ ĐỘNG

— Lâm Hạ —

Một khi bạn đã học được cách để đọc sách, bạn sẽ trở nên tự do mãi mãi.

— Frederick Douglas

ĐỌC SÁCH THỤ ĐỘNG.

Nhiều bạn vì chưa xác định được thể loại sách mình thích nên hay mua theo quảng cáo best seller, khi mua về mới biết sách không hợp với mình nên thành ra chán nản, sau đó khá "dị ứng" với sách vì nghĩ "Best

seller mà chán thế thì sách khác thế nào”. Cũng có bạn đọc hoàn toàn phụ thuộc vào sự dẫn dắt câu chữ của tác giả, đến phút cuối mới hiểu ra những gì mình đọc là câu chuyện nhân vật bị lừa, và hẳn nhiên mình cũng bị tác giả lừa phỉnh. Dạng này thường rơi vào trinh thám. Đôi khi cảm giác bị lừa cũng thú vị như việc ta cảm phục tác giả viết quá giỏi, nhưng nhận ra “âm mưu" của tác giả lẩn khuất đâu đó cũng thú vị phải không?

Những dấu hiệu trên thường là do đọc sách thụ động, chưa tìm hiểu kỹ về bản thân mình thích loại sách gì, và tìm hiểu về tác giả, tác phẩm. Đọc kiểu này nhanh chán và không xây dựng được thói quen đọc sách.

ĐỌC SÁCH CHỦ ĐỘNG.

Mỗi người nên tìm riêng cho mình những tác phẩm đúng sở thích, đúng tính cách mà tôi hay dùng là đúng "gu". Ban đầu, rất ít người xác định được mình hứng khởi với dòng sách nào, nhưng có một điều hiển nhiên rằng mỗi người luôn có một dòng sách nhất định sẽ phù hợp với cá tính của mình, có bạn mê trinh thám vì nó logic, trí tuệ, có bạn mê dòng văn học viễn tưởng, có người lại chỉ thích đọc những tác phẩm văn học cổ điển... nhưng dù gì trong quá trình đọc, chúng ta chủ động chọn sách hợp với mình sẽ mang lại hiệu quả cao hơn.

Để tìm được những cuốn sách mình thích, đôi khi cũng mất khá nhiều thời gian, cho đến khi bạn bắt gặp cuốn sách được mệnh danh "Đây là cuốn sách đã làm thay đổi cuộc đời tôi", vâng, không ngoa chút nào đâu.

Tôi sẽ không yêu việc đọc nếu tôi chưa bao giờ cầm trên tay cuốn sói thảo nguyên của Hermann Hesse. Nó làm thay đổi tất cả trong tôi. Cũng giống như trong đời, giai đoạn nào đó bạn đang cảm thấy mất phương hướng bạn gặp được một người chia sẻ, đồng cảm và cho bạn thêm động lực để bước tiếp. Tôi thì không may mắn để có cơ hội gặp những người như thế, nhưng tôi tin giá trị của một cuốn sách mà bạn đọc đúng thời điểm, cũng tương tự như giá trị bạn gặp một người quan trọng với cuộc đời bạn.

Vì sách là một người bạn chân thành, nên ta chủ động xây dựng tình bạn sẽ bền chặt hơn phải không?

BÀI TẬP THỰC HÀNH.

Bây giờ hãy tưởng tượng bạn đang ở nhà sách với xung quanh rất nhiều sách mà bạn không biết phải chọn cuốn nào. Bạn sẽ mua sách thế nào?

a. Đã định mua từ trước nên chỉ việc chọn đúng sách.

b. Thấy sách quảng cáo bestseller thì mua.

c. Mua đại.

d. Nhờ nhân viên/bạn đi cùng tư vấn.

Nếu bạn chọn đáp án A thì bạn là người đọc sách chủ động, còn lại thì vẫn thụ động rồi. Hãy cố gắng chọn sách thật kỹ nhé.

KỸ NĂNG TẠO SỰ TẬP TRUNG KHI ĐỌC SÁCH

— Lâm Hạ —

Tôi đi vào phòng đọc sách của mình, nơi tôi đắm mình vào chiếc ghế sô pha và vào thế giới của những đêm trường Ả Rập. Chầm chậm, như một bộ phim quay chậm, thế giới thực dần biến mất. Chỉ có tôi một mình, giữa thế giới của những câu chuyện. Đó là một trong những cảm giác mà tôi thích nhất trên đời.

— Haruki Murakami

ĐỌC SÁCH TRONG TIẾNG ỒN.

Thường không gian lý tưởng cho việc đọc sách là những nơi yên lặng, thoáng đãng, có nhiều cây xanh, trong lành. Nhưng không phải ai cũng có một nơi như vậy để đọc sách, nên chúng ta cần thích nghi với môi trường sống của mình. Việc tập đọc sách trong tiếng ồn là một việc khá thú vị. Ban đầu dường như không thể, nhưng hãy tập bằng việc nghe nhạc khi đọc sách, sau đó mở tivi khi đọc sách. Đến một lúc nào đó những thanh âm bên ngoài không ảnh hưởng đến trí tưởng tượng, thế giới mà bạn đang bước vào hoàn toàn được cách âm thì bạn đã thành công. Thực ra, việc nghe nhạc không lời khi đọc làm tăng trí tưởng

tượng lên rất nhiều.

ĐỌC NHIỀU CUỐN SÁCH CÙNG LÚC.

Có nhiều bạn chỉ đọc một cuốn sách từ đầu đến cuối rồi mới có thể chuyển sang cuốn khác, nhưng hãy thử tập đọc nhiều cuốn sách cùng lúc xem sao. Đọc một cuốn, cố định nội dung và cảm xúc dừng lại ở chương/trang đó, rồi chuyển sang đọc cuốn khác. Hiện tại tôi có khoảng 100 cuốn chưa đọc xong và cuốn nào cũng dang dở. Nhưng khi đọc lại, tôi vẫn nhớ mình đọc đến đâu, đoạn nào, điều gì đang diễn ra ở trang đó. Nó có cảm giác như bạn nghe một lúc nhiều thể loại nhạc vậy và phải thực sự tập trung mới có thể không bị loạn giữa một rừng chi tiết xen lẫn nhau.

TRÁNH NGHĨ VỀ NỘI DUNG SÁCH KHI ĐÃ BUÔNG SÁCH RA KHỎI TAY.

Đừng nghĩ về cuốn sách khi bạn đã buông nó ra khỏi tay. Đó là lúc bạn phải chú tâm vào việc khác, và việc cứ nghĩ mãi về nó làm bạn nhanh chán, đến khi đọc lại sẽ mất thú vị. Chỉ nghĩ đến sách khi mở chúng trước mặt.

Có một cách tôi hay dùng tương tự như tập thiền, đó là chép tay những đoạn văn mình thích. Tôi thấy việc viết như thiền vậy, không tập trung dễ viết sai và không hiểu mình đang viết cái gì. Tôi có một cuốn sổ nhỏ, khi muốn tĩnh tâm, tôi viết những đoạn văn tôi thích ra, từ từ, chậm chạp, và bạn biết không, khi đã hoàn thành, nó dường như là cuốn sách của riêng bạn. Một cảm giác tuyệt

vời, một bí mật nho nhỏ bạn mang theo bên mình trong những chuyến đi xa, để đọc lại, và nhìn nét chữ của mình.

Dường như, đó là giây phút bạn yên bình và an vui giữa cuộc đời.

BÀI TẬP THỰC HÀNH:

Hãy thử luyện tập việc đọc sách trong tiếng ồn một chút nhé.

Bạn mở một cuốn sách ra trong không gian yên lặng, khi tâm trí bạn đang bay bổng theo từng câu văn thì bật nhạc lên, từ từ và to dần, âm lượng lớn đến mức bạn có thể chịu đựng được rồi tiếp tục đọc xem cảm xúc có bị gãy, bị mất đi không.

Nếu bạn có thể đọc sách với nhạc

nhẹ nhàng, nhạc không lời thì xem như bạn đã thành công 50%.

Nghe với nhạc âm lượng cao, có lời như rock, hiphop thì chúc mừng bạn đã luyện được 70% sự tập trung.

Bạn có thể đọc sách khi ngồi trên xe buýt, giữa thanh âm nhộn nhạo đông người thì bạn không nên luyện tập gì nữa mà tìm một góc khuất để đọc thôi, vì sự tập trung quá cao độ rồi, nếu cứ lang thang bên ngoài mà đọc sách như thế cũng khá nguy hiểm đó bạn.

Đọc nhiều cuốn sách cùng một lúc là việc khá phức tạp vì nhiều khi sẽ gây mất thời gian nếu bạn quên sạch những gì đã đọc dở dang ở cuốn trước. Hãy thử nhớ xem bạn có thể đọc được bao nhiêu cuốn sách cùng lúc:

a. Chỉ có thể đọc một cuốn.

b. Hai đến ba cuốn.

c. Năm đến mười cuốn

d. Không giới hạn, bạn vẫn nhớ những gì mình đọc dang dở ở bất kỳ cuốn nào.

Nếu là đáp án D thì bạn quả là "cao thủ" rồi, xin chúc mừng bạn. còn vẫn giới hạn số cuốn sách mình có thể nhớ đoạn dang dở thì vần cần phải luyện tập.

Không nghĩ về nội dung sách khi đã buông sách

Thử đọc một cuốn sách đến đoạn cao trào gay cấn nhất rồi gấp sách lại cất đi:

a. Bạn không thể dừng lại dù thế nào vẫn phải biết đoạn tiếp theo.

b. Chỉ dừng lại được vài tiếng.

c. Dừng lại nhưng vẫn muốn biết diễn biến.

d. Bạn quên ngay để bắt tay vào việc khác, sau đó có thời gian sẽ đọc lại.

Nếu không phải là đáp án D, bạn đã không thể dứt ra được sự "chiêu dụ" của cuốn sách rồi. Hãy tiếp tục luyện tập cho đến khi nào bạn thấy mình thực sự chủ động quyết định việc đọc ở đâu, khi nào và đọc đến đâu để còn dành thời gian cho những việc khác nữa.

KỸ NĂNG ĐỌC SIÊU TỐC

— Lâm Hạ —

Số lượng sách cứ tiếp tục lớn dần lên, và ta có thể dự đoán rằng rồi sẽ đến lúc học được từ sách cũng khó như học toàn bộ vũ trụ. Rồi tìm kiếm từng chút sự thật ẩn dấu trong tự nhiên cũng sẽ thuận tiện như tìm nó giữa vô vàn chồng sách.

— Denis Diderot

NÊN TĂNG TỐC KHI ĐỌC SÁCH.

Khi bạn đã lựa chọn việc đọc như

một thói quen thì bạn sẽ thấy có quá nhiều sách bạn quan tâm nhưng lại hạn chế thời gian, đôi lúc bạn gặp được một cuốn sách mình yêu thích đến mức muốn bỏ dở công việc đang làm để đọc nó. Thế nên cần tập cách tăng tốc khi đọc, đọc kỹ những đoạn quan trọng nhưng những đoạn ít quan trọng hơn bạn có thể đọc lướt qua.

ĐÀI CÁT TÌM VÀNG.

Vâng, có những cuốn sách giá trị của nó chỉ nằm ở vài đoạn quan trọng, những câu thoại mang hàm ý sâu xa hoặc triết lý của cả cuộc đời một con người. Các chi tiết còn lại chỉ là một dạng xích nối, tạo tiền đề cho những đoạn quan trọng được đưa vào hợp lý mà thôi. Đừng nuối tiếc khi đọc một cuốn sách mà bạn cho rằng chỉ có vài đoạn là tâm đắc.

Để dẫn dắt chân lý đến với bạn, tác giả đã dày công xây dựng những bức tường thành, mê cung để bạn vượt qua. Chọn được những chi tiết quan trọng đó bạn đã thành công, không nhất thiết phải gặm nhấm từng chữ từ đầu đến cuối.

Nên đọc bằng mắt, như việc nhập dữ liệu vào máy tính, vừa đọc, vừa tư duy xem những chi tiết tiếp theo sẽ thế nào. Nếu trùng khớp, bạn không phải tốn thời gian đi tìm hiểu tác giả, tác phẩm nữa.

TẬP TRUNG TUYỆT ĐỐI.

Đừng đọc như bản năng, để rồi đến đoạn không hiểu phải lật lại trang trước. Hãy tập trung tuyệt đối, hiểu hết đoạn đang đọc mới chuyển sang đoạn/chương tiếp theo.

TÌM TỪ KHÓA.

Mỗi tác giả đều có một hệ thống ngôn từ của riêng mình. Nếu bạn tìm được những từ ngữ quan trọng mà trong bài hội thoại tiếng Anh hay dùng là "từ khóa" thì bạn có thể hiểu được nội dung của cả đoạn văn. Nếu luyện tập được điều này, tốc độ đọc của bạn gia tăng rất nhanh. Nhưng cũng đừng lạm dụng chúng quá nhiều, vì đôi khi bạn sẽ bỏ qua cái đẹp của cả đoạn, giống như việc bạn đi trên đường mắt chỉ chăm chăm đến đích mà quên mất hai bên lề phố còn có những đóa hoa dại đang khoe sắc lung linh trong nắng.

GIẢI LAO.

Đừng đọc liên tục. Xong một chương nên đứng dậy đi lòng vòng, ăn uống hay tập vài động tác thể dục.

Rất hiệu quả thay vì ngồi bất động quá lâu đọc sách.

BÀI TẬP THỰC HÀNH:

Tìm được những đoạn văn hay.

Bạn thử tra từ điển hai từ “Để chế” xem sẽ ra kết quả thế nào? Riêng tôi thì ấn tượng nhất với đoạn văn sau, nó giúp tôi hiểu về ý nghĩa của hai từ đó nhiều hơn các trang từ điển hay cổng thông tin mở.

“Điều gì khiến thời nay chúng ta không thể sống như cá nước, chim trời, như trẻ thơ? Đó là lỗi của Đế chế! Đế chế đã tạo nên một thời kỳ lịch sử. Đế chế đã tự xác định sự tồn tại của mình, không phải trong chu kỳ yên bình bốn mùa tiếp nối lặp đi lặp lại, mà là trong thời kỳ bất ổn của

trỗi dậy và suy tàn, của khởi đầu và kết thúc và của tai ương.

Đế chế buộc mình sống trong lịch sử và mưu toan chống lại lịch sử. Chỉ có một ý tưởng duy nhất đang âm thầm ngự trị trong tâm trí của Đế chế. Làm thế nào để không bị suy tàn, làm thế nào để không phải chết, làm thế nào để kéo dài thời đại của mình. Hằng ngày, nó truy tìm kẻ thù của mình."

Bạn thử đoán xem đoạn văn trên của nhà văn nào:

a. Le Clézio

b. J. M. Coetzee

c. Victor Hugo

d. Honoré de Balzac

Đáp án: Nếu bạn đoán đúng tên tác giả và nhớ cả tên cuốn sách có đoạn văn trên thì chúng ta bắt tay nhau làm quen nhé.

Phương án B: trích đoạn trong cuốn Đợi bọn mọi của J. M. Coetzee.

KỸ NĂNG ĐỌC VÀ GHI CHÉP

— Lâm Hạ —

Đọc sách cần phải: một là, thấu hiểu và có phê phán; hai là, cùng với bạn bè hoặc trong khung cảnh gia đình; ba là, đọc đi đọc lại cái đã đọc, bốn là; với cây bút trong tay.

- P. Pốt-te

Như tôi đã nói qua ở trên về việc ghi chép khi đọc sách, nó dường như việc tập thiền vậy. Đọc qua một lần bạn sẽ không nhớ lâu bằng việc chép lại chúng một lần nữa, đôi khi chỉ là những gạch đầu dòng.

Có những cuốn sách chứa đựng quá nhiều thông tin như cuốn Hơn cả tin tức của Mitchell Stephens hay sốc - Sự trỗi dậy của chủ nghĩa tư bản thảm họa của Naomi Klein, vì đây là sách được viết bởi những nhà báo kỳ cựu, đã trải qua nhiều biến cố của lịch sử, nên việc muốn nắm bắt nội dung của sách trong vài tiếng đồng hồ đọc dường như là điều không thể. Vì vậy tôi chọn cách chia ra từng phần, từng chương. Ở mỗi chương tôi gạch đầu dòng những ý chính, số năm, con số người thương vong, sô lính tham chiến v.v... sau đó tra cứu thêm thông tin trên mạng xã hội và ghi chép lại đầy đủ những chi tiết cần thiết. Tôi đọc những sách loại này thường mất một hoặc hai tháng, nhưng nó thực sự có ích.

Tôi còn chép thơ, nghe thật lãng

mạn nhỉ. Chính tôi cũng thấy mình khá lập dị khi ở thời đại một cái nhấp chuột sẽ ra hàng ngàn bài thơ thì tôi ngồi chăm chỉ chép từng dòng thơ. Cũng tương tự như tôi đã chia sẻ về việc bạn có thể đọc thơ thật to, bằng thanh âm của chính bạn, chép thơ cũng là điều thú vị. Tôi chép những bài thật sự yêu thích, có tác động đến tôi và đánh dấu một giai đoạn trưởng thành trong tư tưởng của mình. Đặc biệt khi chép những câu thơ trong bài Tiếng Hú của Allen Ginsberg những năm tháng tôi hai mươi, dường như đó là tiếng lòng của tuổi trẻ tôi.

Tôi không dám chắc cuộc đời mỗi người có sự tình cờ va chạm với văn chương không, nhưng có những giai đoạn đời tôi chỉ gói gọn trong vài câu thơ đã miêu tả được tất cả. Chúng ta đâu biết được có khi cuộc

đời chúng ta chính là một cuốn sách vĩ đại nhất mà mình đã vô tình viết nên những dòng chữ đầu tiên khi mỗi người trong chúng ta biết đến lòng trắc ẩn, xót thương những số phận bất hạnh ta gặp trong đời. Vậy nên ghi chép là một việc có ích, biết đâu một ngày nào đó, chúng ta không ghi lại suy nghĩ của người khác mà chính là những câu văn của mình. Ai cũng có thể viết lên một cuốn sách, cũng có những câu chuyện muốn kể, chỉ là bạn có nhận ra điều đó bên trong mình hay không mà thôi.

BÀI TẬP THỰC HÀNH

Đọc đoạn thơ sau rồi bạn sẽ quyết định làm gì?

"Nếu không có khổ đau

Biết đâu là hạnh phúc

Nhờ mộng mị hôm nào

Ta tìm về tỉnh thức."

a. Chép vào sổ tay.

b. Không hứng thú lắm.

c. Thơ cũng hay, đọc lại vài lần.

d. Tìm sách có khổ thơ trên.

Thực ra đây không phải là một cuốn thơ mà là cuốn sách Hiểu về trái tim của tác giả Minh Niệm gồm ba mươi ý niệm khác nhau mà mỗi con người khi sống trên đời đều đã, đang và sẽ trải qua như: Tình thương, Tức giận, Chịu đựng, Ghen tuông, Tha thứ, Tham vọng, Tuyệt vọng, Dựa dẫm, Nương tựa, Yếu đuối, Sám hối...

Đây gần như là một cuốn sách thiền, nên bạn nào chọn đáp án D thì tôi hi vọng bạn nên tìm đọc nó. Cuốn sách này tạo cho tôi cảm giác như vừa đọc vừa dịu lòng và tìm bình an cho tâm hồn mình.

KỸ NĂNG GHI NHỚ

— Lâm Hạ —

Đối với tôi, đọc sách chỉ để mở rộng tầm nhìn, kích thích suy nghĩ, để trí tuệ phong phú, chứ không phải để nhớ lấy nhiều.

— M. Mông-te-nhơ

GHI CHÉP LẠI NHỮNG KIẾN THỨC MỚI.

Mỗi một cuốn sách luôn mang lại một vài điều thú vị mới mẻ. Đừng bỏ qua phát hiện đó mà hãy ghi lại chúng. Những gì hấp dẫn, gợi trí tò mò của chúng ta thường lưu lại

những dấu ấn sâu sắc và khó quên.

HOÀN THIỆN NHỮNG THÔNG TIN DANG DỞ.

Không phải cuốn sách nào cũng đưa ra đầy đủ thông tin một sự kiện hoàn chỉnh cho người đọc, đôi khi chúng xuất hiện chỉ để phục vụ mục đích dẫn dắt câu chuyện, vì vậy muốn ghi nhớ chúng bạn phải hoàn thiện tất cả nội dung của sự kiện/thông tin đó.

Ví dụ bạn đọc một tác phẩm văn chương Hàn Quốc nói về thế hệ thanh niên năm 1953, là năm nội chiến Nam-Bắc Triều, cả cuốn sách không thể kể lại cho bạn toàn bộ nội dung cuộc chiến, bao nhiêu dân thường thiệt mạng, tác hại và hậu quả nó gây ra... vì vậy để ghi nhớ, bạn cần tự mình hoàn thiện những

thông tin đó. Sau này khi nhắc đến cuốn sách, bạn sẽ nhớ đến sự kiện lịch sử và nhớ được những gì mình đã hoàn thành khi đọc.

ĐỪNG NGẠI ĐÁNH DẤU VÀO SÁCH.

Có nhiều bạn yêu sách nên rất ngại làm bẩn, hay gạch chằng chịt xanh đỏ vào sách. Quả thực nhìn một cuốn sách không tì vết thì đáng yêu nhưng nhìn một cuốn sách chằng chịt đánh dấu, ghi ra những suy nghĩ khi đọc đoạn văn nào đó có cảm tưởng như cuốn sách “trưởng thành" hơn. Tôi cũng là người rất ngại cho người khác mượn sách (thường thì tặng luôn), vì sợ họ làm hỏng cuốn sách mình thích. Nhưng việc “bôi bẩn" có khoa học thì tôi nghĩ, nó cũng thú vị như một đứa trẻ vấp ngã vậy. Nhiều khi đọc lại những dòng

đã ghi vào sách, chúng ta bất ngờ với chính bản thân mình.

SẮP XẾP HỢP LÝ.

Những con số, dữ liệu không hề dễ nhớ. Bạn nên lưu chúng vào những phần riêng biệt. Như thông tin về sự kiện lịch sử các năm thì lưu chung một tệp, thông tin về tác giả, tác phẩm lưu riêng một tệp khác. Mỗi chủ để nên được lưu trữ riêng biệt, dễ cho việc tìm lại tra cứu sau này.

DÁN GIẤY NHỚ.

Có những cuốn sách vì quá nhiều điều để lưu lại nên tôi đã viết tất cả trên một tờ giấy nhớ và dán vào trang sách tôi tâm đắc. Cẩn thận, dán sát mép bên trên, đừng để giấy lòi ra ngoài, cũng đừng để phần keo dính

đè lên chữ.

BÀI TẬP THỰC HÀNH.

Sau khi đọc đoạn sau bạn sẽ làm gì?

“Cá Thu của Gong Yi Young khắc họa lại những nỗi đau và mộng tưởng của cả một thế hệ sinh ra vào thập niên 60, trưởng thành trong thập niên 80 của thế kỷ XX đầy biến động, và khi thời đại đó qua đi, những con người ấy trở nên lạc lõng, không ngừng trăn trở kiếm tìm bản ngã, trong một xã hội giờ đây đã không còn cần đến nhiệt huyết và hy sinh."

a. Bạn đã có cuốn sách này.

b. Mua sách.

c. Tìm hiểu về tình hình chính trị xã

hội Hàn Quốc.

d. Không quan tâm về cuốn sách.

Tôi không biết bạn có hứng thú với những sự kiện lịch sử không, nhưng lướt qua một chút cũng thú vị phải không nào? Còn nếu bạn đã có cá Thu và cũng yêu thích nó thì thật sự tôi mến bạn rất nhiều, vì bạn đã có những cảm xúc giống như tôi đã từng trải qua.

KỸ NĂNG KHAI THÁC CÁC FOOTNOTE/NOTES/INDEX HIỆU QUẢ

— Lâm Hạ —

Trên đời này có nhiều cuốn sách tốt, nhưng những cuốn sách ấy chỉ tốt đối với những ai biết cách đọc chúng. Biết đọc những cuốn sách tốt hoàn toàn không có nghĩa là biết chữ.

— D. Pi-xa-rép

Tôi vừa đọc xong cuốn sách Đồng hồ xương của David Mitchell với khá nhiều thông tin về tác giả và tên các cuốn sách nổi tiếng khác được ông đưa vào tác phẩm của mình, có thể đó là những tác giả mà David Mitchell ngưỡng mộ, hoặc những tác phẩm đó đã tạo cảm hứng trong quá trình sáng tác của ông. Tôi không chắc lắm ngụ ý của việc ông đưa tên nhiều nhà văn vào sách của mình, nhưng nó thực sự hữu ích vì đã giúp tôi mở rộng được kiến thức về các nhà văn nổi tiếng, có những người hoàn toàn chưa có tác phẩm nào được dịch ra tiếng Việt. Bên cạnh đó, cũng có những cuốn sách tôi mua được nhờ đọc thấy tên nó được nhắc đến trong một cuốn sách khác, và đó thực sự là một niềm may mắn.

Mỗi người sẽ có cách khai thác những ghi chú, chú thích của riêng mình. Nhưng cũng có nhiều cuốn sách quá nhiều thông tin được chú thích đến nỗi làm ảnh hưởng đến cảm xúc người đọc. Như trong một đoạn văn liền mạch, có những khi ta dừng lại, đọc lời chú thích dài lê thê rồi quay lại đoạn văn nó bị ngắt mất dòng cảm xúc ban đầu. Nên một kinh nghiệm nho nhỏ là nêu câu/từ/sự kiện đó không quá khó hiểu thì nên đọc liền mạch rồi hãy nghiên cứu chú thích sau. Có những cuốn sách khi lật qua tôi nhận thấy quá nhiều chú thích, tôi liền đọc tất cả các chú thích trước, như vậy đến khi đọc sách, tôi không phải dừng lại nữa.

Chú thích có khi mang một dấu hiệu thông tin vô cùng thú vị, mà khi tìm hiểu về các sự kiện/nhân vật được

lưu ý đó, bạn sẽ thấy tác giả đã sâu sắc thế nào khi đưa những tình tiết đó vào cuốn sách của mình, và nhận ra hàm ý mà tác giả muốn gửi gắm. Mỗi một cuốn sách đến tay người đọc là một hành trình dài, và việc bạn khám phá chúng thế nào lại là một câu chuyện mới.

BÀI TẬP THỰC HÀNH

Đọc đoạn văn sau:

"Không, tôi không hề nghĩ đến chuyện ấy. Tất nhiên là tôi biết sẽ có những người không thích nó. Thậm chí tôi đã xin ý kiến của bạn bè. Chẳng hạn tôi đã đưa cho Edward Said xem bản thảo."

Bạn có quan tâm xem nhân vật Edward Said được nhắc đến là ai

không?

a. Không.

b. Có quan tâm.

c. Bạn biết Edward Said và sách của ông ấy.

d. Bạn biết đoạn trích trên được trích trong cuốn sách nào.

Đoạn văn trên được trích từ cuốn thế giới là một cuốn sách mở của Lévai Balázs khi phỏng vấn nhà văn Salman Rushdie, và Edward Said là nhà đông phương học nổi tiếng với cuốn Đông Phương luận. Nếu trong tủ sách của bạn đều có cả hai thì quả là tuyệt vời, còn nếu chưa thì thử tìm hiểu qua hai tác giả này nhé, biết đâu bạn sẽ tìm được những cuốn sách mình ưng ý thì sao.

CHƯƠNG V: XÂY DỰNG THÓI QUEN VÀ VĂN HÓA ĐỌC

TÓM TẮT

Tùy mỗi độ tuổi mà nên đọc các sách phù hợp, không phải lúc nào đi tắt, đọc sớm, đọc trước là tốt cho bạn.

Giới thiệu sách cho những đối tượng phù hợp, tham gia hoặc xây dựng một cộng đồng đọc sách.

ĐỌC SÁCH - KHI NÀO LÀ SỚM HAY MUỘN?

— Nguyễn Cảnh Bình —

Các bài giảng của giáo sư cho dù có đầy đủ, súc tích đến đâu, có chứa chan tình yêu tri thức đến đâu, thì về thực chất mà nói đó chẳng qua cũng vẫn chỉ là chương trình, là những lời chỉ dẫn tuần tự nhận thức của sinh viên. Người nào chỉ biết ngồi nghe giáo sư giảng chứ bản thân mình trong lòng không cảm thấy khát khao đọc sách, thì có thể nói tất cả những điều

người ấy nghe giảng ở trường đại học cũng sẽ chỉ như một tòa nhà xây trên cát mà thôi.

— I. A. Gontcharov

Muốn đá bóng giỏi, bạn phải làm quen với bóng đá trước năm tuổi cho đến bảy tuổi. Đợi đến chân cứng và phản xạ kém thì muốn tập đá trở lại cũng không thể giỏi được nữa. Việc nào cũng chỉ có thời điểm mà thôi. Nếu bạn trượt khỏi thời điểm ấy, cơ hội của bạn sẽ thu hẹp đi rất nhiều, mặc dù không bao giờ nó hẹp đến mức thành con số không. Nếu trong những năm tháng tuổi thơ, bạn không đọc truyện cổ tích, cũng khó có khả năng khi về già bạn vẫn đọc sách. Sự hứng khởi của bạn sẽ không còn nữa. Tâm lý, suy nghĩ, thói quen, phản xạ..., tất cả, sẽ khó

mà còn nếu không được rèn luyện. Thế nên ông cha ta mới khẳng định “văn ôn võ luyện mà”.

Mặc dù vậy, cũng có cách suy nghĩ bao dung hơn lối nghĩ của tôi, chẳng hạn “Không có gì là quá sớm và không có gì là quá muộn” như Tiến sĩ giáo dục Nguyễn Thụy Anh. Nhà văn người Pháp Daniel Pennac còn cho rằng, một con người có quyền... không đọc, kèm với lời nhắc nhở: Chớ chế giễu những người không hoặc chưa đọc sách, kẻo họ sẽ không bao giờ đọc nữa.

Cách tiếp cận của nhà văn này là: để nuôi dưỡng tình yêu đối với sách ở một con người cần rất nhiều điều, trong đó có sự khuyến khích, lôi cuốn tự nhiên mà không phê phán, công kích.

Riêng việc ta cho rằng một điều được làm "sớm" hay "muộn" đã bao hàm ý phê phán ở đây. Mỗi khi một người bắt đầu đọc - có nghĩa là anh ta đã bắt đầu rất đúng lúc - đối với cá nhân anh ta, như một người đọc đón nhận cơ duyên đến với sách.

Phải, cơ duyên.

Câu trích dẫn đầy đủ của Pennac là:

"Các quyền lợi của độc giả:

1. Quyền không đọc

2. Quyền chuyển trang

3. Quyền không đọc xong cuốn sách

4. Quyền đọc lại

5. Quyền đọc bất cứ thứ gì

6. Quyền thoát ly thực tế

7. Quyền đọc ở bất cứ đâu

8. Quyền đọc lướt

9. Quyển đọc to lên

10. Quyền không đồng ý với gu đọc của bạn”

XÂY DỰNG VĂN HOÁ ĐỌC TỪ “CHUẨN BỊ MỘT NGƯỜI ĐỌC”

— Nguyễn Thụy Anh —

Đọc sách khi còn trẻ như nhìn trăng qua khe cửa; đọc sách lúc đứng tuổi như nhìn trăng ở ngoài sân; đọc sách lúc về già như nhìn trăng trên sân thượng.

— Lâm Ngữ Đường

Ở việt Nam năm năm trở lại đây, có

nhiều biến chuyển tích cực trong việc xây dựng và nâng cao văn hóa đọc. Trước hết đó là các động thái đáng mừng ở khía cạnh "ứng xử đọc" của cộng đồng xã hội và các cơ quan quản lý nhà nước. Nhiều tổ chức xã hội và cá nhân đã gây dựng phong trào đọc sách, xây dựng tủ sách, thư viện thân thiện như nhóm Sách hóa nông thôn, Không gian đọc, sách cho em, Tủ sách cho Lý Sơn, các hoạt động của Room to read, Tầm nhìn thế giới... Giải thưởng sách hay được trao hằng năm thông qua việc bình chọn của các nhà văn hóa, nhà giáo có uy tín cũng góp phần thúc đẩy văn hóa đọc ở nghĩa rộng. Các nhà xuất bản liên tục tham gia các hội chợ sách ở Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, đồng thời hưởng ứng Ngày đọc sách Việt Nam và Ngày đọc sách thế giới (21

và 23/4 hằng năm) cùng với các thư viện trung ương và địa phương, Hội nhà văn và các tổ chức hội đoàn khác.

Tuy vậy, nhiều hoạt động còn ở bề nổi, mang nặng tính hình thức mà chưa chạm được tới cá nhân từng người có tiềm năng trở thành người đọc. Nhiều người hô hào đọc sách, nhiều thầy cô đi tập huấn về đọc sách mà bản thân không mấy khi cầm đến cuốn sách. Nhiều trường học tổ chức ngày hội đọc thật tấp nập, vui tươi, nhưng sau ngày hội lại là chuỗi ngày chạy đua với chương trình học, việc đọc sách không được đả động mấy nữa. Như vậy, cần tìm giải pháp bền vững hơn: có bề nổi rồi nhưng ngay lập tức tìm đến bề sâu, tìm phương án kích thích từng đứa trẻ, làm sao chúng đến với sách tự nguyện, lâu dài, bền bỉ.

Ở thái cực ngược lại, người ta “trí thức hóa, quan trọng hóa” việc đọc, đưa ra những đánh giá, "dán nhãn” con người thông qua việc họ đọc sách hay không đọc sách, đọc truyện tranh hay truyện chữ, đọc sách "nghiêm túc, hàn lâm” hay ngôn tình sướt mướt. Việc áp đặt cho người trẻ: “phải đọc!”, hay “phải đọc sách này chứ không được sách kia” cũng là một động thái nguy hiểm triệt tiêu cảm hứng đọc ở những độc giả tiềm năng.

Có lần, đến một trường tiểu học ở Hà Nội, tôi thấy các cháu nhỏ đang hí hoáy làm "Nhật ký đọc”. Chúng trình bày rất sáng tạo những tóm tắt, cảm nhận của mình về một cuốn sách. Thật vui mừng - vậy là việc xây dựng văn hóa đọc trong nhà trường đã và đang được bắt đầu tích

cực! Thế nhưng, vừa bước ra khỏi phòng, tôi giật mình, nghe bọn trẻ than thở: "Tuần sau lại phải làm Nhật ký đọc! Chán thế.”

Không nên ép trẻ đọc vì... “phải đọc” mà nên mời trẻ đọc hoặc tham gia hoạt động đọc cùng mình, đồng thời vẫn tôn trọng quyền lựa chọn “đọc” hoặc “không đọc” của chúng, xây dựng văn hóa đọc cho gia đình, nhà trường, xã hội không chỉ là xây dựng thói quen đọc, hay trang bị các tủ sách sao cho phong phú, đủ đầy mà còn là xây dựng phông văn hóa, chuẩn bị kỹ năng đọc, phương pháp tiếp nhận sách, sử dụng sách và tạo một nhu cầu, tìm ra động lực đến với sách cho một người đọc. Nói ngắn gọn hơn, cần “chuẩn bị một người đọc”.

Trên thực tế, rất cần xây dựng một

cộng đồng đọc và duy trì các hoạt động đọc chung giữa cộng đồng, cộng đồng ấy có thể là gia đình nhỏ (bố-mẹ-con), thông qua đọc sách có thể giao lưu cảm xúc với nhau mỗi ngày, cộng đồng ấy có thể là gia đình lớn (ông, bà, bố, mẹ, cô, chú, anh chị em họ), cộng đồng ấy có thể là một nhóm bạn thân hoặc các câu lạc bộ đọc và trao đổi sách mà hoạt động nhất thiết phải được xây dựng có kế hoạch, phương pháp và nội dung lâu dài. Đọc cũng có thể là một hình thức giao tiếp thú vị, độc đáo và tinh tế giữa các thành viên trong cộng đồng, có khả năng lôi cuốn, làm xuất hiện nhu cầu đọc thông qua nhu cầu giao tiếp và luôn được củng cố bằng những buổi đọc, trò chuyện, chia sẻ, đi thực tế cùng nhau. Nhìn ngắm, lắng nghe các bạn trẻ trao đổi trong khi xếp hàng đợi nhận chữ ký

của nhà văn Nguyễn Nhật Ánh ngày 28/2/2016, ở phố sách Đinh Lễ, tôi càng thấm thìa hơn điều này. Họ bàn bạc về nhân vật, hỏi han nhau về tác giả, và đọc cả những đoạn thơ họ nhớ được từ tác phẩm nữa. Tôi đã nghĩ thầm: "Đây chính là văn-hóa-đọc".

Những cuốn sách cũng vậy, có thể đọc chúng bằng nhiều cách. Im lặng mà đọc dưới ánh đèn bàn sáng sủa, lòng bâng khuâng nghĩ ngợi hoặc bên cạnh cửa sổ của một ngày nắng lạnh. Lại có thể đọc to lên cùng nhau như những đứa trẻ mới học đánh vần thường làm. Ngoài ra, còn có thể đọc, như trình diễn một nhạc phẩm tại chỗ trên cơ sở đọc văn bản, không phải sân khấu hóa tác phẩm mà xây dựng một kịch bản tương tác gồm các hoạt động đọc, nghe, diễn giải, vẽ, hát, động tác cơ thể... làm

sao cho việc đọc cũng cuốn hút người nghe theo dòng cảm xúc của mình, và người đọc tham gia tích cực vào quá trình này, rơi vào không gian của câu chuyện lúc nào không hay. Từ đó, người đọc cảm nhận, tiếp thu thông điệp của cuốn sách, đồng thời cũng không ngần ngại bày tỏ suy nghĩ theo cách của mình (điều mà những đứa trẻ không phải lúc nào cũng dám làm hoặc được phép làm trong giờ học). Quá trình đọc cũng là quá trình suy ngẫm và sách chỉ là cái cớ để chúng ta bắt đầu quá trình ấy. Các hoạt động đọc trong một câu lạc bộ có thể diễn ra theo cách đó để rèn luyện kỹ năng đọc cá nhân, tạo động lực tự nguyện đến với sách, tạo thói quen làm việc với văn bản, phát triển kỹ năng mềm phục vụ học tập và kỹ năng chia sẻ với cộng đồng, tạo mối giao lưu cảm

xúc giữa những người đọc, nâng cao năng lực rung động với tác phẩm và cuộc sống, kích thích niềm yêu thích sách lâu dài, trọn đời.

YẾU TỐ NÀO LÀ QUAN TRỌNG NHẤT TẠO NÊN LÒNG HAM THÍCH ĐỌC SÁCH?

— Nguyễn Cảnh Bình —

Sách mở ra trước mắt ta những chân trời mới.

— M. Gorki

Mỗi đứa trẻ là một thế giới có thể hoàn toàn khác nhau vì thế yếu tố quan trọng để tạo nên lòng yêu thích sách ở mỗi người lại rất bất ngờ.

Không có gì là chuẩn cả.

Đối với Tiến sĩ Nguyễn Thụy Anh, đó là sự tưởng tượng, ngay từ khi còn nhỏ. Có thể là một sự thiệt thòi khi thế hệ trước không được tiếp xúc nhiều với thế giới nghe nhìn và công nghệ như trẻ em bây giờ. Nhưng bù lại, cũng là một sự may mắn khi mỗi một cuốn sách đến với họ đều là một cơ hội cho họ mặc sức tưởng tượng, đắm chìm vào một thế giới khác lạ.

Trí tưởng tượng của một đứa trẻ đưa người đọc đi xa hơn cả những câu chữ của nhà văn, nhưng không có nhà văn thì đứa trẻ đã không thể đặt chân lên "con thuyền" tưởng tượng ấy.

Câu chuyện của Tiến sĩ Nguyễn Thụy Anh: "Tôi còn có một người cha rất quan tâm đến việc đọc của

con, không chỉ quan tâm đến việc mua sách mà quan tâm đến cách đọc của tôi ngay từ khi tôi còn nhỏ. Ông kể chuyện khi tôi chưa biết đọc, ông tranh luận, đố vui về những cuốn sách khi tôi đã ở lứa tuổi ngốn ngấu đủ các loại sách; ông còn hướng dẫn kỹ năng đọc rất thú vị. Bố mẹ và những người lớn đều có thể có ảnh hưởng đến việc đọc và thái độ đối với sách của một đứa trẻ".

Ảnh hưởng đó lớn đến đâu, hoàn toàn nằm trong khả năng chủ động của người lớn. Nhiều bậc phụ huynh, trong đó có cả những phụ huynh có trình độ học vấn cao, về sau hối hận vì họ đã bỏ lỡ những thời khắc quan trọng để đồng hành cùng con trong các giai đoạn phát triển của chúng, trong đó có việc cùng con chọn sách và đọc sách trong giai

đoạn hình thành nhân cách.

Với GS. Ngô Bảo Châu, đọc sách là "được sống những cuộc đời khác", một điều mà không thể nào làm được trong thực tế, kể cả với người có trình độ học vấn cao đến đâu. Đó cũng là một lý do đầy bay bổng để đọc sách, thường có ở những người yêu thích sách văn học, yêu thích nghệ thuật.

ĐỂ CON HAM MÊ ĐỌC SÁCH

— Nguyễn Thụy Anh —

Những trang sách suốt đời đi vẫn nhớ.

Như đám mây ngũ sắc ngủ trong đầu.

— Bằng Việt

Trong một bài thơ của mình, nhà thơ Bằng việt đã viết: "Những trang sách suốt đời đi vẫn nhớ - Như đám mây ngũ sắc ngủ trong đầu"... Đúng vậy, những cuốn sách thời ấu thơ không những mang đến cho ta bao kiến thức về thế giới này mà còn là

những người bạn đồng hành thân thiết, quan trọng trong suốt thời niên thiếu, ảnh hưởng rất lớn đến nhân cách và tâm hồn ta.

Ngày nay, thời đại bùng nổ thông tin, con trẻ dường như ngày càng ít làm bạn với sách. Nhiều bố mẹ cho rằng tivi, internet... là nguồn cung cấp kiến thức chủ yêu cho các em rồi, chúng không đọc sách cũng chẳng sao. Quan niệm ấy thật ra chưa thỏa đáng, bởi lẽ, khác với nguồn thông tin từ mạng internet, những cuốn sách là những người bạn của các em đã được bố mẹ chọn lựa và ủng hộ. Đọc sách đúng cách sẽ nâng cao tầm hiểu biết của trẻ, cho trẻ khả năng nắm bắt nhanh nhạy các vấn đề xã hội, bồi dưỡng về ngôn ngữ và cảm thụ cái đẹp, dạy trẻ cách tập trung và rèn luyện trí nhớ. Vì vậy, dạy trẻ đọc sách là việc

làm cần thiết.

Thế nhưng, dạy trẻ bằng cách đồng hành cùng trẻ, thì hiệu quả còn tốt hơn nữa. Trẻ không còn là đối tượng cho sự “dạy đọc sách” mà là “đối tác” của bạn rồi. Các bạn đặc biệt chú ý thời điểm bé tròn một tuổi, khi bé lớn lên nhiều, nhận biết màu sắc, hình ảnh tốt, bàn tay cũng đã bớt vụng về, đã tự tin hơn rồi, là lúc bạn cần cho trẻ làm quen với sách, nếu chưa làm điều này trước đó.

Mỗi một đứa trẻ có sự phát triển về nhận thức, tư duy, tình cảm khác nhau nên quả là khó đặt ra ranh giới cụ thể cho sách đối với từng lứa tuổi. Ở đây, chúng tôi nói đến những điểm chung nhất của các bé mà bố mẹ cần chú ý khi hướng dẫn bé đi vào thế giới tuyệt diệu của văn học.

Đọc sách không nhất thiết phải đợi đến khi trẻ biết chữ. "Đọc" là nghe, là xem, là nhìn, là hiểu và tưởng tượng... Bạn hãy đọc sách cho trẻ nghe từ khi trẻ còn bé, từ ba tháng tuổi chẳng hạn. Đưa ra cho trẻ thấy một cuốn sách nhiều màu sắc, bạn bắt đầu đọc, nghĩa là nói chuyện với trẻ. Trẻ sẽ lắng nghe bạn, chưa cần biết trẻ hiểu được đến đâu, những âm thanh vui vẻ, dịu dàng từ người mẹ luôn làm trẻ thích thú, những màu sắc xanh đỏ trong cuốn sách làm trẻ lôi cuốn và hành động giở sách của mẹ khiến trẻ chú ý. Bạn hãy chọn những cuốn sách to, nhiều màu, hình vẽ to rõ. Tuy nhiên, đây là việc làm để tạo thói quen ban đầu, chưa cần đưa sách cho trẻ cầm, nguy hiểm cho trẻ và cả... cho quyển sách nữa!!!

Khi trẻ bắt đầu biết chơi đồ chơi, bạn

hãy sắm cho trẻ sách bằng vải để trẻ tập giở sách. Bạn thực hiện hành động đọc sách của mình trước mặt trẻ, trẻ sẽ bắt chước rất nhanh.

Những món đồ chơi này sẽ giúp trẻ làm quen với sách, hình ảnh, các câu chuyện, đồng thời cũng tập thói quen lật giở sách, giúp trẻ học cách khám phá và tìm tòi. Không bao giờ là quá sớm để con làm quen với sách đâu nhé!

LỘ TRÌNH ĐỌC SÁCH CÙNG CON

— Nguyễn Thụy Anh —

Nếu tôi có quyền thế, tôi sẽ đem sách mà gieo rắc khắp mặt địa cầu như người ta gieo lúa trong luống cày vậy.

— Mann Horace

DƯỚI MỘT TUỔI

Từ tám, chín tháng tuổi trở đi, bạn bắt đầu cho trẻ xem sách bằng bìa cứng. Xin giới thiệu với các bạn cách làm một cuốn sách đơn giản cho trẻ, không tốn nhiều công sức mà mang đến nhiều thích thú hơn cả

sách mua sẵn nữa:

- Bạn chọn mua những tấm bìa cứng, cắt theo hình vuông, tròn, oval hoặc chữ nhật. Thường thì chỉ cần khoảng năm đến bảy tờ là đã được một cuốn sách rồi (hai bìa, còn lại là ruột).

- Bạn dùng keo (hồ) dán gáy từng tờ vào nhau, biên độ khoảng 1-2 cm. Bên ngoài dùng băng dính màu dán lại - gáy sách đã hoàn thành. Nếu muốn làm sách hình tròn và oval thì nên khâu hai điểm rồi dán một mẩu băng dính làm gáy sách. Chú ý không nên dùng ghim dập, nguy hiểm cho bé.

- Hai tờ ngoài cùng bạn có thể dùng giấy bìa màu hoặc dán thêm giấy màu để làm bìa sách. Dùng bút dạ

viết đầu đề của sách do bạn tự nghĩ ra. Chủ đề thật vô số kể, nhưng hay nhất vẫn là cuốn sách mà các bé là nhân vật chính, như: Dế mèn phiêu lưu ký (bé Dê), Mít ở nhà bà ngoại, Đốm và các bạn, Chôm Chôm đi học, Buổi sáng của bé Tép... Ngoài ra, bạn có thể dùng cuốn sách để dạy con những kỹ năng theo bạn là cần thiết mà bé nhà bạn vẫn "bảo thủ" chưa chịu lĩnh hội như ngồi bô, gọi tè, vâng dạ, mặc quần áo, tự xúc ăn. Ngoài nhân vật chính là bé, nhân vật phụ rất nên là một vật mà bé yêu thích như gấu bông, cái chăn quen thuộc, cái gối ôm yêu quý...

- Nội dung sách: bạn đừng cầu toàn. Nếu bạn là họa sĩ hay cô giáo, bạn có thể vẽ tốt thì khỏi phải nói, nhưng nếu bạn ít khi cầm đến bút vẽ thì chỉ cần cắt trong họa báo ra vài hình ảnh đẹp và hợp với ý tưởng của bạn rồi

dán vào sách. Bạn hãy tin đi, bé sẽ không thắc mắc tại sao bố (mẹ) dán xộc xệch hay vẽ nguệch ngoạc đâu! Tuy nhiên, nên chọn hồ tốt kẻo bé lại nảy sinh ý thích lấy móng tay cậy tác phẩm của bạn ra đấy. Hình ảnh là chính, chữ nghĩa là phụ nhưng rất cần thiết để ai cũng có thể đọc sách cho bé nghe mà nội dung thống nhất, tránh kiểu bố kể một đằng, mẹ đọc một nẻo. Dưới mỗi bức tranh, bạn hãy ghi ngắn gọn bằng chữ in hoa câu chuyện của mình. Kỳ công hơn nữa, bạn hãy đặt văn vần cho câu chuyện. Không cần phải hay, thậm chí hơi buồn cười, nhưng cần nhất là rõ ràng, không khó hiểu. Tôi lấy ví dụ: Bé Dế nhà tôi hay sợ bác sĩ. Tôi tìm trong tạp chí có ảnh một em bé đang há mồm to cho bác sĩ khám, dán vào "sách" và ghi: "Khi cu Dê ốm - Bác sĩ đến thăm - Há miệng to

ra - Để bác sĩ khám - A a a a". Chỉ đơn giản thế thôi mà rất hiệu nghiệm. Sau này khi đã biết nói, bé đọc vanh vách câu thơ con cóc ấy của tôi và tất nhiên là đỡ ngại bác sĩ hơn một chút. Bé rất yêu một đồ vật trong nhà là cái máy giặt. Bé hay đến nhìn và ...vuốt ve máy giặt. Tôi cũng lấy trong tờ quảng cáo máy giặt một cái và ghi: "Quần áo Dê bẩn - Đến lúc phải thay - Dê nhờ máy giặt - Nhớ nhé! Giặt ngay!" Cứ mỗi lần giở đến trang này là bé sung sướng như gặp người quen vậy. Và một trong những từ đầu tiên bé nói được rõ nhất là từ: "nhớ nhé"... với cách này, bạn có thể "làm" sách để dạy bé bất kỳ điều gì từ chào hỏi, đi đứng đến màu sắc, hình khối, sách không làm quá dày, chú ý độ tuổi càng nhỏ càng ít trang.

- Sách đà hoàn thành. Đối với sách

hình chữ nhật và vuông, hãy lấy kéo cắt hai mép góc nhọn của sách thành đường lượn cho an toàn khi bé đọc.

- Để sách trên bàn ăn của bé để bé tự chú ý và tự đề nghị bạn đọc cho, gợi tính tò mò cao hơn là bạn vui sướng cầm tác phẩm của mình đọc ngay cho bé.

Từ hai đến hai tuổi rưỡi trở lên là lúc bạn bắt đầu chọn lựa sách đọc thật sự cho bé. Làm cho bé một kệ sách hoặc tủ sách để bé biết đọc xong nên để sách ở đâu. Có thể gọi đó là “nhà của các bạn sách”.

TUỔI NHÀ TRẺ, MẪU GIÁO

Các em nên đọc sách chữ to, hình ảnh tương đối to. Tuy bé chưa đọc được, bé vẫn nhìn vào những con chữ. Font chữ nhỏ quá rất hại mắt của trẻ. Tuổi này, bạn hãy lựa sách có cốt truyện nhưng không quá dài, làm sao phù hợp với nhận thức của trẻ. Tốt nhất là những truyện hoặc thơ ngụ ngôn về loài vật, những mẩu chuyện có cốt truyện rõ ràng nhưng đơn giản kể về con mèo, con chuột, cái xẻng, cái chổi... tất cả những gì gần gũi chung quanh bé vì bé vẫn còn đang ở tuổi tìm hiểu thế giới xung quanh mà. Với lứa tuổi này, những bài thơ ngắn của Phạm Hổ, Võ Quảng, Phan Thị Vàng Anh... chắc chắn sẽ làm bé thích mê. Nhưng một điều lưu ý bố mẹ là nên chọn cho bé những cuốn có hình vẽ đẹp và dễ nhìn, không rối mắt vì quá

nhiều chi tiết, không đơn giản vài ba nét chấm phá mà thật rõ ràng, con mèo ra con mèo, con chuột ra con chuột... chứ đừng như trường hợp của bạn tôi, mua cho con cuốn cô bé quàng khăn đỏ của một nhà xuất bản nọ, xem xong cháu hỏi mẹ: “Mẹ ơi, đây là con chuột chứ không phải con chó sói đâu mẹ ạ, chú họa sĩ vẽ nhầm!”. Ngoài ra bạn nên tìm mua những cuốn sách giáo dục, vừa học vừa chơi, những cuốn sách rèn luyện sự tập trung và trí tưởng tượng thông qua những bài tập bằng hình ảnh. về những cuốn sách như thế chúng tôi xin đề cập tỉ mỉ hơn ở một bài viết khác.

Thời điểm đọc sách: Bạn có thể cùng đọc với bé bất kỳ lúc nào bé thích. Song nếu tạo được thói quen đọc sách cho bé nghe trước khi đi

ngủ thì rất hay vì bé sẽ chờ đợi thời điểm ấy như chờ đợi một niềm vui ngày nào cũng có. Sau mỗi câu chuyện nhẹ nhàng, bé có thể ngủ được dễ dàng hơn. Nhẹ nhàng - nghĩa là không có gì đáng sợ! Bạn hãy tránh đọc về mụ phù thủy hay con chó sói... cho bé nghe vào buổi tối.

Các cách đọc sách:

- Cách một: cùng "xem" sách với bé bằng những câu hỏi. Khi còn bé, trẻ đọc sách thường chú ý đến các chi tiết hình vẽ mà không để ý cốt truyện. Bé có thể nhìn ra hình con chim bay trên trời mà họa sĩ chỉ vẽ sơ qua điểm thêm vào cốt truyện cho vui thôi. Tất cả đều làm bé quan tâm. Nên chăng bạn hãy hỏi bé về những chi tiết ấy: Con chim bay đi đâu thế nhỉ? Con chim có kịp bay về tổ với

mẹ chim không? Ôi, cái cây này to quá, không hiểu bạn nào trồng nó thế hả con? A, mẹ Gấu à? Thế ai tưới cái cây mà nó mọc nhanh thế?

- Cách hai: Kể chuyện bằng hình ảnh. Dù cốt truyện in ra thế nào, bạn cũng có thể kể một câu chuyện mới do bạn nghĩ ra làm bé thích thú. Chỉ cần một chút tưởng tượng. Bé ngay lập tức sẽ bắt mạch tưởng tượng cùng bạn để làm nên một câu chuyện rất hay đấy. Hãy lái câu chuyện vào một quỹ đạo quen thuộc của bé như có đả động đến bé, đến các anh chị họ, đến các bạn ở nhà trẻ.

- Cách ba: Đọc nguyên văn truyện in trong sách. Cố gắng đọc diễn cảm như kể chuyện cho bé, thay đổi giọng điệu, tiết tấu của lời thoại, có

thể đọc đi đọc lại một câu chuyện trong khoảng hai tuần nêu thấy bé vẫn hào hứng nghe. Sau đó có những câu bạn đọc nửa chừng, kéo dài giọng để bé tự thêm các từ kết thúc. Với cách đọc này thì khó áp dụng với trẻ 3 tuổi trở xuống, vì các bé hay sốt ruột hoặc thích chỗ nào thì dừng mãi hay mẹ đang đọc dở lại nhất định đòi giở trang.

- Cách bốn: Kể lại câu chuyện trong sách cùng bé. Hãy coi như bạn quên mất cuốn sách ở nhà, trên đường đi du lịch bằng ô tô chẳng hạn, bạn cùng trẻ kể lại nội dung cuốn sách mà trẻ vẫn đọc. Bạn hãy giả vờ quên hay nhầm lẫn một chi tiết nào đó để trẻ sửa lại. Điều này kích thích trí nhớ và niềm vui đọc sách của con bạn rất nhiều.

Và còn nhiều cách khác mà bạn có

thể nghĩ ra cho bé của mình, dựa vào ý thích và thói quen của trẻ. Luôn nhớ, bé là người quyết định đọc sách thế nào. Đôi lúc bé chỉ ngắm nhìn cái bìa sách mà di di tay vào đó, cũng là... đọc sách!

VỚI CÁC BÉ LỚN HƠN, TỪ LỚP MỘT CHO ĐẾN LỚP SÁU

Sách gì? Đó là những cuốn sách đã mở rộng đề tài hơn. Đó là câu chuyện về một cô bé đi học, đến trường thế nào, kết bạn ra sao, cố gắng thế nào để có điểm cao... Đó có thể là cuốn thơ của Trần Đăng Khoa với Góc sân khoảng trời đầy mơ mộng hay những mẩu chuyện nhẹ nhàng viết cho trẻ em của Xuân Quỳnh, Phan Thị Thanh Nhàn. Đó cũng có thể là cuốn truyện tranh Doremon vui nhộn hoặc những

quyển truyện cổ tích Việt Nam và thế giới mong mỏng, đáng yêu mà nhà xuất bản Kim Đồng đã in tặng tuổi thiên thần của em. Ngoài hình ảnh, bố mẹ hãy cất công đọc qua để chọn cho các em những cuốn có cách hành văn giản dị, trong sáng, đúng ngữ pháp (tiếc thay hiện nay không phải cuốn sách nào cho trẻ em cũng đạt được tiêu chí trên và nội dung lành mạnh, không bạo lực và nhất là không có những lời lẽ không đẹp khiến các em vô tình học phải thói xấu. Với trẻ đã lên lớp bốn, lớp năm, lớp sáu bạn bắt đầu cho con làm quen với những cuốn ít hình nhiều chữ nhưng nội dung phong phú và lôi cuốn như Dế mèn phiêu lưu ký (Tô Hoài), Cuộc phiêu lưu của Mít đặc và Biết tuốt (N.Nosov), Những tấm lòng cao cả (Edmondo De Amicis), Truyện cổ Andersen, Truyện cổ Grimm...

BẠN KÍCH THÍCH NIỀM HAM MÊ ĐỌC SÁCH CHO TRẺ BẰNG CÁCH:

- Thường xuyên cùng trẻ đi nhà sách, hiệu sách. Mua sách truyện làm phần thưởng cho trẻ khi có dịp.

- Cùng trẻ lập thư viện riêng, có đánh số, có tủ sách đẹp và thứ tự theo ABC..., thậm chí có thể làm thẻ đọc cho cả nhà và các cô bác, anh chị họ, để bé làm thủ thư (một cuốn sổ nhỏ, vài ba tấm bìa con con ghi tên tuổi, ngày giờ mượn sách, tên cuốn sách và tác giả, hãy tập cho trẻ thói quen nhớ tên tác giả cuốn sách).

- Khuyến khích bé nói ra suy nghĩ của mình sau khi đọc được một cuốn truyện hay nào đó. Không chỉ hỏi: "Con nghĩ thế nào về..." mà bạn có

thể dùng cách đố trẻ: "Đố con biết tại sao..." Bạn có thể đố trẻ nhớ được một số chi tiết đặc biệt khi tác giả tả một đồ vật, con người hoặc sự vật "Đố cả nhà trong cuốn này Tô Hoài tả dế mèn có đôi càng thế nào? Xem ai nói ra trước nhé!". Một tháng một lần cả nhà cùng nhau ngồi đọc sách chung quanh chén trà, đĩa bánh... Mẹ đọc con nghe, con đọc bố mẹ nghe. Đây chính là lúc cả nhà cùng đọc những cuốn sách dày và ít hình ảnh như đã nêu ở trên, đọc theo từng chương, mỗi lần một chương... Những buổi sinh hoạt gia đình như thế sẽ làm bé phấn khởi và thêm háo hức đến với từng trang sách.

- Khuyến khích trẻ làm thẻ đọc sách ở thư viện của trường hoặc phường xã. Động viên trẻ tham gia các cuộc thi kể chuyện do trường lớp và các câu lạc bộ tổ chức. Lớn lên một chút,

trẻ có thể tham gia các buổi giao lưu với các nhà văn, nhà thơ... và biết đâu, con bạn sẽ bắt đầu viết những vần thơ, những truyện ngắn đầu tiên của mình từ rất sớm.

Không kỳ vọng con trở thành nhà văn, nhà thơ, chỉ mong tâm hồn con, cuộc sống của con trở nên phong phú cùng những cuốn sách đáng yêu mà thôi.

CÓ BAO NHIÊU CÁCH ĐỌC SÁCH CÙNG CON?

— Nguyễn Thụy Anh —

Để vàng, để bạc không bằng để sách cho con.

- Ngạn ngữ Việt Nam

Một trăm đứa trẻ thì có cả trăm cách đọc sách cho trẻ. Đọc sách cho con, đọc sách cùng con - không có nghĩa chỉ là cầm cuốn sách và đọc những gì được in trong sách. Bạn hãy hiểu rộng hơn chút nữa: với trẻ ở lứa tuổi bé tí xíu như thế, đọc có nghĩa là sờ vào cuốn sách, cầm sách lên mân mê, có thể phấn khởi... xé vài trang,

tiên tới mới xem tranh và... hỏi. Đúng như những gì mà bậc phụ huynh nói trên băn khoăn, vậy thì, việc bố mẹ chịu khó trả lời những câu hỏi của con cũng đã là cách đọc sách cùng con rồi đấy.

Tuy nhiên, qua một vài lần để bé hỏi, bạn hãy thử một lần "cướp diễn đàn" xem sao nhé! Bằng cách nào ư? Có rất nhiều cách, nhưng tất cả phụ thuộc vào tâm lý của đứa trẻ mà bạn là người nắm rõ nhất.

Trước hết, bạn hãy trả lời những câu hỏi như thế này: Trẻ có thích chơi trò chơi phân vai (đồ hàng) không? Thích hát? Thích vẽ? Thích xem tivi chương trình gì? Nếu xem tivi thì bé đang yêu thích nhân vật gì? Bé thích nhất màu gì? Bé thích nhất hoạt động gì? (Chẳng hạn, có bé thích

nhảy múa, có bé thích cầm bút vẽ linh tinh, có bé thời điểm ấy chỉ thích ngồi ngắm máy giặt hoạt động, có bé thích ăn...)

Xin thử đề xuất một vài cách đọc sách hoặc lôi cuốn bé thích sách, từ cơ sở đó bạn có thể tự đề xuất thêm và góp thêm cho chúng tôi những cách hay khác nữa nhé:

1. Khiến bé thích đọc sách bằng những truyện kể... không cần giở sách. Hãy chọn những mẩu ngắn, không quá dài, dễ gây mệt mỏi cho bé, và cố gắng kể một cách sinh động, dùng tất cả những "đạo cụ hỗ trợ" mà bạn có thể có như giọng nói truyền cảm, những ngón tay diễn tả người đi, kiến bò, cho nhân vật đi đi lên tay bé, lên vai bé, trò chuyện với bé, những ngón tay gật đầu chào bé, chạy đi chạy lại sẽ kích thích trí

tưởng tượng của bé rất hiệu quả. Những câu chuyện có sự tương tác bao giờ cũng lôi cuốn bé hơn. Ví dụ, khi nói về con chó sói, thì có thể dừng lại và hỏi, con có biết chó sói kêu thế nào không? Nó không kêu, mà tru thế này này... Buổi kể chuyện lần sau, bé đã có thể bắt chước sói tru lên... Hoặc khi nhân vật có những hành động như thổi, hát, khóc, cười... đều có thể để nghị bé diễn kịch theo... Những câu chuyện nên lặp đi lặp lại trong một thời gian nhất định (một tuần, hoặc hai, ba tuần). Mỗi một lần kể lại, bạn sẽ nhận thấy sự nhập tâm của bé, sự hóa thân của bé hòa nhập cùng nhân vật... Khi bé đã thích câu chuyện ấy rồi, bạn mới đưa ra cuốn sách có hình ảnh nhân vật đó. Khi ấy, tôi đồ rằng, bé sẽ đón nhận cuốn sách như một người bạn đã quen!

2. Nếu bé con thích hát, trong các truyện kể, bạn rất nên cho những đoạn bài hát vào. Ví dụ, cô bé Quàng khăn đỏ vừa đi vừa hát. Hát thế nào? Hát một bài nào đó... có thể bài hát mà bé đã biết, bé sẽ hát theo. Hoặc là một bài hát mới, bé sẽ chăm chú nghe. Nhưng lưu ý chọn những bài ngắn gọn thôi, kẻo nội dung câu chuyện sẽ loãng đi mất.

3. Nếu bé con yêu thích một nhân vật đặc biệt nào đó, ví dụ như khủng long, một hôm nào đó bạn mua cho bé một cuốn sách và tuyên bố, bạn khủng long gửi quà cho bé đấy. Với trẻ dưới năm tuổi, bố mẹ có thể cùng tưởng tượng như vậy mà không áy náy là mình đã... nói dối con. Hy vọng bé sẽ hào hứng hơn với món quà từ người bạn mà mình đang hâm mộ.

4. Cho phép bé vẽ vào sách. Mặc dù tôi biết rằng điều này có thể sẽ bị lên án là phản giáo dục, rằng phải dạy con giữ gìn sách. Nhưng với bé con rất nhỏ, ban đầu, bạn vẫn có thể cho bé có cảm giác "sở hữu" với cuốn sách bằng cách vẽ thêm vài nét cho nhân vật hay tô thêm những chỗ nào bé thích tô vào. Có thể hoạt động này cũng khiến bé gần gũi với sách hơn.

5. Bé thích nhảy múa? Vậy thì đôi khi hãy cùng nhảy múa với bé một điệu nhảy nào đó do bạn nghĩ ra, giới thiệu: "Điệu nhảy của bạn Buratino trong sách này đấy!".

6. Sau khi cùng con đọc được một câu chuyện nào đó vài lần, một lần khác, bạn hãy kể lại câu chuyện đó với chi tiết sai để xem bé có phản

ứng gì không. Nếu bé phản ứng, nói: “Mẹ kể sai rồi”, nghĩa là những gì bạn làm đang có kết quả. Bé đang chú ý đến sách hơn.

7. Mỗi khi mua cho bé cuốn sách, hãy trân trọng ghi tặng và đọc cho bé nghe câu ghi tặng ấy. Mua cho bé nào ghi tên bé ấy. Với trẻ nhỏ, nên lần nào cũng ghi đúng một câu giống nhau, như một thói quen, vì trẻ luôn yêu những gì đã là thói quen mà. Chẳng hạn, tôi thường hay ghi tặng con trai như thế này: “Bố mẹ mua cho cu Dê yêu quý”, về sau, cứ có cuốn sách mới là cu cậu lại chỉ ngón tay vào từng chữ và đọc vanh vách, cứ như là biết chữ rồi ấy, một cách rất hãnh diện.

8. Đôi khi hãy tổ chức buổi đọc sách cả gia đình. Bắt đầu là bố mẹ, rồi trẻ con sẽ thấy lạ lạ, hay hay và để ý đến

việc này. Buổi tối, trước giờ đi ngủ độ nửa tiếng, bố và mẹ ngồi cạnh nhau ở một nơi thật tĩnh, tắt hết tivi, và bố đọc hoặc mẹ đọc một truyện nào đó của trẻ con cho nhau nghe, cười thích thú với nhau vì ngày bé mình từng đọc truyện này rồi... Bọn trẻ dần dần sẽ thích kiểu sinh hoạt gia đình như thế.

9. Nhà hát múa rối tại gia: Nhà nào bây giờ chắc cũng có vài con thú bông hoặc những con thú đồ chơi bằng nhựa của các bé. Vậy, bố và mẹ có thể biểu diễn cho bé xem một vở kịch cùng các con thú quen thuộc. Sau đó, bé sẽ tham gia nhiệt tình. Khi mua được cuốn sách nói về nhân vật nào đó, bạn cũng có thể kiếm con thú bông hình con vật ấy, và biểu diễn nội dung sách cho bé xem. Có lúc có thể kết hợp vừa đọc

vừa sử dụng nhân vật đồ chơi...

10. Thi thoảng hãy tự nhận mình là nhân vật nào đó trong truyện của bé. Bố và mẹ gọi nhau bằng tên nhân vật ấy, rồi sau đó đặt tên cho bé, nếu bé hào hứng. Chẳng hạn: "Hôm nay mẹ là cô Bạch Tuyết còn bố con mình là hai chú lùn nhé. Chú lùn số Một, chú lùn số Hai. Thôi chào cô Bạch Tuyết và chú lùn số Hai, chú lùn số Một đi làm đây ạ! Chú lùn số Hai nhớ phải bảo vệ Bạch Tuyết thật tốt nhé!"

Tôi tin rằng, các bậc cha mẹ sẽ nghĩ thêm những phương cách vui nhộn khác nữa để bé con của mình quan tâm hơn đến sách.

Nhưng với các bậc cha mẹ trẻ, tôi vẫn muốn chia sẻ rằng, đọc sách cũng là một thói quen, nếu bạn cho trẻ tiếp xúc với sách từ khi còn rất

nhỏ, trước một tuổi hoặc từ một tuổi, thì bé chắc chắn sẽ để ý đến sách nhiều hơn. Khi bé còn quá nhỏ, hãy mua cho bé những cuốn sách bằng vải hoặc bìa cứng để bé có thê giở, xem và gặm. Khi bé đã lớn đến ba, bốn tuổi, bạn hãy làm cho bé một tủ sách riêng. Trẻ con vốn ưa sự sở hữu, bạn hãy gọi đó là Tủ sách của cún, Tủ sách của Đốm... Chắc chắn bé sẽ hài lòng lắm đấy!

SÁCH - PHƯƠNG TIỆN GIAO TIẾP TINH TẾ GIỮA CHA MẸ VÀ CON CÁI

— Nguyễn Thụy Anh —

Vui nhất không gì bằng xem sách, cần nhất không gì bằng dạy con.

— Sử Điển

Một trong những điều làm nên một mối quan hệ xã hội là sự giao tiếp: trao đổi thông tin, nhận phản hồi và xử lý thông tin về "đối tác", hiểu họ và cho họ hiểu mình, để điều chỉnh

mọi hành vi của hai bên, sao cho mối quan hệ ấy càng được củng cố bền vững hơn.

Thế thì, trong mối quan hệ giữa cha mẹ và con cái, sự giao tiếp - các hành vi giao tiếp và cách thức giao tiếp - cũng có ý nghĩa như vậy. Và sách, kỳ diệu thay, có thể là một phương tiện giao tiếp, hơn thế nữa, một phương tiện tinh tế để đạt được những điều tinh tế trong mối quan hệ xã hội đầu tiên của đứa trẻ. Qua việc đọc sách cùng con, bố mẹ có cơ hội hiểu con thích gì, đang quan tâm đến điều gì, có những khả năng đặc biệt nào, có gì cần hỗ trợ. Ngược lại, bố mẹ có thể thông qua việc cùng con đọc sách để gửi gắm những bài học nhỏ, những hướng dẫn về kỹ năng sống, hướng dẫn cách học và điều chỉnh cảm xúc của con, đồng thời có

cơ hội cho con biết nhiều “thông tin” về cảm xúc của bản thân mình: những lo lắng, mong muốn, tự hào, vui sướng, buồn khổ... mà không phải lúc nào cũng dễ dàng truyền đạt lại với trẻ. Mục đích cuối cùng là, bằng việc sát cánh, đồng hành cùng con qua những trang sách ấu thơ, bố mẹ xây dựng được mối đồng cảm giữa hai thế hệ, hướng dẫn con cách sống, cách đối mặt với mọi tình huống trong cuộc sống, tìm ra được cách tiếp cận con tốt nhất và tinh tế nhất.

Thế nhưng, để đạt được mục đích cuối cùng tốt đẹp ấy, chính các bậc phụ huynh cũng cần trang bị cho mình kỹ năng: Kỹ năng đọc sách, kỹ năng sử dụng và "khai thác” sách, kỹ năng chọn sách cho con và cùng con vui với sách. Làm thế nào để xây dựng thói quen đọc sách? Làm thế

nào để sách luôn là người bạn ấm áp, tin cậy của đứa trẻ mà nó sẵn sàng chia sẻ cùng bố mẹ? Làm thế nào để việc đọc sách không cản trở việc học tập của con? Những kỹ năng gì con có thể nhận được từ việc đọc sách để trở thành một học sinh tự tin, vui vẻ, chủ động, sáng tạo và hạnh phúc?

Tôi muốn đề cập đến kỹ năng khai thác sách: cụ thể là đề xuất một số dạng bài tập có thể áp dụng với trẻ lứa tuổi tiểu học khi cả nhà cùng nhau tiếp cận một cuốn sách để thông qua đó, hỗ trợ trẻ việc hình thành phương pháp tự học, đặc biệt là học môn văn, đồng thời tạo được kênh giao tiếp tích cực giữa cha mẹ và con cái.

TÌM ĐIỀU BÍ ẨN GIỮA NHỮNG TRANG SÁCH

Khi cầm những cuốn sách nhiều chữ, đôi lúc các em ở lứa tuổi tiểu học vẫn còn rất e ngại. Chúng thích truyện tranh hơn cũng là chuyện dễ hiểu. Việc từng bước cho trẻ tiếp xúc với "truyện chữ” (tạm dùng từ ấy cho những truyện chữ nhiều hơn tranh minh họa), bố mẹ có thể có nhiều cách khơi gợi sự chú ý của con. Một trong cách đó là một câu đố hoặc bài tập cần tìm lời giải.

Chẳng hạn:

- Con hàu đọc ba trang sách này trong vòng 10 phút hoặc nửa tiếng, sau đó nói cho bố/mẹ biết nhà văn đã dùng cụm từ “ông chủ cần mẫn, chu đáo” để tả cái gì?

- Con hãy đọc chương đầu tiên của cuốn sách này và sau đó kết thúc những câu sau hộ mẹ (mẹ sẽ nhặt khoảng năm câu trong chương sách đó, viết một mệnh đề và để trẻ điển thêm cho trọn vẹn).

- Con hãy đọc hai trang đầu và cho mẹ biết tên tất cả các nhân vật xuất hiện ở hai trang ấy, không được dùng bút ghi mà phải nhớ.

- Con hãy đọc ba trang này và chú ý đến các từ chỉ màu sắc. Sau đó con sẽ liệt kê những từ ngữ dùng để chỉ màu sắc mà con nhớ được.

... Những trò chơi như thế nên có sự tham gia của cả gia đình. Nêu bố và con cùng thi đua, mẹ là người ra đề, thì trò chơi sẽ thú vị hơn nhiều. Đây là cách luyện cho trẻ đọc có mục đích khiến tư duy trở nên linh hoạt và dễ học thuộc các chi tiết quan trọng khi trẻ học các bài học thuộc lòng.

HỌC BẰNG TỪ KHÓA

Đây là một kỹ năng rất có lợi cho việc học tập trên lớp, bất kỳ môn nào. Khả năng nhận biết từ khóa quan trọng sẽ khiến trẻ dễ dàng tìm kiếm thông tin và tiếp cận thông tin hơn.

Chẳng hạn:

- Bố/mẹ có thể đọc một đoạn văn ngắn, ban đầu là ba câu, sau tăng lên năm đến câu, và đặt câu hỏi: Trong đoạn này, những từ nào con cảm thấy quan trọng nhất, không thể thay thế? Nếu trẻ nhặt ra một từ, thì mẹ đề xuất các từ có thể thay thế... cứ thế cho đến khi xác định được một hoặc nhiều từ khó thay thế, vì nếu thay thế sẽ nhận được ý nghĩa khác.

- Cùng con đọc một đoạn văn và nhặt những từ theo một chủ đề nhất định. Sau đó cả nhà thi nhau nói thêm những từ khác đồng nghĩa

hoặc gần nghĩa, ai nói được nhiều người đó chiến thắng.

- Cùng con nhặt một từ khóa trong đoạn văn và chơi trò đặt câu cùng với từ khóa ấy. Lần lượt thi nhau nói, ai bị bí không nói được khi đến lượt mình, người ấy thua.

LIÊN TƯỞNG, ĐẶT TÊN

Liên tưởng là một trong những bước quan trọng của cơ chế tư duy. Khi cùng nhau đọc một cuốn sách nào đó, bố mẹ có thể cùng con thi đặt tên khác cho nhân vật, dựa theo những

đặc điểm tính cách hoặc hình thể của nhân vật ấy. Ví dụ: Nhân vật Nam trong truyện hay khóc nhè thì gọi là "Cậu nhè", "Cậu mít ướt"; nhân vật Nobita - "cậu bé đãng trí", "cậu bé hậu đậu"; nhân vật béo tròn có thể đặt tên là Khoai Tây, nhân vật gầy nhẳng có thể đặt tên là Bút chì..v..v..

Trò chơi này, với liều lượng vừa đủ, cũng khiến trẻ hưng phấn và quan tâm hơn đến cuốn sách đang đọc với các nhân vật của sách.

PHÁT HUY TRÍ TƯỞNG TƯỢNG VÀ QUAN SÁT

Đây là một trong những dạng bài tập trẻ sẽ tham gia tích cực nhất bởi đứa trẻ nào cũng thích tưởng tượng và quan sát.

- Đề nghị cả nhà nhắm mắt, mẹ đọc một đoạn văn để những người trong gia đình nhắm mắt nghe. Nhiệm vụ: họ phải tự vẽ trong óc mình những hình ảnh mà đoạn văn gợi ra, càng nhiều chi tiết càng tốt. Khi từng người tả lại bức tranh ấy, mẹ sẽ ghi lại vắn tắt những chi tiết có trong bức tranh, ai có nhiều chi tiết, người ấy chiến thắng.

- Cùng con đọc chương đầu, sau đó đố cả nhà đoán chương thứ hai sẽ có điều gì xảy ra. Cho phép trí tưởng tượng bay bổng nhiều nhất, cao nhất.

- Nếu con là nhà văn, con sẽ kết thúc thế nào...

- Đặt câu hỏi giả tưởng: Nếu lúc cô bé quàng khăn đỏ và sói nói chuyện với nhau, mẹ tình cờ đi vào rừng nhìn thấy, sẽ có chuyện gì xảy ra...

VẼ TRANH

Để nghị cả nhà vẽ một nhân vật nào đó trong sách, và sau đó so sánh các bức tranh với nhau. Trò chơi này đơn giản nhưng lại rất thú vị vì trẻ thường rất thích dùng hình ảnh để thể hiện những tưởng tượng của mình.

VẼ SƠ ĐỒ TƯ DUY

Để nghị trẻ vẽ sơ đồ tư duy (mind map) cho một chủ đề nào đó liên quan đến cuốn sách. Chẳng hạn: sơ đồ các nhân vật; sơ đồ màu sắc, sơ đồ cây cối...

KỸ NĂNG ĐẶT CÂU HỎI

Đây là kỹ năng khó và quan trọng để khai thác nội dung cuốn sách. Ban đầu, hãy cùng trẻ đặt câu hỏi cho từng câu, nhấn mạnh từ khóa quan trọng. Chẳng hạn:

- Hãy đặt câu hỏi cho câu: "Bởi tôi ăn uống điều độ, làm việc có chừng mực nên tôi chóng lớn lắm", cùng con đặt cầu hỏi để có thể

nói được hết những thông tin trong câu.

- Đọc một đoạn văn và đặt hai câu hỏi cho đoạn văn ấy, làm sao với hai câu mà nói được cả ý chính của đoạn văn. Chỉ lấy một ý, chẳng hạn như "chóng lớn" - và đề nghị cả nhà đặt nhiều câu hỏi để có thể biết được dế mèn chóng lớn hay không? (Trước khi đặt câu hỏi, phải biết phân tích, thế nào là chóng lớn, và cứ bám vào những ý đó để hỏi. Có thể có rất nhiều phương án, tùy trẻ tưởng tượng bay bổng đến đâu. Ví dụ:

- Dế mèn dài ra mỗi tháng bao nhiêu milimet?

- Đầu dế mèn to bằng cái gì?

- Mẹ dế mèn có thể... bế được dế mèn không?

- Dế mèn có ăn nhiều lên không?

- Có bao giờ sau một tháng, mẹ đến thăm dế mèn lại không nhận ra dế mèn không? V..V..

Còn rất nhiều các bài tập tương tự để chúng ta có thể biên việc đọc sách tưởng chừng là hoạt động cá nhân, đôi khi nhàm chán trở nên hoạt động hỗ trợ giao tiếp giữa bố mẹ và con cái, mang lại niềm vui, tiếng cười sảng khoái cho cả nhà, đồng thời rèn luyện được trí nhớ, trí tưởng tượng, phương pháp so sánh, phân tích,

khái quát... để trẻ ngày càng nhanh nhẹn, nhạy bén hơn trong học tập và cuộc sống.

NHỮNG TỦ SÁCH BỊ KHÓA TRÁI

— Nguyễn Thụy Anh —

Một căn phòng không có sách cũng như một cơ thể không có tâm hồn.

— Cicero

Có một hình ảnh khiến tôi lâu nay vẫn day dứt khi nghĩ về cái gọi là "văn hóa đọc" của việt Nam. Đó là một ngày cách đây gần năm năm, khi tôi đến chơi nhà một người bạn. Anh chị đang đốc thúc con học. Góc nhà có một tủ đầy ắp sách nhưng bị khóa chặt. Bố mẹ quyết định chỉ được đọc khi... nghỉ hè để không ảnh hưởng đến việc học. Mà kỳ nghỉ hè

của chúng thì giờ đây bị “cắt giảm” chỉ còn vẻn vẹn một tháng. Các cô cậu nhỏ phải tập trung học kiến thức, đắm chìm vào các kỳ thi, rảnh ra chút nào lại đăng ký học các lớp kỹ năng sống, lấy đâu ra thời gian cho sách.

Vậy đấy! “Những cuộc phiêu lưu kỳ thú của tuổi nhỏ” bị nằm im trong tủ sách, trong thư viện nhà trường, để rồi sau đó, chúng ta lại la lên trên mặt báo về một văn hóa đọc đang đi xuống, rằng mỗi người Việt đọc trung bình 0,8 cuốn sách một năm13

ĐỌC SÁCH LÀ TỰ HỌC

Trên thực tế, những cuốn sách bị khóa kia hoàn toàn có thể hỗ trợ bọn trẻ trong việc học, chưa nói là có thể trở thành một người thầy thực sự,

với dẫn dắt mềm mại của mình khiến đứa trẻ tham gia vào quá trình tự học, tự đào tạo một cách tự nhiên nhất. Trước hết là mở rộng vốn từ, sử dụng các cấu trúc ngữ pháp nhuần nhuyễn từ lúc nào không biết thay vì khổ sở với mớ lý thuyết "danh từ, cụm danh từ, động từ và cụm động từ..." mà trẻ phải học ra rả để trả bài thi. Từ vựng của nhà văn được đặt trong không gian câu chuyện, khơi gợi tưởng tượng và cảm nhận thế giới bằng mọi giác quan. Chẳng hạn, khi các bé tiểu học đọc Những chiếc áo ấm của Võ Quảng theo phương pháp tương tác, các bạn nhanh chóng nhớ những từ và cụm từ "mưa phùn", "gió bấc", "lất phất", "run lên bần bật". Các em có thể minh họa bằng động tác cơ thể cho mỗi từ, mỗi hình ảnh và sau đó ngay lập tức có thể dùng chúng cho lời nói, câu văn của mình vừa

chính xác, vừa tràn ngập cảm xúc. Có em nói: “Vừa nghe đến từ mưa phùn là con đã run hết cả lên vì lạnh, nhưng cũng thích thích vì nghĩ đến Tết!”, và đây chính là điều tuyệt vời nhất mà sách có thể mang đến cho trẻ: cảm xúc! Khả năng rung động trước một tác phẩm văn học, trước cái đẹp, trước những câu chuyện giữa con người và con người - đó chẳng phải là điều mà môn văn trong nhà trường hướng tới sao?

Sách còn có thể là... trợ giảng đắc lực của thầy cô. Tôi còn nhớ, ngày chúng tôi học về Trần Hưng Đạo, về ba lần chiến thắng quân Nguyên, cô giáo sử khuyên đọc Trăng nước Chương Dương, Trên sông truyền hịch (Hà Ân), và tôi đọc. Cảm xúc hào hùng của thời đại lập tức bao bọc lấy tôi. Những con người,

những nhân vật lịch sử cười nói, giận hờn, thao thức... khiến tôi cứ trả bài môn sử là lại nhìn thấy họ đâu đó xung quanh. Điều này khiến tôi nhớ bài nhanh hơn cả khả năng tôi thường nhớ được. Những trang sách ấu thơ như thế mãi là “Suốt đời đi vẫn nhớ / Như đám mây ngũ sắc ngủ trong đầu” (Bằng việt).

Từ những cảm xúc nhiều cung bậc có thể nhận được qua sách, trẻ được hướng dẫn về các giá trị sống và kỹ năng xã hội. Có thông điệp nào mà trẻ không thể nhận được qua sách?! Tình yêu thương, tình mẫu tử, phụ tử, sự trung thực, lòng quả cảm, niềm trắc ẩn... và nhiều giá trị nhân văn khác nữa! Nó sẽ có hiệu quả mạnh hơn hàng trăm, hàng ngàn lần so với việc trẻ phải ra rả các kết luận của bài học Giáo dục công dân. Một bạn nhỏ đọc xong cuốn Anaruk, cậu

bé ở Greenland (Czeslaw Cent Kiewicz) đã chia sẻ rất ngây thơ: "Con đọc xong thấy quý những... món ăn mẹ nấu hơn." Bạn khác lại bảo: "Con sẽ bắt chước người Eskimo, kể chuyện cười để khỏi cãi nhau với bạn. Vừa vui lại thoải mái, không làm ai buồn." - đó là cách giải quyết mâu thuẫn của các bạn nhỏ ở Bắc cực. Cách hành xử của nhân vật, những câu chuyện nhà văn kể lại luôn có mục đích mà dễ hiểu, dễ tiếp thu thông qua rung cảm cá nhân giúp cho trẻ có nhiều trải nghiệm mới, từ đó xây dựng cho mình một bộ giá trị tinh thần - điều mà việc đánh giá hạnh kiểm ở trường không thể bao quát được.

Ở xã hội hiện đại bây giờ, khi mà những thông tin về hiện tượng trẻ bị trầm cảm hay nạn tự tử ở thanh thiếu

niên tăng lên, thì sách còn nâng đỡ đứa trẻ trong tuổi khủng hoảng dậy thì, giúp nó tìm được sự cân bằng và những ý nghĩa tích cực của cuộc sống.

ĐỂ SÁCH VÀ CÁC EM ĐƯỢC TỰ DO ĐẾN VỚI NHAU

Như mặt trời mọc lên mỗi sáng, sách và những đứa trẻ dù sớm dù muộn cũng cần được tìm đến với nhau tự nhiên và giản dị nhất. Nếu thay đổi cách tiếp cận, thay đổi phương pháp hướng dẫn trẻ, chúng ta sẽ đạt được điều này. Ngay cả công nghệ thông tin với e-book và nhiều phương tiện khác nữa cũng sẽ đóng góp tích cực vào việc đưa trẻ vào thế giới kỳ diệu của sách, thế giới tri thức phong phú và tinh tế về cảm xúc, là một trong những gốc rễ bền vững của việc xây dựng con người sáng tạo và tử tế

trong tương lai.

Hãy để những tủ sách chứa những cuốn sách sẽ là thầy, là bạn thân thương của các em không bao giờ còn bị khóa trái.

ĐỌC NHƯ MỘT ĐỨA TRẺ

— Nguyễn Thụy Anh —

Như một đứa trẻ đọc truyện, điều tồi tệ là khi bạn đọc đến hồi kết, và thế rồi xong. Ý tôi là thật đau khổ khi truyện không còn thêm nữa.

— Robert Creeley

Quan sát một đứa trẻ chưa đi học "đọc" sách. Nó nhìn tranh, nhíu mày, và hỏi. Nó lật sang trang ở những chỗ không quan tâm, dừng rất lâu để "phân tích" một bức tranh có chữ, đôi khi vài ngày chỉ đọc một chỗ. Có lúc người lớn đọc cho nó

phần lời rồi, nó vẫn chưa muốn rời. Nó đặt câu hỏi ngoài cốt truyện. Nó tưởng tượng thêm nhân vật để câu chuyện bỗng nhiên có một nút thắt mới. Nó không hài lòng khi nhà văn lại để nhân vật khóc, vì theo nó, nhân vật dũng cảm hơn nhiều. Lắm khi nổi hứng, đứa bé còn ghé mũi vào thơm nhân vật một cái... có nghĩa là, vừa đọc vừa tư duy. Vừa đọc vừa tưởng tượng. Vừa đọc vừa phản biện, vừa đọc vừa tương tác. Sự đọc ấy ngập tràn cảm xúc và cũng có tính... định hướng, mục đích rõ ràng: chỉ đọc những gì vào thời điểm nó quan tâm.

Sự đọc gợi cho nó nhiều suy nghĩ, liên tưởng, đem lại một "quá trình sống" thú vị cùng nhân vật và câu chuyện, khiến nó nảy ra thêm nhiều ý vui vui, khiến nó nhìn thế giới

quanh nó cũng vui theo, chỗ nào cũng gợi cho nó về bối cảnh câu chuyện, có người mẹ kể cho tôi, con gái chị sau khi đọc xong bài thơ Chuột túi thì đi đâu thấy cái túi cũng bảo: Túi của mẹ chuột túi! Những ví dụ tương tự rất nhiều, diễn ra hàng ngày, hẳn ai để ý cũng đều ghi nhận.

Thế nhưng, đến khi đứa trẻ vào trường học, cái sự đọc nằm trong khuôn khổ lớp học đã có một "quy trình". Việc di tay theo chữ, việc giải thích từ theo kiểu từ điển, việc tìm ý nghĩa và thuộc tóm tắt câu chuyện... những gì bé phải làm để "học" đã khiến bé dần dần không còn "đọc" như trước nữa. Cái bản năng muốn khám phá, thích tưởng tượng, cảm nhận cuộc sống và cả ngôn ngữ bằng mọi giác quan của đứa bé hoá ra lại cần cho việc đọc hơn là việc bẻ chữ, tách đoạn, phân tích... như chúng ta

đang dạy các em xử lý các câu chuyện trong sách giáo khoa. Dần dà, một thế hệ người đọc lớn lên, mất dần "nhiều cách đọc" họ từng có. Và chỉ còn lại một kiểu đọc, chăm chăm tìm hiện thực trong văn bản, lục lọi ý tứ của tác giả để, hoặc là tiếp nhận mù quáng, hoặc là phê phán đến cùng. Hiếm khi có sự rung động đặc biệt khi một từ ngân lên trong tâm trí. Hiếm khi nghe được âm thanh, cảm được mùi vị của từ ấy. Tất cả chỉ còn lại một định nghĩa! Một nhà văn kể cho tôi nghe câu chuyện, vị lãnh đạo nọ đọc xong tác phẩm của chị về một sinh viên mất mát niềm tin kéo theo hành vi tiêu cực. Đọc xong, vị này nhắn tờ báo "gọi... cô sinh viên ấy đến cho tôi nói chuyện". Hoặc đôi khi tôi nhận được câu hỏi của bạn đọc về một bài thơ, một truyện ngắn, chất

vấn “nhân vật chính là ai”, “chị có ở thành phố đó đầu mà viết thế”, “vì sao...?” và rất nhiều những "vì sao”, với câu chuyện Thánh Gióng trong tưởng tượng của nhà văn Nguyễn Đình Thi cũng vậy, nếu không có một cách đọc khác, chăm chăm lấy một chuẩn “không được chỉnh”, thì sẽ khó hiểu và khó chấp nhận việc nhân vật có thể đi lại, nói năng, hành động rất khác trong trí tưởng tượng của một con người! Khác những gì mình từng biết và từng được đọc.

Cuối cùng, tôi cảm thấy, chúng ta sẽ không phải vất vả gây dựng văn hóa đọc như bây giờ mọi người hô hào, lo lắng nếu việc đọc trong nhà trường được xây dựng nương theo cách đọc của một đứa trẻ hồn nhiên: mở rộng vòng tay, ánh mắt, trái tim đón nhận thế giới, đồng thời cũng không ngần ngại bày tỏ suy nghĩ của

mình theo cách của mình. Quá trình đọc cũng là quá trình suy ngẫm, và sách chỉ là cái cớ để chúng ta bắt đầu quá trình ấy mà thôi.

Giống như học giả Nguyễn Duy Cần từng nói trong cuốn sách Để trở thành nhà văn, rằng người viết không được nghĩ thay cho độc giả, mà chỉ khơi gợi. Thế thì khi đọc, độc giả cũng phải hiểu giá trị "khơi gợi" của tác phẩm, không đòi hỏi tác giả phải có trách nhiệm nghĩ thay cho mình. Sự đồng cảm cao nhất sẽ đạt được khi dòng suy tưởng của tác giả chạm đến mạch tâm sự của người đọc, nhắc nhớ họ điều gì, cho họ cơ sở để tiếp tục nghĩ và sống.

NÊN CÓ TỦ SÁCH TRONG GIA ĐÌNH

— Nguyễn Cảnh Bình —

Một cuốn sách có thể quyết định một đời hay hay dở của một đứa trẻ.

— Terfaut

Những đứa bé có gu đọc sách vượt xa lứa tuổi: Nguyễn Bình, Đồ Nhật Nam (hai em viết sách và dịch sách) - thích đọc sách khoa học, lịch sử, không thích truyện tranh. Hai trường hợp này chứng tỏ: những nhà nghiên cứu có thể đưa ra một lời khuyên chung cho từng lứa tuổi khi chọn lựa sách, thế nhưng, trẻ em vẫn là những thế giới riêng, mỗi đứa là

một cá thể đặc biệt, không lặp lại, vì thế, gu đọc sách của chúng cũng khác nhau, không thể nói là vượt xa hay không tụt hậu so với lứa tuổi.

Ở đây có sự ảnh hưởng của gia đình, thói quen đọc và việc lựa chọn sách của bố mẹ, tính cách của đứa trẻ... Tôi cho rằng không chỉ Nhật Nam hay Nguyễn Bình có gu thích đọc sách lịch sử, khoa học và xa cách với truyện tranh. Chẳng qua những bạn nhỏ này được biết đến nhiều hơn qua truyền thông mà thôi.

Nguyễn Bình và Đỗ Nhật Nam đều là những đứa trẻ thông minh, đáng để theo dõi, cổ vũ, khuyến khích, cảm phục và khen ngợi, nhưng cũng chưa hẳn đã là những khác biệt đến mức không thể hiểu được. Các em cũng khá tiêu biểu cho những đứa

trẻ cùng thế hệ, dù không phải là tất cả, khi gu xem, gu đọc đều đã thể hiện ảnh hưởng của mạng internet và toàn cầu hóa: rất hứng thú với những tri thức có tính quốc tế và thành thạo sử dụng mạng để chủ động tìm kiếm tri thức.

Về sách cho tuổi nhỏ và tuổi mới lớn, hiện có nhiều nhà xuất bản, công ty sách quan tâm đến dòng sách cho lứa tuổi mới lớn, đặc biệt là Kim Đồng, Nhã Nam, NXB Trẻ...

Tuy nhiên, gần đây tôi thấy những người làm sách tập trung nhiều hơn vào mảng kỹ năng, các sách hướng dẫn lối sống, tâm lý. Thực ra, những thể loại ấy đều cần thiết, có thể trở thành những "bí kíp" quan trọng cho các em khi vào đời. Thế nhưng, tôi vẫn mong có thêm những cuốn sách văn học dành cho trẻ em, trong đó

gửi gắm nhiều điều về những giá trị sống mà những cuốn sách kỹ năng không thể đưa đến cho các em một cách tự nhiên. Những rung động nho nhỏ với tình đầu, những cảm xúc khó giải thích, những băn khoăn đau khổ đầu đời... các em được chia sẻ nhiều hơn qua các tác phẩm văn học, chẳng hạn, các tác phẩm của nhà văn Nguyễn Nhật Ánh.

Gần đây, có những cuốn sách dành cho người lớn hoặc có yếu tố khiêu dâm được xuất bản, nhìn chung nhà làm sách có thông điệp khuyến cáo nhưng không hạn chế người đọc bằng các biện pháp cụ thể. Tôi vẫn cho rằng nên có sự phân loại sách theo lứa tuổi để các em nhỏ và bố mẹ các em dễ lựa chọn sách cho mình, tiết kiệm thời gian và sức lực. Nhưng cũng cần lưu ý rằng phải

những tác phẩm khiêu dâm rẻ tiền với những yếu tố tính dục hoặc gợi cảm như là một phần không tách rời của tác phẩm văn học nghiêm túc, phục vụ cho mục đích của nhà văn.

Nếu như bạn may mắn, trong gia đình bạn đã có ông bà, bố mẹ, hoặc anh chị, chỉ cần một trong số đó, đã lập sẵn tủ sách trong gia đình. Việc của bạn là thừa hưởng và làm giàu thêm cho tủ sách đó. Có công việc nào thú vị hơn một công việc dù chưa làm nhưng cũng đã biết chắc rằng thành quả sẽ khiến bạn tự hào.

Nếu như bạn không may mắn bằng thì cũng có sao đâu, tự bạn hãy lập tủ sách đó. Hãy bắt đầu với những gì bạn đọc từ những năm tiểu học, sau đó là trung học và rồi đại học. Tủ sách ban đầu là các tác phẩm văn học kinh điển như Cuốn theo chiều

gió, truyện cổ tích của Andersen hay Tấm cám và truyện lịch sử Việt Nam, Doraemon và Conan các loại..., hãy bổ sung vào sách kiến thức về thiên văn và nghệ thuật, các tiểu thuyết từ kinh điển đến sách truyện đương đại, kể cả sách về âm nhạc, điện ảnh nếu bạn muốn tìm hiểu. Đừng giới hạn những lĩnh vực mà mình muốn đọc, nếu bạn thực sự muốn.

Không nói chung chung nữa, tôi đưa ra một con số cụ thể: trong bốn năm đại học, nên đọc ít nhất là 50 cuốn sách, không tính các giáo trình nhé, và cũng đừng gộp vào đó các loại sách ngôn tình trên mạng. Đó không phải là một con số lớn. Thậm chí, với những sinh viên đọc nhiều, con số đó chẳng ấn tượng chút nào. 50 là một con số vô cùng chừng mực rồi.

Bạn có thể mua sách mới hoặc cũ và cả mượn, trao đổi.

Sở hữu một cuốn sách về mặt vật chất (có hẳn một bản sách trong tay) không quan trọng bằng sở hữu nó về mặt tinh thần. Mà tinh thần cũng là giá trị chính của một cuốn sách, nếu nói công bằng, còn về vật chất, sách chính xác là một hàng hóa đặc biệt.

THƯ VIỆN NGÀY NAY

— Nguyễn Cảnh Bình —

Thư viện là nơi bạn có thể đánh mất sự ngây thơ mà không cần đánh mất trinh tiết.

— Germaine Greer

Thư viện là một cái nôi về văn hóa khi chưa có các trường đại học. Thư viện Alexandrina ở Alexandria, Ai cập là thư viện đầu tiên trên thế giới, là nơi các trí thức, triết gia gặp nhau. Thời đó, tri thức chưa phải là thứ phổ cập, chỉ một số ít người rất hạn chế, có đủ tri thức và trình độ mới được vào thư viện. Không chỉ là nơi

cung cấp tri thức, thực chất Thư viện Alexandria còn là một biểu tượng của sự thịnh vượng và quyền lực của Ai Cập cổ đại.

Vì bị cháy (có nhiều giả thiết về thời điểm thư viện bị cháy - hoặc trước hoặc sau Công nguyên), nhiều sách và tài liệu trong thư viện đã bị đốt trụi và đến nay, giá trị của Thư viện Alexandria vẫn chưa thể cân đo đong đếm được.

Bên cạnh đó, có Thư viện Quốc hội Mỹ hay chính là thư viện quốc gia của nước này, đặt tại thủ đô Washington, D.C. Hiện đây là thư viện lớn nhất trên thế giới, xét về diện tích lưu trữ sách. Đây cũng là một trong những địa điểm quan trọng nhất của ngành lưu trữ thế giới.

Nhưng mọi thứ dần phát triển theo thời gian. Các trường học, trường đại học dần xuất hiện và mỗi ngôi trường lại lập ra thư viện riêng. Thư viện trường học lại trở thành cái nôi văn hóa của những người theo học hoặc giảng dạy tại đó.

Về sau, mỗi địa phương cũng lập ra các thư viện riêng. Không ai có đủ tiền để mua quá nhiều sách, mà có đủ tiền cũng không có nơi chứa, bảo quản. Thư viện lập ra một phần để giải quyết vấn đề này. Đó là các thư viện cộng đồng, làng xã, quận huyện, thành phố, tỉnh... còn thư viện cá nhân lại là một chủ đề khác.

Sự tồn tại của thư viện phụ thuộc vào mỗi quốc gia và nền dân trí. Thư viện ở Việt Nam có hiệu quả không cao. Đó không phải là những nơi trí

thức hội tụ, không phải là nơi giới trẻ tìm đến để mượn sách vì những cản trở bên ngoài, cũng không tổ chức được nhiều hoạt động thúc đẩy văn hóa, trừ Thư viện Quốc gia Việt Nam ở Hà Nội và vài thư viện lớn khác. Hệ thống thư viện ở các tỉnh, huyện, xã ngày càng nghèo nàn, lạc hậu và trôi ra ngoài dòng chảy các hoạt động văn hóa và tri thức hiện nay.

Thêm nữa, sự phát triển của internet khiến vai trò của thư viện thay đổi. Ngày nay, có thư viện trên mạng và thư viện cá nhân của các dòng họ. Gõ "thư viện online" trên Google sẽ cho ra rất nhiều trang mạng đọc sách tiếng Việt, hoặc trả tiền hoặc miễn phí (không đúng luật). Thư viện online cũng tương đương với thư viện trên thực tế, có thể mua thẻ đọc, nhưng người đọc không phải di

chuyển. Ở Việt Nam, bản quyền vẫn còn là một vấn đề lớn ở nhiều lĩnh vực, trong đó có sách.

Hơn bao giờ hết, thư viện cần đến bạn đọc và cũng có điều ngược lại. Xu hướng phát triển của thư viện là giúp bạn đọc ít phụ thuộc vào thư viện, giảm công sức đi lại của bạn đọc, khi đó người dùng đã nắm vững kỹ năng thông tin để tự giúp mình và các dịch vụ hầu như được cung cấp từ xa. Nhưng để đến được bước tiến đó, bạn đọc trước hết vẫn nên đến thư viện. Thi hào Goethe đà dùng đến văn chương để nói về thư viện: "Đến thư viện như đi vào một nơi phô diễn sự giàu sang tột đỉnh, ở đó lãi suất hậu hĩnh đang được thanh toán một cách thầm lặng. Người hưởng lãi suất trực tiếp đó chính là người dùng, nhưng nếu nhìn rộng

hơn, trên phương diện giáo dục, lãi suất hậu hĩnh đó là của tất cả chúng ta”.

CHƯƠNG VI: SÁCH VÀ NHỮNG ĐIỀU THÚ VỊ

TÓM TẮT

Sách = tri thức, đây là một quan niệm phổ biến và rõ ràng là đúng.

Sách là một loại hình thưởng thức vừa đại chúng vừa cao cấp, đôi lúc còn khá hàn lâm, tùy thuộc vào loại sách. Ngoài tri thức ra, sách thường được gắn với văn hóa, thường tạo cảm giác gì đó cao quý (quan niệm này vừa đúng lại vừa không đúng), hơn là so với phim, nhạc - những loại hình thưởng thức đại chúng hơn.

“ĐỌC SÁCH THẬT PHONG CÁCH”

— Nguyễn Cảnh Bình —

Bộ lông làm đẹp con công, học vấn làm đẹp con người.

— Ngạn ngữ Nga

Gs Nguyễn Phương Mai, tác giả hai cuốn sách Tôi là một con lừa và Con đường Hồi giáo, lại chiêm nghiệm đọc sách cũng tự nhiên như việc ăn uống hằng ngày bởi: “Tin tức là nước nôi, đọc để tồn tại. Các bài báo là thức ăn nhẹ, chè cháo lót dạ. Còn sách? Sách là nguồn năng lượng bền vững; là cơm, mì, thịt, cá; là kho

nhiên liệu mạnh mẽ và dai sức để trí óc lúc nào cũng có thể mở tung cánh cửa, tự do tung hoành, thả sức lựa chọn, kết hợp và giao hòa các ý tưởng”.

Làm gì để cổ vũ văn hóa đọc, liệu có thể xây dựng một xã hội đọc sách văn minh được không? Làm thế nào để mang lại sách tốt và tri thức cho trẻ em, học sinh?

Chúng ta sẽ phải bắt đầu bằng những việc cụ thể, thực chất như vận động, quyên góp, tặng sách, nhất là vận động những cựu học sinh, doanh nghiệp địa phương tặng sách cho trường học, trẻ em ở địa phương mình.

Chúng ta say mê sách và cũng say mê những hình ảnh đẹp. Hình ảnh

người đọc sách chính là một hình ảnh đẹp. Hãy đọc sách và chụp lại hình ảnh hiện đại, thời thượng và thân thiện của sách ấy - một nét văn hóa đang bị "ruồng rẫy" trong cuộc sống hiện đại. Những bức ảnh này thay thế những cướp, giết, hiếp, sốc, sex, sến, nhảm... mà mạng xã hội "đập" vào mặt bạn mỗi ngày, vậy tại sao không? Một làn gió mát và trong lành hơn. Sẽ không cần phải nói nhiều bạn chỉ cần nhìn vào những bức ảnh, bạn sẽ thấy: con người khi đọc sách thật là đẹp!

CÁCH BẢO QUẢN, LƯU TRỮ SÁCH

Sách có thể ít đi một chút, nhưng phải tốt đẹp hơn. Không nên đặt một cuốn sách tầm thường lên giá sách. Đừng ăn cắp thời gian của người lao động trung thực.

— Nikolai Alekseyevich Ostrovsky

Những cuốn sách cần có những khu vực lưu trữ thích hợp. Sách cũng cần chỗ để "thở". Trải qua thời gian, giấy trong cuốn sách có thể bị dính và ẩm ướt do độ ẩm trong phòng hoặc không có không gian giữa các cuốn sách, điều này có thể làm chữ bị mờ đi và trang giấy có thể bị rách. Dưới đây là một số cách để bảo quản cuốn sách yêu quý của bạn.

Bọc bìa sách

Hãy bắt đầu bảo quản cuốn sách từ phần bìa ngoài cùng. Nếu bạn đặt cuốn sách vào trong hộp không chứa axit hoặc hộp vỏ nhựa chống tia uv thì sách sẽ mới trong một thời gian dài hơn.

Lau bụi

Cách tốt nhất để bảo quản bộ sưu tập sách yêu thích của bạn là lau bụi ít nhất sáu tháng một lần. Hãy lau bụi từ gáy sách đến bìa để loại bỏ bụi bẩn. Chú ý rằng các bạn có thể sử dụng chổi trang điểm cũ để loại bỏ bụi một cách nhẹ nhàng hơn.

Tạo không khí giữa các cuốn sách

Điều quan trọng là không gói sách cũ quá chặt, hoặc để các cuốn sách quá gần nhau trên các kệ. Nếu để như vậy sách rất dễ nhàu nát và bị trầy xước khi bạn lôi sách ra để đọc. Cách tốt nhất để bảo quản sách là cung cấp cho những cuốn sách một khoảng cách nhất định để tạo sự thoáng mát, ngăn độ ẩm phát sinh từ

những cuốn sách.

Phòng lưu trữ sách rất quan trọng

Quá nhiều ánh sáng mặt trời trong phòng sẽ làm cuốn sách bị khô cứng và chữ trên trang bìa của cuốn sách có thể bị mờ dần.

Nếu sách của bạn bị nấm mốc

Nếu sách của bạn bị nấm mốc, hãy nhẹ nhàng loại bỏ. Chà cuốn sách với một miếng vải khô và phơi cuốn sách dưới ánh mặt trời khoảng 45 phút.

Bằng cách những cách bảo quản sách đơn giản trên, bạn có thể giữ cho những cuốn sách yêu quý của bạn bền đẹp mãi mãi.

CÓ NÊN ĐỌC SÁCH THÀNH TIẾNG KHÔNG?

— Rosie Nguyễn & Lâm Hạ

Có một số sách chỉ nên nếm qua, có một số nên nuốt và có vài quyển nên nhai và tiêu hóa.

— Francis Bacon

Tốc độ đọc trung bình là 250 từ/phút (khoảng một trang sách). Tốc độ nói trung bình là 125 từ/phút. Nên khi đọc sách thành tiếng sẽ làm giảm tốc độ đọc. Một số người tuy không có thói quen đọc thành tiếng nhưng lại vô thức mấp máy môi theo mỗi từ họ đọc, như vậy cũng hạn chế việc đọc

nhanh.

Một số người muốn luyện khả năng đọc nhanh để đọc được nhiều sách và tài liệu trong thời gian eo hẹp. Để làm vậy người ta thường không đọc tất cả các từ trong một câu hay một dòng mà họ lướt mắt để đưa độ phủ của mắt qua nhiều từ hơn, họ đọc những từ quan trọng trong dòng, hoặc đọc thành từng cụm ba. bốn từ. Với cách làm đó ta có thể nâng tốc độ đọc lên đến 400 - 500 từ/phút.

Việc đọc thành tiếng hay không còn tùy vào thể loại, và tâm trạng của độc giả. Để ghi nhớ lâu, vừa đọc vừa suy nghiệm thì nên đọc thầm, đọc bằng mắt và trí não. Vừa đọc vừa suy nghĩ, tìm hiểu những thông tin liên quan, những kiến thức mới mình chưa biết.

Sách về kỹ năng thì nên đọc thầm, vừa đọc vừa ghi nhớ.

Sách văn học nên đọc bằng mắt, vừa đọc vừa tư duy, tưởng tượng. Nghiên cứu kỹ những đoạn quan trọng.

Đọc sách giúp khai mở tư duy, làm giàu trí tưởng tượng của chúng ta. Vì vậy chúng ta nên giữ im lặng cho việc đọc (tất nhiên có những đoạn gây cười thì bật cười, nhưng những tác giả càng hài hước thì sau nụ cười, thường chứa đựng những chân lý quý giá). Việc giữ yên lặng, tĩnh tâm khi đọc sẽ giúp cho việc tư duy nhạy bén hơn, đôi khi nó giúp chúng ta khơi mở được những tiềm năng chúng ta chưa biết về chính bản thân mình. Đọc những tác phẩm hay, nó khơi gợi mầm mống ham muốn viết

trong bạn. Có lẽ nhiều nhà văn cũng bắt đầu những dòng đầu tiên một cách tương tự.

Đọc thành tiếng thì thích hợp với việc đọc thơ. Thơ khác văn xuôi hoặc những tác phẩm kỹ năng sống. Thơ dường như là những giọt cảm xúc bật ra từ rung cảm của nhà thơ. Nếu người đọc đồng cảm với nhà thơ, đọc được một bài thơ tâm đắc, thì việc đọc to lên sẽ tạo một khoái cảm ngôn ngữ thú vị. Chúng ta đang trải qua những cảm xúc chân thật nhất của một con người gửi gắm qua ngôn từ. Mà ngôn từ luôn luôn là cánh cửa bí mật mở ra những miền đất mới, quan trọng là bạn có biết cách mở chúng hay không mà thôi, có đôi khi, nghe thanh âm của thơ vang lên, tôi đã bật khóc.

THẾ GIỚI SÁCH VÀ THỰC TẠI

— Dương Linh (*15*) —

Sách vở là con tàu tư duy vượt qua sóng nước thời gian và trân trọng chở những hàng hóa quý giá từ thế hệ này sang thế hệ khác

— Francis Bacon

Trong cuộc sống áp lực bộn bề này, nếu mỗi người có riêng cho mình một sở thích, một đam mê nào đó thì cán cân cuộc sống ít nhiều sẽ được cân bằng. Một khi đã gọi là cân bằng thì chỉ cần quá lên một chút, cán cân sẽ bị lệch đi.

Người ta vẫn thường dùng từ mọt sách để chỉ những người cả ngày vùi đầu vào sách vở hay yêu chữ nghĩa điên cuồng. Không khó khăn gì để nhận ra những người này qua cặp kính dày cộp ngồi cặm cụi trong thư viện bên cạnh là những cuốn sách chi chít chữ. Cái hay đồng thời cũng là cái dở của những người đọc sách đó là vì họ biết nhiều nên thường nhận được sự tán dương, ngưỡng mộ lúc đầu. Nhưng dần về sau họ sẽ tự tách mình khỏi thế thế giới ấy vì sẽ có lúc họ thấy những người xung quanh không đủ tầm, không đủ kiến thức để nói chuyện với họ.

Người thích đọc sách có tư duy logic, mạch lạc, thích đưa ra lý lẽ để tranh luận hay phản biện, nhưng trong một môi trường ưa "dĩ hòa vi quý", ngay lập tức họ sẽ trở thành những kẻ ồn ào, phiền toái.

Mọt sách là những người được xem là ngoài sách ra thì ngu ngơ về cuộc sống tức là họ chỉ sống tốt trong thế giới sách của họ mà thôi. Tuy không thể bao đồng tất cả nhưng tôi đồng ý với nhận định này.

Hồi mới biết tình yêu là gì, con gái thường rung rinh bởi những anh chàng thông minh, hiểu biết. Mối tình đầu của tôi cũng là người như thế. Tôi yêu anh bởi tính thật thà, nụ cười đẹp và cả sự thông minh, vốn cũng là người yêu đọc sách mỗi lần ngắm anh trong chiếc sơ mi trắng bên cuốn sách anh đang say mê đọc, tôi càng thấy mình may mắn khi được người con trai như thế yêu thương... Nhưng dần dần khi tất cả những rung động ấy qua đi, khi phải tính toán, khi phải đời hơn với những đường tương lai sau khi ra

trường, tôi mới nhận ra khoảng cách vô hình giữa chúng tôi bấy lâu nay quá lớn. Anh thường dùng những từ đậm tính sách vở vào những cuộc tranh luận, khiến cả hai đều thấy mệt mỏi. Tuy đây không phải là nguyên nhân chia tay, nhưng qua đó tôi nhận ra rằng trường học tốt nhất vẫn là trường đời. Cuộc sống này có nhiều điều mà sách vở không có. Dù suy cho cùng, sách vở cũng từ con người mà ra. Nếu mỗi bản thân không trực tiếp trải nghiệm, chỉ sử dụng những điều đã học, được đọc từ sách, vô hình trung sẽ trở nên sáo rỗng, áp đặt, đặc biệt là trong các mối quan hệ.

Không thể phủ nhận con người cần sách, cần đọc sách. Người đọc sách ít nhiều vẫn sẽ hiểu biết hơn những người ít đọc, nhưng đừng đọc theo lượng mà hãy đọc theo chất. Biết

mình muốn đọc gì? Và có thật sự hiểu cuốn sách hay không? Có không ít người mê sách và am hiểu nhiều lĩnh vực nhưng số người khôn khéo áp dụng được tất cả những kiến thức sách vở đó vào cuộc sống đời thường thì không phải là nhiều, vì sao cần phải khôn khéo? Bởi nếu không như thế, ngược lại sẽ dễ bị gọi là kẻ cù lần không biết gì ngoài sách, hay khó nghe hơn là “suốt ngày làm ra cái vẻ hiểu biết”. Việc cân bằng giữa hai thế giới sách vở và thực tại yêu cầu người đọc sách ý thức rõ được vai trò cụ thể của mình trong mỗi thế giới để có cái nhìn, thái độ và hành động phù hợp.

Việc chọn bạn để chơi, chọn người để yêu tuỳ vào khẩu vị và hình mẫu của mỗi người. Một người không thích đọc sách thì khó có thể ngồi cà

phê với cô bạn cứ ôm khư khư quyển sách, hay không thể ngồi tựa vào vai một anh chàng đang mê mẩn đọc sách dù không gian xung quanh có lãng mạn thế nào đi nữa. Còn với cá nhân tôi, tôi vẫn muốn khuyên các bạn rằng: Hãy tạo cho mình thói quen đọc mỗi ngày. Việc tìm cho mình những người bạn thích đọc sách, hoặc tham gia một cộng đồng thích đọc sách nào đó là một ví dụ để kích thích đam mê đọc sách, ví dụ: Tôi đang tham gia một nhóm có tên "Book exchange group". Đúng như tên gọi, nhóm là nơi các thành viên chia sẻ với nhau những cuốn sách mình đã đọc, những câu nói hay trong sách,... và thỉnh thoảng tổ chức các buổi offline để cùng chia sẻ cảm nhận về sách. Đây là một hoạt động vô cùng ý nghĩa và thiết thực để xây dựng thói quen đọc sách và văn hóa đọc cho cộng đồng.

(15) Tác giả cuốn sách Nhật Bản đến và yêu do Alphabooks phát hành.

BÍ QUYẾT ĐỌC 60 CUỐN SÁCH MỘT NĂM

— Rosie Nguyễn —

Không cần phải có thời điểm và địa điểm đúng để đọc sách. Khi tâm trạng muốn đọc tới, ta có thể đọc ở bất cứ đâu.

— Lâm Ngữ Đường

Bí quyết đó là: mỗi tuần tôi đọc một quyển sách. Con số 60 quyển sách/năm vừa nghe qua có vẻ rất nhiều, nhưng nếu bạn chia nhỏ thời gian ra, một năm có 12 tháng, một tháng có bốn tuần, vậy là gần một tuần đọc xong một quyển sách thì

một năm bạn sẽ đọc khoảng 60 quyển sách.

Với cách tính này, bạn sẽ không còn cảm thấy áp lực với con số "to đùng” kia nữa. Với tôi, con số lý tưởng khi đọc sách là mỗi tuần đọc hết một quyển sách tiếng Anh với độ dài khoảng 300 trang, nên đọc những quyển sách ngắn hơn, hay sách tiếng Việt thì chắc chắn tốc độ đọc của bạn sẽ nhanh hơn.

300 trang sách trong vòng một tuần có vẻ là con sô bất khả thi với nhiều người ở thời điểm hiện nay?

Thật ra, khi các bạn sắp xếp thời gian một cách hợp lý, mỗi ngày bạn chỉ cần đọc từ 20-30 trang sách với thời lượng từ 30 phút đến một giờ thì đó không phải là một con số quá sức

với bất kỳ ai.

Mỗi ngày chỉ cần dành một ít thời gian để đọc sách như một cách tích lũy, đến khi hết một năm và nhìn lại bạn sẽ thấy "ồ, hóa ra năm nay mình đã đọc mấy chục quyển sách rồi!”, và tất nhiên kiến thức của bạn cũng sẽ tăng lên rất nhiều.

Goodreads.com - trang mạng xà hội về sách lớn nhất thế giới là nơi mà tôi thường hay ghé thăm để đọc thông tin tổng quan về những quyển sách rồi từ đó chọn lựa cho mình những tựa sách ưng ý.

Tôi cũng thường bỏ qua và không đọc sách về tình cảm nam nữ hay ngôn tình quá nhiều, dù tôi biết có nhiều tác phẩm ngôn tình viết rất hay nhưng nếu đọc nhiều sách thể loại này thì tâm trạng sẽ trở nên ủy

mị, sướt mướt và không có nhiều lợi ích về lâu dài cho quá trình tự học của bản thân.

Còn nếu bạn đã hình thành thói quen đọc sách rồi thì hãy dần dần nên nâng tầm từ việc đọc những quyển sách dễ sang những quyển khó hơn, cần hàm lượng chất xám cao hơn một chút để từ đó nâng khả năng đọc sách của mình.

Bên cạnh việc tham khảo đọc sách, Goodreads còn là nơi để tôi tham gia các thử thách đọc sách, cứ mỗi năm, tôi sẽ đặt ra tiêu chí là năm nay mình sẽ phải đọc bao nhiêu quyển sách, và kế hoạch năm tới sẽ là 65 quyển.

Bên cạnh đó, việc đọc sách không chỉ đơn thuần là đọc xong và gấp lại. Mỗi lần đọc xong một quyển sách,

bạn nên đánh dấu là quyển đó đã đọc rồi và viết một vài nhận xét, suy nghĩ của mình về quyển sách đó.

Trang Goodreads sẽ cho bạn biết với tốc độ hiện tại thì bạn đã đạt được bao nhiêu phần trăm so với mục tiêu đề ra để bạn "tăng tốc" cho kịp con số mà bạn đã đặt ra ban đầu.

BÍ QUYẾT ĐỌC SÁCH CỦA NGƯỜI NỔI TIẾNG

— Lâm Hạ —

Việc đọc sách đối với trí tuệ cũng có tác dụng như tập thể dục đối với thân thể.

— J. Addison

Cá nhân tôi thường quan tâm đến việc đọc của nhà văn, dù tôi biết những nhà kinh tế, chính trị gia hay những con người thành công trong một lĩnh vực nào đó đều không thể thiếu sách.

Có một cuốn sách mà tôi nghĩ những bạn muốn tìm hiểu về việc đọc của nhà văn sẽ rất thích, là cuốn thế giới là một cuốn sách mở. Lévai Balázs đã tổng hợp những bài phỏng vấn về quá trình những nhà văn kiến tạo một tác phẩm và những tác giả, những cuốn sách họ đã đọc. Về việc đọc mỗi người lại lựa chọn một cách, xin đơn cử một vài nhân vật nổi tiếng, để chúng ta hiểu thêm một phần thế giới của họ.

Diễn viên Philip Anthony Hopkins, một ngôi sao lừng danh thế giới với nhiều vai diễn bất hủ. Ông được xem như một trong những diễn viên xuất sắc nhất mọi thời đại của nước Anh cũng như của thế giới, ông đã đặt dấu ấn cực mạnh với vai diễn Hannibal Lecter, một bác sĩ biến thái có sở thích ăn thịt người vào năm 1991 trong phim The Silence of

the Lambs (Sự im lặng của bầy cừu). Ông được nhận một ngôi sao danh dự trên Hollywood Walk of Fame (Đại lộ Danh vọng Hollywood) vào năm 2003 và được phong làm Viện sĩ của British Academy of Film and Television Arts (tạm dịch: Viện hàn lâm Nghệ thuật Điện ảnh và Truyền hình Anh quốc) vào năm 2008. Để thành công trong các vai diễn, ông phải am hiểu về nhiều lĩnh vực. Những quyển sách mà ông đã đọc: Những ngày cuối cùng của Socrates của Plato, Nguồn gốc tiến hóa của các loài của Charles Darwin, Ideas an opinions của Albert Einstein.

Nhà vật lý Albert Einstein được trao Giải Nobel vật lý cho những cống hiến của ông đối với vật lý lý thuyết, và đặc biệt cho sự khám phá ra định luật của hiệu ứng quang điện, công

trình về hiệu ứng quang điện của ông có tính chất bước ngoặt khai sinh ra lý thuyết lượng tử. Einstein đã công bố hơn 300 bài báo khoa học và hơn 150 bài viết khác về những chủ đề khác nhau, ông cũng nhận được nhiều bằng tiến sĩ danh dự trong khoa học, y học và triết học từ nhiều cơ sở giáo dục đại học ở châu Âu và Bắc Mỹ. Ông được tạp chí Times gọi là "Con người của thế kỷ". Những thành tựu tri thức lớn lao của ông đã khiến tên gọi "Einstein" đã trở nên đồng nghĩa với từ thiên tài. Những quyển sách yêu thích của ông là: tiểu thuyết Đôn Kihôtê - nhà hiệp sĩ quý tộc tài ba xứ Mancha, tiểu thuyết triết học về những tranh luận của Thiên chúa, ý chí tự do và đạo đức The karamosow brothers của Dostojewski, sách của bác sĩ, nhà vật lý học người Đức Hermann Helmholtz,...

Tiểu thuyết gia người Mỹ Ernest Miller Hemingway, một nhà văn viết truyện ngắn và là một nhà báo. Ông là một phần của cộng đồng những người xa xứ ở Paris trong thập niên 20 của thế kỷ XX, và là một trong những cựu quân nhân trong Chiến tranh thế giới I, sau đó được biết đến qua "Thế hệ bỏ đi" (Lost Generation). Ông đã nhận được Giải Pulitzer năm 1953 với tiểu thuyết Ông già và biển cả, và Giải Nobel Văn học năm 1954. Nguyên lý Tảng băng trôi (Iceberg Theory) là nét đặc trưng trong văn phong của Hemingway. Nó được mô tả là sự kiệm lời và súc tích, và có tầm ảnh hưởng quan trọng trong sự phát triển của văn chương thế kỉ XX. Nhân vật trung tâm trong tác phẩm của ông là những người mang đặc trưng của chủ nghĩa khắc kỷ

(stoicism - chủ nghĩa chấp nhận nghịch cảnh), thể hiện một lý tưởng được miêu tả là “sự vui lòng chịu sức ép” (grace under pressure). Nhiều tác phẩm của ông hiện nay được coi là những tác phẩm kinh điển của nền văn học Mỹ. Là một nhà văn, cảm hứng bất tận của ông đến từ những tác phẩm văn học mà ông yêu thích như: tiểu thuyết The blue hotel (tạm dịch: Khách sạn màu xanh da trời) và The open boat của nhà văn Stephen Crane hay tác phẩm nổi tiếng Chiến tranh và hòa bình của Lev Nikolayevich Tolstoy, The American (tạm dịch: Người Mỹ) của Henry James...

Bên cạnh đó bạn có thể tìm hiểu về những cuốn sách mà những người bạn yêu thích quan tâm qua https://tiki.vn/nha-sach-tiki.

NHỮNG DÒNG SÁCH YÊU THÍCH CỦA TÔI

— Nguyễn Cảnh Bình —

Hãy cho tôi biết anh đọc sách gì, tôi sẽ nói anh là người thế nào.

— Ngạn ngữ Pháp

Đọc sách đúng lứa tuổi chưa bao giờ là việc đáng tiếc. Trẻ con, khi chưa đủ khả năng chủ động chọn sách, tốt hơn hết là đọc theo hướng dẫn của cha mẹ. Và tin mừng là mảng sách cho thiếu nhi Việt Nam không hề thiếu, đối với cá nhân tôi. Hai làng Tà Pình và Động Hía, Nhỏ anh, nhỏ em, Những vì sao đất nước, Trăng

nước Chương dương, Khởi nghĩa Ba Đình... là những câu chuyện thời thơ ấu của tôi, hun đúc tinh thần yêu nước, và trách nhiệm.

1.
Đến thời đi học, các sách truyện về phong tục, lịch sử Việt Nam như Thượng kinh ký sự, Truyền kỳ mạn lục... đọc rất nhẹ nhàng, hấp dẫn, giúp tôi hiểu về dân tộc, địa lý, đất nước và con người Việt Nam ngày xưa, hiểu về cuộc sống thời phong kiên. Những cuốn này đều được nhắc đến trong chương trình học, và tôi khuyên bạn là nên tìm đọc đầy đủ tác phẩm, hơn là chỉ đọc và học đoạn trích trong sách giáo khoa. Điều đó giúp nuôi dưỡng lòng yêu sách và cũng rèn thói quen chủ động tìm đến với sách.

2.

Các sách như Thủy Hử, Tam quốc Diễn nghĩa, sử Ký, Đông chu Liệt Quốc, Hán Sở tranh hùng... giúp tôi có cái nhìn về con người, văn học và tính cách của Trung Hoa. Đồng thời, niềm say mê lãnh đạo, "cầm quân" và hoạch định chiến lược cũng được hun đúc từ đây. Những bộ truyện này thường hợp với nam giới hơn là nữ giới, nhưng các độc giả nữ không nên vì thế mà từ chối đọc ngay từ đầu. Tốt nhất là nên tự biết mình có thích đọc hay không.

3. Về sách văn học, sau khi học xong phổ thông, tôi không còn đọc nhiều và đến nay đó không còn là mảng Ưu tiên của tôi khi chọn sách. Nhưng ngay từ những năm cấp ba tôi đã đọc rất nhiều các tác phẩm văn học. Nhiều cuốn với tôi thấy có ý nghĩa và có ích là Đèn không hắt

bóng, Bông hồng vàng và bình minh mưa, Bố già, Shogun tướng quân... hay cuốn Liêu trai Chí dị của Bồ Tùng Linh. Riêng bộ Liêu trai Chí dị, tôi đọc có lẽ ba, bốn lần.

4.
Làm nên - 400 điều trường học vẫn không dạy bạn của H.N. Casson, các cuốn sách về tư duy và kỹ năng sống của John Maxwell, Zig Ziglar, A magic of Thinking Big hay 7 thói quen của người thành đạt... dạy cách tư duy, dám nghĩ, dám làm, khuyến khích, động viên người đọc.

Những cuốn sách cho lời khuyên hữu ích và ý nghĩa thì có giá trị hơn những bài học bắt buộc ở trường đại học, và đến nay tôi vẫn giữ nguyên suy nghĩ đó. Những trang sách đó về sau tôi vẫn tiếp tục giở lại vào một vài dịp, để chiêm nghiệm những

việc đã qua và lên tinh thần cho những việc sắp tới. Và mỗi lần, tôi lại thấy rõ sự trưởng thành bên trong bản thân mình.

5.
Những cuộc đời song hành của Plutarch và xa hơn là các cuốn khác của Herodotus, hay Thucydides như History of the Peloponnesian War (tạm dịch: Lịch sử chiến tranh của người Peloponnesus). Bộ sách Những cuộc đời song hành, nếu được dịch ra có lẽ phải đến 3000 trang và rất nên, rất cần được xuất bản ở Việt Nam. Những cuốn sách này mang lại kiến thức và hiểu biết về nền văn minh Hy Lạp, La Mã... - nền tảng của nền văn minh phương Tây. Tôi rất hâm mộ những nhân vật như Solon, Lycugus. Tôi thấy sự kỳ vĩ trong khả năng của con người và

nhờ đó, những khao khát "nghĩ lớn, làm lớn" trong tôi cũng được hun đúc. Nếu không muốn giới hạn bản thân mình, hãy để sách cung cấp cho bạn lòng tự tin đó.

Một cuốn căn bản khác là The History of the Decline and Fall of the Roman Empire (tạm dịch: Lịch sử suy tàn và sụp đổ của đế quốc La Mã) của Edward Gibbon sau này, hoặc sách Trung Quốc như sử ký Tư Mã Thiên, Đông Chu liệt quốc, Hán sở tranh hùng... Những cuốn sách này thể hiện sự vĩ đại và tầm nhìn của lãnh đạo, cả những mưu kế và chiến lược, ý chí và lòng quả cảm của con người.

6. Sách dạy về cách tổ chức, lập kế hoạch và dự trù, trù liệu công việc. Tôi để cử cuốn Vụ tập kích Sơn Tây của Benjamin F. Schemmer. Sách

kể về cuộc tấn công bằng máy bay của quân đội Mỹ vào một trại giam ở thị xã Sơn Tây, nay thuộc Hà Nội, trong chiến tranh Việt Nam năm 1970. Cuốn sách này khác với các cuốn tiểu thuyết trinh thám như Thám tử Sherlock Homes - thông minh và có đầu óc phân tích thật tuyệt vời nhưng lại là hư cấu. Trong cuốn Vụ tập kích Sơn Tây, đó là thực tế, được tác giả phân tích cẩn trọng và chi ly đến từng chi tiết, thể hiện những tính toán, cân nhắc kỹ càng trong thuật quân sự.

Một cuốn sách có tác động tương tự là tiểu thuyết trinh thám chính trị The Day of the Jackal của Frederick Forsyth, từng được xuất bản ở Việt Nam với tên Kẻ giết mướn Jackal, cũng rất hấp dẫn. Tôi đọc khoảng 5, 7 lần cuốn sách này. Mỗi lần đều học

thêm một chút về sự chi ly, cực kỳ cẩn thận và tính toán đến từng hành động...

Có hai cuốn khác nên được nhắc đến cùng nhau là Tìm hiểu thiên tài quân sự của Nguyễn Huệ của Nguyễn Lương Bích - Phạm Ngọc Phụng, xuất bản lần đầu cách đây chừng hơn 20 năm; cuốn Napoleon Bonaparte của E.Tarlé. Tôi học ở họ cách dùng binh thần tốc, cách điều binh khiển tướng và sự quyết đoán trong hành động, của việc lập kế hoạch. Sau khi đọc hai cuốn sách này, tôi còn viết một bài so sánh tài năng quân sự của Nguyễn Huệ và Napoleon. Họ thực sự giống nhau về nhiều mặt trong cách dụng binh và thời đại.

Một số cuốn khác cần kể ra như Nhớ lại và Suy nghĩ, Mặt trận phía Tây,

Bộ Tổng tư lệnh trong chiến tranh... Tôi đọc không phải là để hiểu về Hồng quân, về Chiến tranh thế giới thứ II mà để hiểu cách lập kế hoạch và triển khai công việc, triển khai các chiến dịch... Đây là mảng sách yêu thích của tôi nên tôi có rất nhiều gợi ý.

7. Để hiểu thêm về thời cuộc, tôi đọc Đợt sóng thứ 3 của Alvin Toefile (xuất bản năm 1996), Những trào lưu trong xã hội Mỹ, thế giới phẳng, Chiếc Lexus và cây ôliu, Tâm lý học đám đông, Quân vương, Chân dung những nhà cải cách tiêu biểu, Phúc ông tự truyện... Những cuốn sách này giúp tôi có cái nhìn về tương lai, về xã hội học, đặc biệt là tác động của kinh tế, của khoa học công nghệ đến đời sống con người ngày nay.

8. Dòng sách tư duy mới như kinh tế học hài hước, Phi lý trí, Điểm bùng phát, Trong chớp mắt, Những kẻ xuất chúng... giúp tôi có được cách nhìn rất sáng tạo và tìm được cội nguồn, căn nguyên của sự vật, hiện tượng, cho thấy ảnh hưởng của kinh tế xã hội đến lối nghĩ, cách hành xử của con người.

9. Hồi ký chính khách. Từ thế giới thứ ba đến thế giới thứ nhất (From Third World to First) hay Hồi ký Lý Quang Diệu của nguyên Thủ tướng Singapore Lý Quang Diệu; The Malay Dilemma của Mahathir bin Mohamad (Tổng thống thứ tư của Myanmar); hay cuốn Chặng đường dài đến với tự do (Long Walk to Freedom) của Tổng thống Nam Phi Nelson Mandela. Những cuốn sách kể về con đường của các lãnh tụ nhưng cũng cho thấy họ đã thay đổi

vận mệnh quốc gia như thế nào.

28 ngày đêm quyết định vận mệnh Trung Quốc, Dầu mỏ, Những đỉnh cao chỉ huy - Cuộc chiến vì nền kinh tế thế giới, Việt Nam cải cách kinh tế theo hướng rồng bay. Các cuốn sách này giúp tôi hiểu thêm về cách nền kinh tế thế giới vận hành.

10.
Hiến pháp Mỹ được làm ra như thế nào? Không phải do tôi viết mà tôi thích đọc cuốn này. Thực ra là ngược lại, vì thấy chủ đề này rất có ý nghĩa nên tôi đã tuyển chọn, tập hợp và biên dịch và tổ chức các bài viết để làm nên cuốn sách. Tiếp về chủ đề chính trị - chính khách Mỹ là loạt sách về George Washington, Thomas Jefferson, James Madison, John Adams... Tôi cũng biên soạn

cuốn về Alexander Hamilton, nhân vật người Mỹ đặc biệt xuất chúng trong giai đoạn đầu lập quốc. Các nhân vật này được gọi chung là Founding Fathers - Những người cha lập quốc, câu chuyện về Hội nghị ở Philadelphia và giai đoạn George Washington nắm quyền Tổng thống đặc biệt hấp dẫn, có nhiều bài học về việc điều hành đất nước, chính phủ.

Ngoài ra là một số sách về chính quyền, thuần túy khô khan nhưng hữu ích. Điển hình như History of Political Theory (tạm dịch: Lịch sử học thuyết chính trị).

Tôi không khuyên bạn đọc hết những gì tôi đã đọc, trong danh sách trên bạn chỉ cần tìm ra những gì phù hợp với chí hướng của bản thân mình, có những dạng sách là niềm

say mê riêng của tôi. và với bạn cũng có những dạng sách như thế. Tôi tin rằng để hiểu một con người, có một cách là nhìn vào những gì họ đã đọc. Bạn hãy tự dựng nên con người mình.

PHỤ LỤC: NHỮNG CUỐN SÁCH NÊN ĐỌC

SÁCH THIẾU NHI

1. Hoàng tử bé (Antoine de Saint-Exupéry)

2. Những tấm lòng cao cả (Edmondo De Amicis)

3. Chuyện con mèo dạy hải âu bay (Luis Sepúlveda)

4. Charlotte và Wilbur (E.B. white)

5. Không gia đình (Hector Malot)

6. Totto-chan: cô bé bên cửa sổ (Tetsuko Kuroyanagi)

7. Harry Potter (J.K. Rowling)

8. Kính vạn hoa (Nguyễn Nhật Ánh)

9. Bộ tứ TKKG (Stefan Wolf)

10. Charlie and the Chocolate Factory (Roald Dahl)

SÁCH VĂN HỌC

1. Giết con chim nhại (Harper Lee)

2. Kiêu hãnh và định kiến (Jane Austen)

3. Jane Eyre (Charlotte Bronte)

4. Suối nguồn (Ayn Rand)

5. Sói đồng hoang (Hermann Hesse)

6. Faust (Johann Wolfgang von Goethe)

7. 1984 (George Orwell)

8. Gatsby Vĩ đại (F. Scott Fitzgerald)

9. Nông trại súc vật (George Orwell)

10. Đồi thỏ (Richard Adams)

SÁCH KHOA HỌC

1. Lược sử vạn vật (Bill Bryson)

2. Lược sử thời gian (Steven Hawking)

3. Vũ trụ (Carl Sagan)

4. Gen vị kỷ (Richard Dawkins)

5. Súng, vi trùng và thép (Jared Diamond)

6. Thế giới bị quỷ ám (Carl Sagan)

7. The God Delusion (Tạm dịch: Ảo tưởng về thượng đế - Richard Dawkins)

8. Surely You're Joking, Mr. Feynman!: Adventures of a Curious Character (Richard Feynman)

9. Nguồn gốc của các chủng loại (Charles Darwin)

10. Freakonomics: A Rogue Economist Explores the

Hidden Side of Everything (Steven D. Levitt)

SÁCH LỊCH SỬ

1. John Adams (David McCullough)

2. 1776(David)

3. Sự trỗi dậy và suy tàn của đế chế thứ ba - lịch sử Đức quốc xã (William L. Shirer)

4. The guns of August (Barbara w. Tuchman)

5. Team of Rivals: The Political Genius of Abraham Lincoln (Doris Kearns Goodwin)

6. Battle Cry of Freedom: The Civil War Era (James M. McPherson)

7. A Distant Mirror: The Calamitous 14th Century (Barbara w. Tuchman)

8. Unbroken: A World War II Story of Survival, Resilience, and Redemption (Laura Hillenbrand)

9. Lịch sử dân tộc Mỹ (Howard Zinn)

10. The Devil in the white City: Murder, Magic, and Madness at the Fair that Changed America (Erik Larson)

SÁCH CHÍNH TRỊ, XÃ HỘI

1. Team of Rivals: The Political Genius of Abraham Lincoln (tạm dịch: Đối thủ cùng phe: Thiên tài chính trị Abraham Lincoln - Doris Kearns Goodwin)

2. Game Change (tạm dịch: Thay đổi luật chơi) - John Heilemann và Mark Halperin

3. Chính Trị Luận Aristotle

4. Sụp Đổ (Jared Diamond)

5. Thế giới cho đến ngày hôm qua (Jared Diamond)

6. Những quy luật tâm lý về sự tiến hóa của các dân tộc (Gustave Le Bon)

7. Văn minh phương Tây và phần còn lại của thế giới (Niall Ferguson)

8. Trật tự thế giới (Henry kissinger)

9. Tâm thức Israel (Alon Gratch)

10. 44 đời tổng thống Hoa Kỳ (William A Degregorio)

SÁCH KINH DOANH

1. 7 thói quen để thành đạt (Stephen R. Covey)

2. Làm thế nào để chiến thắng con quỷ trong bạn (Dale Carnegie)

3. Hoàn thành mọi việc không hề khó: Nghệ thuật thực thi không căng thẳng (David Allen)

4. Điểm bùng phát: Làm thế nào những điều nhỏ bé tạo nên sự khác biệt lớn lao (Malcolm Gladwell)

5. Nghĩ giàu làm giàu (napoleon Hill)

6. Đánh thức con người phi thường trong bạn (Anthony Robbins)

7. Bí quyết tay trắng thành triệu phú (Adam Khoo)

8. Từ tốt đến vĩ đại (Jim Collins)

9. First, Break All the Rules: What the World's Greatest Managers Do Differently (Marcus Buckingham, Curt Coffman)

10. Dạy con làm giàu (Robert T. Kiyosaki)

SÁCH KỸ NĂNG

1. Đắc nhân tâm (Dale Carnegie)

2. Quản lý thời gian (Martin Manser)

3. Đời thay đổi khi chúng ta thay đổi (Andrew Matthews)

4. Nói nhiều không bằng nói đúng (2.1/2 Bạn Tốt)

5. Tôi tài giỏi bạn cũng thế (Adam Khoo)

6. Khuyến học (Fukuzawa Yukichi)

7. Tôi tự học (Thu Giang - Nguyễn Duy Cần)

8. Tư duy nhanh và chậm (Daniel kahneman)

9. Đừng bao giờ đi ăn một mình (Keith Ferrazzi)

10. Bài giảng cuối cùng (Randy Pausch)

SÁCH DU KÝ

1. On the Road (Jack Kerouac)

2. As I Walked Out One Midsummer Morning (Laurie Lee)

3. Naples 44 (Norman Lewis)

4. Coasting (Jonathan Raban)

5. Travels with Charley: In Search of America (John Steinbeck)

6. Notes From a Small Island (Bill Bryson)

7. Homage to Catalonia (George Orwell)

8. The Beach (Alex Garland)

9. The Great Railway Bazaar (Paul Theroux)

10. The Road to Oxiana (Robert Byron)

CUỐN SÁCH CỦA BẠN

Bạn muốn giới thiệu cuốn sách nào cho bạn bè của bạn đọc? Cuốn sách nào đã gây cảm hứng mãnh liệt và tạo động lực thay đổi to lớn cho bạn? Hãy điền cuốn sách yêu thích nhất của bạn vào đây và giới thiệu chúng cho mọi người!